

Beleidsregel van de gemeenteraad van de gemeente West Betuwe houdende regels omtrent het groenbeleidsplan 2021 t/m 2025

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

De Gemeenten Geldermalsen, Neerijnen en Lingewaal zijn per 1 januari 2019 samengegaan in de nieuwe gemeente West Betuwe. Elke voormalige gemeente had haar eigen beleid en werkwijze met betrekking tot het openbaar groen. Nu we één gemeente zijn is het belangrijk ook een gezamenlijk beleid en werkwijze te hebben, dus is er behoefte aan harmonisatie. Daarnaast is in de wet Arhi (Wet algemene regels herindeling) vastgelegd dat de oude beleidsplannen twee jaar geldig blijven na herindeling. De gemeente West Betuwe moet daarom voor 1 januari 2021 nieuw groenbeleid vaststellen.

1.2 Scope

De harmonisatie van het groenbeleid is bedoeld om voor de gehele gemeente West Betuwe nieuwe beleidskaders, richtlijnen en uitgangspunten voor het openbaar groen op te stellen. Het beleidsplan richt zich met name op de kaders en uitgangspunten voor het beheren van het groen in de openbare ruimte. Daarbij zetten we in op het behalen van een efficiëntieslag door uitvoering van omvormingen en het benutten van kansen voor klimaat en participatie. Vervolgens worden aansluitend als uitwerking van het groenbeleidsplan de beheerplannen voor bomen, beplanting, grassen, watergangen en hondenterreinen opgesteld.

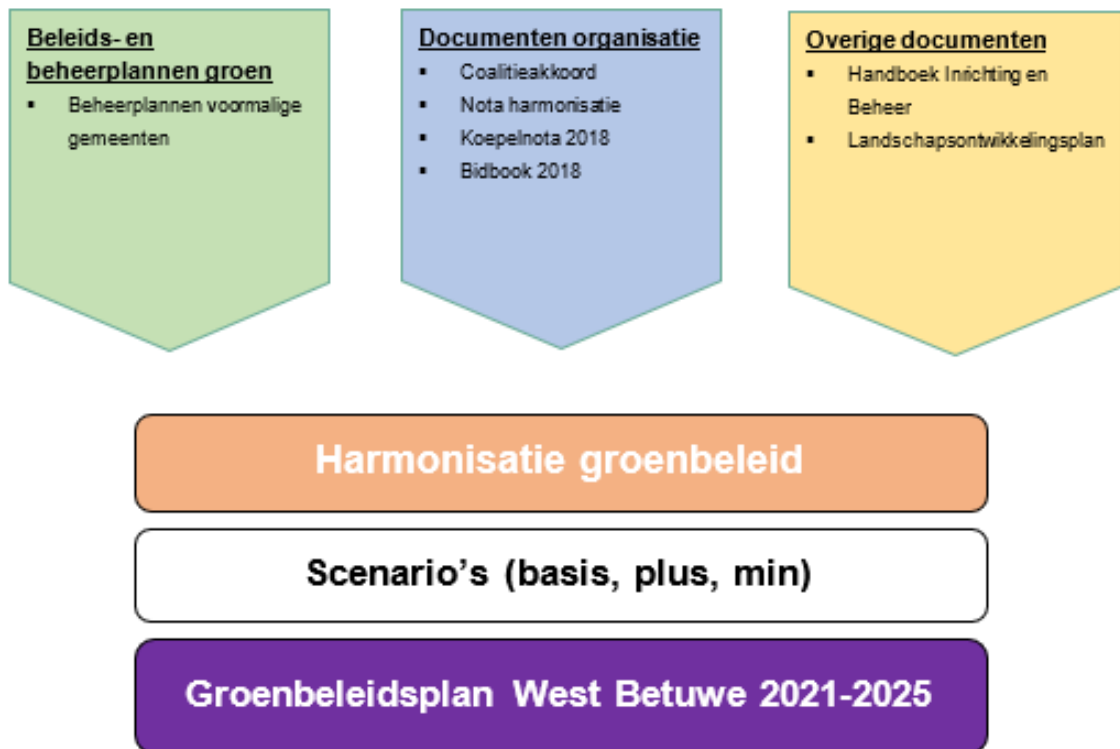
Het groenbeleid omvat alle beplanting, grassen, bomen en natuurlijke gebieden die binnen en buiten de bebouwde kom in het beheer zijn van de gemeente. In totaal gaat dit over ongeveer 36.500 bomen, een kleine 60 hectare beplanting en bijna 350 hectare gras(sen). Daarnaast is er ook bijna 450 km aan water(gangen) en ruim 22.400 m² aan hondenterreinen.

De volgende onderdelen maken geen deel uit van dit plan:

- Speeltoestellen (incl. valondergronden), schoolterreinen, sportvelden van sportverenigingen (inclusief groen binnen de hekken van het complex), begraafplaatsen en bosgebieden van derden (zoals landgoed Marienwaerdt);
- Privaat groen, ook niet wanneer dit groen een openbaar karakter heeft. Voorbeelden van privaat groen zijn (tenzij in beheer van de gemeente) privé- en bedrijfstuinen, geveltuintjes en dak- en gevelgroen.

1.3 Aanpak en proces

Het groenbeleidsplan is tot stand gekomen door de oorspronkelijke groenbeleid- en -beheerplannen van de voormalige gemeentes met elkaar te vergelijken. Overeenkomsten zijn overgenomen en daar waar verschillen en tegenstrijdigheden aanwezig zijn, is de meest passende oplossing gekozen om te komen tot één geharmoniseerd basisniveau. Naast de input vanuit de oude plannen, zijn ook recente documenten zoals het coalitieprogramma, de Koepelnota en het Bidboek geanalyseerd en bij de keuze voor het nieuwe beleid verwerkt.

Naast de analyse van het beleid hebben ook gesprekken plaatsgevonden met belanghebbenden:

- Ambtenaren van verschillende disciplines hebben tijdens een bijeenkomst de gezamenlijke belangen en opgaven voor groen vanuit hun eigen discipline besproken. Daarna is een rondwandeling gemaakt door de gemeente om de kansen/knelpunten visueel te maken.
- Stakeholders en inwoners hebben de gelegenheid gehad om tijdens twee bijeenkomsten hun input te geven voor het plan. Een interactieve enquête en thematafels met de onderwerpen Bomen, Onderhoud, Biodiversiteit, Participatie en de Toekomst van groen zorgden voor veel discussie.
- De gemeenteraad heeft tijdens een vergelijkbare avond hun input kunnen geven. Ook hier is met een interactieve enquête en thematafels de informatie opgehaald.

Daarnaast was het ook voor alle inwoners mogelijk om via mail (GroenbeleidWestBetuwe@BTL.nl) input te geven voor het plan. Via de website www.groenbeleidWestBetuwe.nl zijn belanghebbenden hiervoor uitgenodigd. Ook zijn de voortgang van het plan en samenvattingen van de bijeenkomsten terug te vinden op deze website. Alle opgehaalde input uit de participatiemomenten is opgenomen in een participatiedossier (bijlage 1). Dit participatie dossier is voor alle inwoners in te zien via de website. Een samenvatting van de resultaten van de participatie is in paragraaf 2.3 opgenomen.

2. Samenvatting

Per 1 januari 2019 zijn de gemeenten Geldermalsen, Neerijnen en Lingewaal samengevoegd tot de gemeente West Betuwe. Iedere gemeente had zijn eigen groenbeleid met specifieke kenmerken. Om als één nieuwe gemeente verder te gaan is het wenselijk om één groenbeleid te hebben. Daarom is dit nieuwe beleidsplan opgesteld.

In het groenbeleid zijn de volgende thema's uitgewerkt:

- Beplanting
- Grassen
- Bomen
- Watergangen
- Hondenterreinen

Het groenbeleidsplan omvat de kaders hoe omgegaan wordt met het openbaar groen. De uitwerking hiervan wordt in separate beheerplannen nader beschreven.

Er is een analyse gemaakt van het beleid zoals dat werd uitgevoerd in de voormalige gemeenten. Daarbij zijn de overeenkomsten en verschillen in beeld gebracht. Ook is er gekeken naar de ambities (coalitieakkoord) en eerder vastgesteld randvoorwaardelijk beleid (koepelnota). In diverse bijeenkomsten zijn ideeën en ervaringen opgehaald bij collega's, inwoners, en raadsleden.

Dit proces heeft geleid tot een groenvisie voor West Betuwe met de titel:

'de vruchten plukken van een gemeente in bloei'.

Tijdens het proces om te komen tot dit beleidsplan is er een taakstelling opgelegd om te komen tot een besparing. In de oorspronkelijke opgave was er sprake van de uitwerking van drie scenario's: een nul, een plus en een min scenario. Daarvoor is het plus scenario geschrapt. Dit doet geen afbreuk aan de visie. Dit betekent echter wel dat het beleid hierdoor vooral budget gestuurd is geharmoniseerd. Afhankelijk van de keuzes doen deze mogelijk afbreuk aan of zijn deze strijdig met de visie.

Uit de analyse zijn samengevat de volgende punten naar voren gekomen en voorgesteld om te komen tot een geharmoniseerd beleid:

Beplanting:

- Jaarlijks onderhoud: cyclisch beheer op niveau B (buiten de bebouwde kom niveau C)
- Meerjaren onderhoud: 1 x in de 3 tot 5 jaar
- renovatie/vervanging: 1x per 30 jaar (onder voorbehoud van toekenning vervangingsbudget)
- Afwijkend onderhoud: 'Groen doen' verklaringen verder uitrollen

Grassen:

- Bermen: 2 x maaien (klepelen), bomen en obstakels worden tegen meerkosten 2 x bij gemaaid
- Gazons: beheer volgens beeldkwaliteit B

Bomen:

- Kapbeleid: kapvergunningvrij m.u.v. bomen op een waardevolle bomenlijst en groenstructuren (opnieuw op te stellen)
- Zorgplicht: 1x per 3 jaar boomveiligheidscontrole
- Boombeheer: risico gestuurd boombeheer
- Bladkorven: huidige aantallen gebruiken, geen uitbreiding

Watergangen:

- Oevers: vasthouden aan bestaande inrichting
- Maai-beheer: voldoen aan de waterschapskeur
- Slootmaaisel: B en C sloten opruimen, A sloten ontvangstplicht (en worden zoveel mogelijk opgeruimd)
- Hondenterreinen:
- Geen specifiek ondersteunend beleid: uitsterfbeleid tenzij initiatieven van derden inrichting en beheer overnemen.

Overige:

- Uitgiftebeleid restgroen: opnieuw opstellen en refereren aan vast te stellen groenstructuren.
- Rotondes: midden eilanden uit te geven aan derden (bij voorkeur aan groenbedrijven).
- Sportterreinen: al het groen binnen het hekwerk van de sportaccommodatie te onderhouden door vereniging.

Bij het formuleren van het beleid is zorgvuldig gekeken naar actuele thema's zoals biodiversiteit, de klimaatproblematiek (hittestress, wateroverlast en droogte) en inwonerparticipatie. Daar waar mogelijk zijn deze budget gestuurd onderdeel gemaakt van het nieuw beleid. Voorbeelden hiervan zijn het ruimen van slootvuil en het stimuleren van 'groen-doen' verklaringen. In veel gevallen vragen deze thema's echter om omvormingen en/of vervangingen waar aanzienlijke incidentele kosten mee gemoeid zijn. Voorbeelden hiervan zijn: omvormen van beplanting naar gras en het verwijderen/vervangen van vormbomen. Anderzijds dragen deze kosten weer bij aan structurele besparingen.

Uit de analyse van het beleid, het areaal en de wensen is gebleken dat er geen budget is voor vervangingen. Met name bij beplantingen en bomen is de behoefte en noodzaak groot. Het tijdig vervangen draagt bij aan een gezond en veilig groenareaal, waarbij kansen benut kunnen worden om aan te haken bij leefbaarheidswensen, projecten, etc.

Om het **geharmoniseerde beleid** uit te kunnen voeren brengt dit het volgende kostenplaatje met zich mee:

Structurele kosten:

Was € 2.110.833

Wordt € 2.544.843 (toename door: bijmaaien bomen en ruimen slootmaaisel 94%)

Budget voor cyclische vervanging van beplanting en bomen:

Was nihil

Wordt € 640.000 (beslispunt)

Om het **min scenario** invulling te geven worden de volgende efficiëntie mogelijkheden voorgesteld:

Incidentele kosten : € 4.856.000 (omvormingen dunnen/wijken bomen, vormbomen vervangen)

Structurele besparing: € 478.132 (goedkoper beheer)

Daarmee komt het netto budget voor het min scenario uit op € 2.066.711. Dit betekent een structurele besparing € 44.123.

Voor het **nul scenario** kunnen de volgende draaiknoppen ingezet worden:

Incidentele kosten:€ 116.500 (groenstructuurkaart, bomenlijst, stimuleringsmaatregelen derden en aanpassing boombeheer naar cyclisch)

Structurele kosten: € 136.100 (wensen maatschappij, invasieve exoten, bermbeheer aanpassen, ruimen slootmaaisel 6%)

Samengevat kan volgens het min scenario het huidige budget structureel van € 2.110.833 teruggedrongen worden naar € 2.066.711. Daarvoor zijn wel incidentele investeringen nodig van € 4.856.000. Deze leveren dan structureel een bruto besparing op van € 478.132. Van deze besparing is structureel € 89.000 nodig om het beleid te harmoniseren en € 434.009 om het te kort op te vangen. De resterende besparing kan structureel ingezet worden voor enkele draaiknoppen (ca. € 27.000). Dit is exclusief de incidentele kosten voor de draaiknoppen (€ 116.500) en de onderstaande kosten voor de vervanging.

Om te kunnen voorzien in de noodzakelijke **vervangingen** zijn de volgende aanvullende budgetten noodzakelijk:

Cyclische vervanging van beplanting en bomen: structureel € 640.000 (per jaar)

Incidentele vervanging populieren en essen € 1.845.000 (totaal over 5 jaar)

3. Harmonisatie groenbeleid

Harmoniseren van het groenbeleid is op de eerste plaats analyseren van het beleid en beheer wat in de voormalige gemeenten werd gevoerd. Vaak zitten hier onderlinge overeenkomsten in die in het nieuwe groenbeleid direct overgenomen worden. Daar waar beleid en beheer van elkaar afwijkt is er aandacht voor het maken van nieuwe keuzes.

De invloed vanuit stakeholders, inwoners, gemeentelijke organisatie en gemeenteraad is belangrijk bij het maken van deze keuzes. De opgehaalde input vanuit de verschillende participatiemomenten is daarin een leidraad.

De analyse van beleid en beheer en de input vanuit participatie heeft geleid tot een toekomstvisie op het groen. Deze visie is een handvat voor de ontwikkeling van het groen met een doorkijk voor de komende 10 jaar. Het beleidsplan en de beheerplannen hebben een looptijd voor 5 jaar.

3.1 Analyse beleid en beheer

In grote lijnen was het beleid wat de drie voormalige gemeentes voerden eenduidig. Elke gemeente spreekt in de groenbeleids- en beheerplannen over het behouden en versterken van karakteristieke waarden en omgevingskwaliteiten. Daarnaast wordt bij het onderhoud van het openbaar groen in alle drie de voormalige gemeentes gewerkt met de kwaliteitsniveaus van het Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw (CROW). Bij allemaal is het uitgangspunt een schone, hele, veilige en functionele openbare ruimte. Waarbij wel een verschil wordt gemaakt in kwaliteitsniveaus in verschillende gebieden (zie paragraaf 3.2 voor een toelichting hierop).

Daarnaast zijn op andere onderdelen nog wel onderlinge verschillen. In onderstaande tabel is per groenvoorziening en voormalige gemeente aangegeven wat het beleid of de werkwijze in het beheer was.

	Geldermalsen	Neerijnen	Lingewaal
Beplanting			
Cyclisch onderhoud	Dagelijks onderhoud volgens het vastgestelde kwaliteitsniveau (o.a. onkruidbeheersing, bladruimen en zwerfafval ruimen).		
Jaarlijks en meerjaren onderhoud	Snoeionderhoud, dunning van beplanting, hagen knippen en in beperkte mate inboet van beplanting.		

Renovatie/vervanging	Geen budgetten aanwezig voor vervanging of renovatie van plantvakken.		
Afwijkend onderhoud	Met "groen doen" overeenkomsten hebben inwoners/bedrijven het groenonderhoud van de gemeente overgenomen.	'Groene Parels" zoals bakenbomen, kasteeltuinen, plantsoenen met restanten van hoogstamfruitgaarden en cultuurhistorische wegen in het landschap krijgen extra aandacht in behoud en beheer.	Buiten de bebouwde kommen bevinden zich beplantingen en hagen die op een intensiever onderhoudsniveau onderhouden worden.
Grassen			
Bermen	Aandacht voor de verkeersveiligheid, het realiseren van een zo hoog mogelijke ecologische waarde en inpassing van de weg in het landschap. Uit kostenoverweging wordt echter een maaibeheer (klepelen) toegepast wat geen ecologische waarde oplevert. Bomen worden niet bijgemaaid. Obstakels wel.	Het maaien van ruw gras was onderverdeeld in binnen en buiten de bebouwde kom. Binnen de bebouwde kom werd ruw gras 5 x per jaar gemaaid. Buiten de bebouwde kom alleen zichthoeken en enkele uitzonderingslocaties 5 x de rest 2 keer. (enkele grotere stukken 1 x maaien en afruimen vanwege ecologische waarde. Bomen en obstakels worden bijgemaaid	Uit kostenoverweging wordt een maaibeheer (klepelen) toegepast wat geen ecologische meerwaarde oplevert. Bomen en obstakels worden bijgemaaid.
Gazons	Gazons worden zo kort gehouden dat het beeld van een gazon in stand blijft.	Een eenduidige uitstraling, sociaal veilig in woon/werkgebieden.	Gazons worden zo kort gehouden dat het beeld van een gazon in stand blijft.
Bomen			
Kapbeleid	Kapvergunning vrij, m.u.v. bomen op lijst bomen met bijzondere waarde en bomen in de gemeentelijke hoofdstructuur.	Kapverbod voor bomen (ook hoogstamfruitbomen) met een doorsnede van > 20cm op 1.30 m boven het maaiveld.	Monumentale bomenlijst Bomen in buitengebied (die richting aftakelingsfase gaan) worden planmatig geroid.
Zorgplicht	Algemene boomveiligheidscontrole vindt 1x per 3 jaar plaats bij bomen ouder dan 7 jaar.	Algemene boomveiligheidscontrole inclusief opnemen onderhoudstoestand jaarlijks 1/3 deel bomenbestand + jaarlijks attentiebomen en bomen verhoogde zorgplicht.	Algemene boomveiligheidscontrole vindt 1x per 3 jaar plaats bij bomen ouder dan 7 jaar.
Boombeheer	Voorheen cyclisch boombeheer. Na de bezuinigingsopgave van 2012 is dit terug gebracht naar risico gestuurd snoei-beheer.	Cyclisch boombeheer waarbij elke boom gemiddeld 1x per 3 jaar wordt gesnoeid. Uitgezonderd attentiebomen en knotvorm en leibomen.	Cyclisch boombeheer waarbij elke boom gemiddeld 1x per 3 jaar wordt gesnoeid. Uitgezonderd attentiebomen en knotvorm en leibomen.
Bladkorven	Bladkorven worden, op verzoek van inwoners, (circa 50 st) geplaatst op plekken waar veel (grote) gemeentelijke bomen staan en structureel geleegd.	Geen beleid. Wel zijn in de loop der jaren bladkorven geplaatst op enkele specifieke plaatsen met grote gemeentelijke bomen.	Jaarlijks worden bladkorven geplaatst (oktober/half december) zodat inwoners het blad uit hun tuin of straat niet zelf hoeven af te voeren.
Watergangen			

Oevers	Inrichting en beheer van het watersysteem zijn afgestemd op de ecologische doelen met zo veel mogelijk natuurvriendelijke oevers.	Zo natuurvriendelijk mogelijk ingerichte oever.	Geen specifiek beleid.
Maaibeheer.	Voldoen aan de waterschapskeur	Voldoen aan de waterschapskeur	Voldoen aan de waterschapskeur
Slootmaaisel	Slootvuil uit B- en C sloten wordt door de gemeente afgevoerd. Slootvuil uit A-sloten (waterschap) wordt door gemeente of aanliggende perceeleigenaar afgevoerd.	Slootmaaisel wordt overal opgeruimd. Ook handwerk. Ook alle locaties waar gemeente ontvangtplicht heeft langs A watergangen (1 x per jaar gelijk met maaisel uit B watergangen).	Slootvuil langs wegen in het gladheidsplan wordt opgeruimd. De rest blijft liggen en wordt geklept tijdens het maaien van de berm.
Honden in de openbare ruimte			
Voorzieningen	Honden uitlaatstroken 1 hondentoilet en honden uitrenvelden.	Enkele uitrenweiden	Eén honden uitrenweide, geen specifiek beleid.
Overige			
Uitgiftebeleid	Wanneer kleinschalige groenstroken niet beeldbepalend zijn of onderdeel uitmaken van de hoofdgroenstructuur kunnen deze stroken verkocht worden, als hiervoor een verzoek wordt ingediend	Geen uitgiftebeleid	Geen uitgiftebeleid
Rotondes	Geen specifiek beleid voor rotondes vastgesteld, wel worden de midden eilanden van zowel gemeentelijke als provinciale rotonden door groenbedrijven ingericht en onderhouden, met het plaatsen van reclameborden als tegenprestatie.	1 rotonde met sponsorcontract voor beheer en onderhoud.	Exploitatie van rotondes is mogelijk, maar nog niet gerealiseerd.
Sportterreinen	Al het groen binnen het hekwerk van het sportterrein wordt door de vereniging onderhouden	Al het groen binnen het hekwerk van het sportterrein wordt door de vereniging onderhouden	Onderhoud van plantsoenen en bomen wordt door gemeente gedaan.

Nieuwe ontwikkelingen in het beheer en onderhoud die niet opgenomen zijn in de bestaande beleid- en beheerplannen:

- Bestrijding invasieve exoten: In Nederland komen een aantal plantensoorten voor die zich vanuit elders gevestigd hebben. Deze soorten hebben nagenoeg geen natuurlijke vijanden en kunnen zich daardoor snel vermeerderen. Om onze eigen inheemse beplanting te beschermen is het noodzakelijk deze invasieve exoten te bestrijden. Het gaat hierbij bijvoorbeeld over de Japanse duizendknoop, reuze berenklauw en watercrassula.
- Bestrijding ziektes en plagen (bij bomen): enkele ziektes, aantastingen en plagen hebben grote gevolgen voor bomen of voor mensen die hierbij in de buurt komen. Denk bijvoorbeeld aan essentaksterfte waarbij takken uit de boom breken of de eikenprocessierups waarvan de brandharen tot irritatie leiden bij mensen.

3.2 Criteria en randvoorwaarden/uitgangspunten

Bij de gemeentelijke herindeling zijn op strategisch niveau verschillende plannen gemaakt om te komen tot een geharmoniseerde gemeente West Betuwe. Deze plannen geven aan waar de gemeente West Betuwe naar toe wil groeien. Ook voor het groen bieden deze plannen handvatten en kaders. In onderstaande tabel is per plan aangegeven welke criteria en randvoorwaarden/uitgangspunten hiervoor van belang zijn bij inrichting, beheer en instandhouding van het openbaar groen.

Beleids- en beheerplannen	Visie/hoofdlijnen
Coalitieakkoord "samen bouwen" 2019 - 2022	<p>Dorpsplannen en het Manifest (Lingewaal), vragen onze inwoners, bedrijven en instellingen nadrukkelijk aandacht voor behoud van de leefbaarheid van de kernen en de kwaliteit van de directe woon- en werkomgeving.</p> <p>Het landschap van West Betuwe is uniek en één van de pijlers waarmee wij de leefomgeving willen ontwikkelen. Het begint met het nog meer bewust maken van en koesteren door inwoners en ondernemers van hoe mooi het hier is. We herstellen waar mogelijk de natuurwaarden in de kernen en het buitengebied. Samen zoeken we naar een balans tussen wonen, werken en recreëren in dit landschap. Dat hierin de land- en tuinbouwsector een belangrijke rol speelt, is duidelijk.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Samen met de samenleving; • Dienstverlening dichtbij en op maat; • Energieneutraal in 2030; • Een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven; • Veiligheid is belangrijk voor onze gemeente. Iedereen moet zich veilig voelen in West Betuwe; • Wij zorgen dat de financiële huishouding van de gemeente op orde is en blijft. <p><i>Onderstaand zijn de bovenstaande punten uitgewerkt in een toelichting hoe deze ambities in de praktijk worden gebracht. Zie hiervoor paragraaf 2.2.1 en verder.</i></p>
Samen verder als één (bidboek)	<p>De 'Bloesemgemeente van Nederland' zijn én blijven, dat is de uitdaging voor West Betuwe naar 2030;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkelruimte voor de landbouw met aandacht voor het landschap. • Ruimte voor natuur, cultuurhistorie, bloesemlandschap en recreatie. • Innovatie mogelijk maken. • West Betuwe benut in 2030 haar potentie als recreatiegebied in midden Nederland. Investeren in één of meerdere grootschalige toeristisch-recreatieve trekkers is noodzakelijk.
Koepelnota West Betuwe 2019 - 2023	<p>We realiseren samen met de samenleving een fijne en veilige openbare ruimte die bijdraagt aan het woonplezier, het welzijn en de gezondheid van inwoners, ruimte geeft voor sociale cohesie en versterking van de economische aantrekkelijkheid. Samen met de samenleving houden we de openbare ruimte op orde en beheren deze duurzaam en klimaat adaptief. Bij het beheren van de openbare ruimte zijn de volgende kaders van toepassing:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voor het beheer van de openbare ruimte sluit West Betuwe zoveel mogelijk aan bij landelijke richtlijnen/kaders en werkt kwaliteitsgericht. Dit houdt in dat voor zover mogelijk in de communicatie de beeldsystematiek van het CROW toe is gepast. Organisatie breed wordt de beeldsystematiek als communicatiemiddel met inwoners, organisaties, bestuur, etc. geïmplementeerd. • De gemeente staat open voor nieuwe ontwikkelingen en technieken met betrekking tot het beheer en onderhoud van de openbare ruimte, waarbij ze ervoor kiest om in te zetten op ontwikkelingen en technieken die elders hun meerwaarde bewezen hebben. • Het budgetteren van vervangingsmaatregelen in de openbare ruimte gebeurt cyclisch. De daadwerkelijke vervanging vindt plaats op basis van de actuele kwaliteit en het functioneel gebruik. • Er wordt rekening gehouden met beheerbewust ontwerpen en het in beeld brengen van de consequenties van de ingreep, enerzijds met het oog op de praktische uitvoering van het beheer en onderhoud, anderzijds met het oog op de kosten. De beheerder wordt bij het ontwerptraject voor nieuwe inrichting betrokken. • We stellen een gemeentelijk handboek op met daarin de kaders voor participatie.

- De kwaliteit van de openbare ruimte wordt gemonitord, waardoor grip gehouden kan worden en bijsturen mogelijk is. Om de kwaliteit van de openbare ruimte te monitoren werkt West Betuwe vanuit een inspectie- /schouwprogramma. Deze monitoring vindt op beheerplanniveau plaats.
- Periodiek wordt een integrale review op het beheer en de beleving van inwoners van openbare ruimte uitgevoerd.

Bij de gemeentelijke herindeling zijn in onder andere het coalitieakkoord en de koepelnota ambities uitgewerkt voor de nieuwe gemeente West Betuwe. Daarbij is aangegeven dat de gemeente wil werken volgens het principe van "West Betuws Werken". Onderstaand is toegelicht wat dit "West Betuws werken" in de praktijk van het groenonderhoud betekent. Eerst is schuingedrukt aangegeven hoe de ambitie is beschreven.

2.2.1. Dichtbij op maat

West Betuwe is er voor haar samenleving. Voor inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties. We zijn gemakkelijk en goed te bereiken en persoonlijk contact staat voorop, waar mogelijk digitaal ondersteund. Om onze klanten zo goed mogelijk van dienst te zijn, doen we er moeite voor om te begrijpen wat de ander écht nodig heeft. En daar handelen we naar.

In de uitvoering betekent dit dat de gemeente West Betuwe als beheerder van de openbare ruimte deze veilig en duurzaam in stand houdt en kapitaalsvernietiging voorkomt. Uitgangspunt is daarbij dat het onderhoud plaatsvindt op beeldkwaliteitsniveau B met de mogelijkheid om te differentiëren in niveaus en gebieden. Werkzaamheden vinden zo veel mogelijk integraal en gebiedsgericht plaats waarbij per kern werkzaamheden gecombineerd worden om overlast te beperken en financiële voordelen te kunnen bereiken. De buitendienst fungeert bij dit alles als de ogen en oren van de gemeentelijke organisatie. Zowel buitendienst als binnendienst zijn aanspreekbaar voor bewoners.

2.2.2. Samen met de samenleving

We leven in een prachtig, sociaal sterk én in alle opzichten ondernemend gebied. Die lokale kracht willen we benutten om nog meer mooie initiatieven te ontplooiën en te realiseren. We geven de samenleving de ruimte en het vertrouwen om zelf initiatieven te ontplooiën. Als gemeente ondersteunen we die initiatieven natuurlijk waar dat mogelijk en gewenst is.

In het groenbeheer realiseren we één basis voor de gehele gemeente. Daar waar inwoners initiatieven hebben voor zelfwerkzaamheid kunnen zij deze basis aanvullen. Dat kan een verhoging van de onderhoudskwaliteit betekenen, maar ook inzet van specifieke kennis bijvoorbeeld bij het snoeien van fruitbomen of een toevoeging zijn op de inrichting van de openbare ruimte zoals het organiseren van seizoenbeplanting op zichtlocaties (bijvoorbeeld plantenbakken) in de kernen.

2.2.3. Ruimte voor bedrijven/ een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven

Een groot voordeel van de kruisbestuiving tussen onze gemeenten, is dat we regionaal een sterkere positie gaan innemen. Ondernemers en werkgevers weten al heel lang dat West Betuwe een uitstekend gebied is om een appeltje voor de dorst te verdienen. Dankzij onze gebundelde krachten zijn we nóg aantrekkelijker voor bedrijfsleven en onderwijs.

Ook met de inrichting en het onderhoud van het openbaar groen faciliteren wij bedrijven. We zorgen voor een prettig en schoon openbaar groen op bedrijventerreinen, wat bijdraagt aan de productiviteit van mensen en positieve uitstraling van de bedrijven. Op deze manier willen we nieuwe bedrijven naar onze gemeente trekken.

Bestaande bedrijven leveren ook een bijdrage aan de (groene) kwaliteit van West Betuwe. Met name de agrarische bedrijven in het buitengebied zijn essentieel voor de kenmerkende Betuwse uitstraling (fruitbomen, bloesemgemeente) en kunnen gemeente en agrarische bedrijven samenwerken aan het verbeteren van de biodiversiteit in de gemeente. Met name in het buitengebied streven we daarom naar ecologisch beheer en het stimuleren van biodiversiteit met als doel om een duurzame en gezonde groenstructuur te ontwikkelen en te behouden.

2.2.4. Klimaatneutraal in 2030/ energieneutraal in 2030

Ergieneutraal houdt in dat we in 2030 binnen onze gemeentegrenzen net zoveel duurzame energie (zon, wind of biomassa) opwekken als dat we verbruiken. Alle inwoners en organisaties worden gevraagd om mee te doen. Het is een ambitieuze doelstelling, maar als groene plattelandsgemeente willen we hierin vooroplopen. Natuurlijk geven we zelf het goede voorbeeld!

Bij ontwikkelingen in de buitenruimte ondersteunen we met het groen actuele knelpunten zoals extra opvang regenwater, vergroten biodiversiteit en tegengaan van hittestress. We zoeken hiervoor binnen de gemeentelijke organisatie naar een breed draagvlak door samen te werken met andere disciplines.

3.3 Participatie in het harmonisatieproces

Bij het opstellen van dit groenbeleidsplan is met veel verschillende belanghebbenden gesproken. Daarbij zijn niet alleen inwoners en stakeholders betrokken, maar ook de gemeenteraad en een grote vertegenwoordiging van de gemeentelijke organisatie. Naast de fysieke bijeenkomsten bestond ook de mogelijkheid input schriftelijk via email aan te leveren.

Bij de bijeenkomsten stonden enkele relevante en actuele thema's centraal. In onderstaande tabel zijn per participatiegroep en thema de hoofdzaken benoemd. Een uitgebreid overzicht van alle input uit de participatie is opgenomen in bijlage 1.

Ambtenaren	Stakeholders	Inwoners	Gemeenteraad
Bomen (onderhoud, kapbeleid, overlast)			
<ul style="list-style-type: none"> Grote zorgen hoe we kosten en veiligheid kunnen beheersen met betrekking tot oude populieren. In het kader van de zorgplicht is het wenselijk om van risico gestuurd naar cyclisch beheer over te gaan. Kansen grijpen m.b.t. biodiversiteit. 	<ul style="list-style-type: none"> Bomen beschermend met een waardevolle bomenlijst of vanaf een bepaalde stamdiameter. Belangrijkste aandachtsvelden: wortelopdruk en schade. Actie moet worden ondernomen als meerdere inwoners overlast ervaren. 	<ul style="list-style-type: none"> Bomen beschermend met een waardevolle bomenlijst/ Groenstructuren. 	<ul style="list-style-type: none"> Bomen beschermend met een waardevolle bomenlijst.
Groenonderhoud			
<ul style="list-style-type: none"> Zeer belangrijk uitstraling. Minder belangrijk circulariteit. Per functiegebied verschil maken in beeldniveau. 	<ul style="list-style-type: none"> Zeer belangrijk uitstraling. Per functiegebied verschil maken in beeldniveau. 	<ul style="list-style-type: none"> Redelijk belangrijk uitstraling. Per functiegebied verschil maken in beeldniveau. 	<ul style="list-style-type: none"> Belangrijk uitstraling. Per functiegebied verschil maken in beeldniveau.
Participatie			
<ul style="list-style-type: none"> Redelijk belangrijk aanpak van meldingen. Participatiekansen: meedenken in planvorming, meehelpen in beheer en aandragen initiatieven. 	<ul style="list-style-type: none"> Participatiekansen: meedenken in planvorming, meehelpen in beheer, stimuleren bijdragen op eigen perceel. 	<ul style="list-style-type: none"> Minder belangrijk aanpak van meldingen. Redelijk belangrijk om in te zetten op communicatie. 	<ul style="list-style-type: none"> Belangrijk aanpak van meldingen. Redelijk belangrijk om in te zetten op communicatie.

		<ul style="list-style-type: none"> • Participatiekansen: vooral meedenken in planvorming maar niet meehelpen in beheer. Meehelpen bij georganiseerde activiteiten, stimuleren bijdragen op eigen perceel. 	<ul style="list-style-type: none"> • Participatiekansen: meedenken in planvorming, meehelpen in beheer, georganiseerde activiteiten, stimuleren bijdragen op eigen perceel.
Biodiversiteit			
<ul style="list-style-type: none"> • Belangrijk • Kansen grijpen bij omvormingen en vervangingen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zeer belangrijk • Er moet op een meer ecologische manier worden beheerd, invasieve soorten moeten worden aangepakt en aanplant moet meer divers worden. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zeer belangrijk • Er moet op een meer ecologische manier worden beheerd, aanplant moet meer divers worden en er moeten robuuste groenstructuren worden gecreëerd. 	<ul style="list-style-type: none"> • Redelijk belangrijk • Er moet op een meer ecologische manier worden beheerd, aanplant moet meer divers worden en bewoners stimuleren om een bijdrage te leveren.
Hondenterreinen			
<ul style="list-style-type: none"> • Budget maakt geen actief beleid/uitvoering mogelijk. • Heroverwegen hondenbelasting? 	<ul style="list-style-type: none"> • Hondenbezitters zijn zelf verantwoordelijk voor alles wat de hond nodig heeft. 	<ul style="list-style-type: none"> • Hondenbezitters zijn zelf verantwoordelijk voor alles wat de hond nodig heeft. Gemeente legt beperkte voorzieningen aan en kan initiatieven ondersteunen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ondersteunen initiatieven m.b.t. hondenvoorzieningen.
Overige aandachtspunten			
Identiteit			
Fruit, agrarisch + natuurlijk landschap en authenticiteit kenmerken de identiteit.	Fruit en agrarisch + natuurlijk landschap kenmerken de identiteit.	Fruit en agrarisch + natuurlijk landschap kenmerken de identiteit.	Leefbaarheid en agrarisch + natuurlijk landschap kenmerken de identiteit.
Klimaat			
Zeer belangrijk	Minder belangrijk	Zeer belangrijk	Minder belangrijk
Spelen en bewegen			
Redelijk belangrijk	Minder belangrijk	Minder belangrijk	Belangrijk
Veiligheid en overzicht			
Voldoen aan zorgplicht.	Belangrijk	Belangrijk	Minder belangrijk
Recreatie en toerisme			
Als meekoppelkans omarmen.	Belangrijk	Minder belangrijk	Redelijk belangrijk

Conclusies:

- Iedereen vindt het belangrijk om in te zetten op de uitstraling en het behoud van de (groene) openbare ruimte.
- Stakeholders en inwoners vinden het belangrijk om in te zetten op biodiversiteit.
- Om de biodiversiteit te stimuleren moeten we vooral op een meer ecologische manier beheren. Ook moeten we invasieve soorten aanpakken, aanplant meer divers maken, robuuste groenstructuren creëren en inwoners stimuleren een bijdrage te leveren.
- Iedereen is het erover eens dat per functiegebied (bijvoorbeeld centra of buitengebied) onderscheid moet worden gemaakt in beeldniveau. Per kern gelden dezelfde uitgangspunten maar maatwerk is wenselijk/moet mogelijk zijn.
- Participatiekansen zitten voornamelijk in meedenken in planvorming (vooral bij herinrichting), en zéér beperkt in het meehelpen in beheer (waar men altijd iets voor terug krijgt), aandragen van eigen initiatieven, georganiseerde activiteiten (zoals een boomplantdag)
- Stimuleren bijdragen op eigen perceel in de vorm van (gemeentelijke) subsidie is wenselijk (zoals groene daken of operatie steenbreek).
- De samenwerking met agrariërs/ondernemers kan (nog) nadrukkelijker worden opgezocht voor bijv. beheer van watergangen en snoeien van fruitbomen.

- Iedereen is het erover eens dat particuliere en gemeentelijke bomen goed (en eenvoudig) moeten worden beschermd middels een waardevolle bomenlijst, aangevuld met belangrijke groenstructuren.
- Zowel inwoners als gemeenteraad vinden een terughoudende houding m.b.t. hondenvoorzieningen geschikt.
- De fruitbomen, het agrarische en natuurlijke landschap kenmerken de identiteit van de gemeente.

3.4 Conclusie en visie

Uit bovenstaande beleid- en beheerplannen kunnen conclusies getrokken worden voor de harmonisatie van het groenbeleid. Overall zijn een aantal uitgangspunten voor het groen van belang:

- Behouden en versterken van het karakteristieke "Betuwse" landschap.
- Een schone, hele en veilige leefomgeving/openbare ruimte.
- Een openbare ruimte die is ingericht op een efficiënt beheer met lage structurele kosten.
- Bij de inrichting en het beheer streven naar gezonde en vitale groenvoorzieningen met behulp van ecologisch beheer en biodiversiteit.
- Beeldkwaliteit binnen bebouwde kom standaard op basiskwaliteit B, enkele accenten soms intensiever onderhoud (centra en begraafplaatsen), buitengebied extensief op basiskwaliteit C.
- Vervangingen worden cyclisch gepland en vinden plaats op basis van actuele kwaliteit en functioneel gebruik.

3.4.1 Groenvisie "De vruchten plukken van een gemeente in bloei"

Met het groenbeleid sturen we op een letterlijke en figuurlijke bloei van het groen in de gemeente West Betuwe:

- Letterlijke bloei door de (fruit)bomen en toename van (bio)diversiteit in de beplanting en grassen.
- Figuurlijke bloei door een toename in woongenot, woon-/werkklimaat, economische bloei en trotse/gelukkige West Betuwanaren. De maatschappelijke waarde van groen speelt hierin een belangrijke rol.

Maar het belangrijkste is dat we met het groenbeleid een stap verder kijken. Bloei (bloesem) staat symbool voor een nieuw begin en (een aanloop tot) welzijn, welbehagen en welvaart. We laten niet alleen de gemeente tot bloei komen, maar maken ook duurzame keuzes waarmee we efficiënt werken en de kosten voor en resultaten van het groen in het oog houden.

Bij alle keuzes die gemaakt worden vragen we onszelf af of we daarmee bijdragen aan het bereiken van deze bloei. De onderstaande vijf thema's zijn daarbij richtinggevend:

- **Leefomgeving:** we zetten in en sturen voor lange termijn op de vele maatschappelijke (meer)waarden van groen voor onze inwoners. Het openbaar groen is schoon, heel en veilig. Stakeholders mogen meedenken en -doen in het groen.
- **Identiteit:** we zijn een landelijke gemeente met een dorpse uitstraling. We versterken onze identiteit als de bloesemgemeente van Nederland door de aanwezigheid van bloesem en fruit in de openbare ruimte en in het buitengebied te koesteren en te zorgen voor een (woon)kerngerichte aanpak voor trotse West Betuwanaren.
- **Natuur:** we streven naar een verhoging van de biodiversiteit en andere natuurwaarden om economische schade, plagen en afname van levenskwaliteit te voorkomen. We geven hierin het goede voorbeeld en stimuleren inwoners ons te volgen.

- **Duurzaamheid:** we anticiperen structureel op toekomstige vraagstukken en werken nadrukkelijk samen voor een meer duurzame wereld.
- **Economie:** we sturen met aantrekkelijk en herkenbaar groen op een groei in recreatie, verbeteren het werkklimaat en voorkomen economische schade.

In de basis is het van belang dat we zorgen voor schoon heel en veilig groen. Goed groen is een basis-element voor een duurzame, prettige en (ook economisch) gezonde gemeente. Biodiversiteit is nodig voor onze fruitteelt, planten geven verkoeling in de zomer en als het regenwater niet in de groene grond kan zakken krijgen we allemaal natte voeten. Kinderen ontwikkelen zich sneller als ze in het groen spelen en mensen zijn gelukkiger en rustiger als ze in een groene straat wonen. Bedrijven met een duurzame en bewuste uitstraling doen het beter bij de consument dan bedrijven met een verspillend of vervuilend imago. Al deze (en nog veel meer) maatschappelijke voordelen van groen maken dat we een groene buitenruimte niet alleen belangrijk vinden, maar ook nodig hebben.

3.4.2 Aanvullende opgave "nota harmonisatiestrategie 2020"

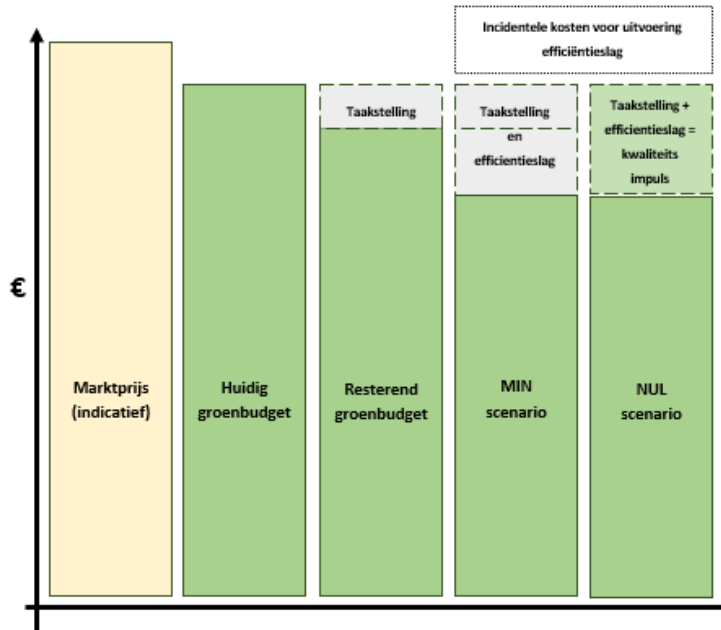
Eind van 2020 moet de gemeente West Betuwe haar harmonisatieopgaven afgerond hebben met vastgesteld nieuw beleid. Tijdens de uitwerking van dit groenbeleidsplan is een aanvullende opgave toegevoegd waardoor de aanpak van de harmonisatie groenbeleid is veranderd. Onderstaand is de aanvullende opgave toegelicht.

Gezien de huidige financiële positie van de gemeente is het noodzakelijk constant behoedzaam te opereren, kritische afwegingen te maken, risico's ruim in te schatten en structurele uitgaven niet met incidenteel geld af te dekken.

Om tot een sluitende meerjarenbegroting te komen was een ombuigingsoperatie nodig. Deze heeft ertoe geleid dat voor de harmonisatie van de beheerplannen van het fysieke domein een taakstelling van € 150.000,- is opgenomen. Deze taakstelling geldt niet uitsluitend voor het groenbeleid, maar voor alle beleidsvelden binnen het fysiek domein (wegen, groen, verkeer, water en riolering, openbare verlichting etc.).

Voor de harmonisatie van het groenbeleid zijn een min- scenario en het nul-scenario uitgewerkt. Het plus-scenario is gezien de gestelde taakstelling en de opdracht vanuit de brug/college niet realistisch meer. Wensen voor nieuw beleid moeten bekostigd worden uit de vrijgekomen ruimte in het min-scenario en zijn als draaiknoppen opgenomen.

Scenario's	Omschrijving
Plus	In het plus-scenario vindt de harmonisatie van beleid en beheer plaats. Daarnaast worden aanvullende wensen opgenomen die bijdragen aan het behalen van de ambities op langere termijn. Voor deze ambities is meer geld nodig dan in het huidige budget beschikbaar is.
Nul	Bij het nul-scenario vindt de harmonisatie van beleid en beheer plaats. Daarbij gebruiken we de vrijgekomen ruimte als gevolg van de efficiëncyslag om een extra kwaliteits- of kwantiteitsimpuls te geven aan het te harmoniseren beleidsveld. Het budget dat we uitgeven aan het beleidsveld blijft dan gelijk.
Min	In het min-scenario vindt de harmonisatie van beleid en beheer plaats maar ook een efficiëncyslag: we doen hetzelfde voor minder geld. Bij de harmonisatie zal daarbij gezocht moeten worden naar een balans tussen de verschillen van de drie voormalige gemeenten.

4. Huidig areaal en werkwijze

4.1 Omvang van het groenareaal

Ons groen is divers en samengesteld uit veel verschillende soorten, maten, inrichtingen en uitzonderingen. Het gemeentelijk groen is daarom opgedeeld in beheergroepen waarin (ongeveer) dezelfde onderhoudsaanpak gehanteerd kan worden. Voor sturing op beleidsniveau hanteren we vijf beleidsgroepen waarin de beheergroepen zijn ondergebracht:

- Beplanting
- Grassen
- Bomen
- Watergangen
- Hondenterreinen

Onderstaande tabel laat het totale areaal zien en hoe ons groenareaal per beleidsgroep is verdeeld. Bomen zijn hierna afzonderlijk opgenomen omdat dit een andere beheermethodiek en aanpak vraagt.

Beheergroepen:	Eenheid	Totaal	Winkelgebied	Historische straten	Woongebied	Buitengebied	Bedrijven terrein	Hoofdwegen
Beplantingen	m2	591.870						
Vaste planten	m2	3.790	456	201	2.598	293	0	242
Rozen	m2	3.003	0	0	2.956	47	0	0
Bodembedekkers	m2	68.515	989	471	49.350	5.628	9.137	2.939
Heesters/botanische rozen	m2	89.210	335	424	66.263	9.062	6.619	6.506
Hagen < 80	m2	15.081	0	189	10.182	1.148	1.456	2.107
Hagen > 80	m2	7.263	78	52	4.435	2.253	267	179
Blokhagen	m2	42.347	830	119	34.054	1.631	4.403	1.310
Bosplantsoen	m2	345.571	188	4.845	141.517	84.543	73.170	41.307
Griend	m2	17.090	0	0	2.121	14.969	0	0
Bloembakken	Stuks	59	18	0	29	0	12	0
Grassen	m2	3.478.223						
Gazon	m2	553.657	3.517	14.927	466.793	14.281	23.668	30.470

Gazon met bollen	m2	2.435	0	0	2.435	0	0	0
Bermgras extensief 2x	m2	2.408.448	0	2.157	245.294	1.950.302	81.036	129.660
Bermgras intensief 5x	m2	455.259	100	4.692	212.287	114.191	84.167	39.822
Overige grassen *	m2	58.424	433	0	27.751	30.231	8	1
Watergangen	m1	478.610						
A-watergangen (Neerrijnen)**	m1	52.395	Geen onderscheid in zonering					
B en C-watergangen	m1	426.215						
Vijvers	m2	42.921						
Hondenvoorzieningen								
Hondenterreinen	m2	22.463	0	0	17.944	233	1.095	3.190
Verdeling per gebied (gerekend met beplanting en grassen)			0,2%	0,7%	31,2%	54,8%	7,0%	6,3%

* Overige grassen bestaat uit: braakliggend terrein, kruidenrijk gras, overige grassen, ruigte, wadi's en gras in onderhoud bij bewoners.

**Het betreft A-watergangen met ontvangstplicht van het slootvuil. De overige ontvangst plichtige A-watergangen worden in de uitwerking van het beheerplan verwerkt.

- De voorgaande tabel laat zien dat het merendeel van het groen zich bevindt in het buitengebied (55%) en de woongebieden (31%). Dit is een logische verdeling voor een landelijke gemeente als West Betuwe.
- Van al het groen in de gemeente bestaat 85% uit grassen, waarvan extensief beheerde bermen het grootste areaal betreft. Dit is te verklaren door de grote hoeveelheid bermen in het buitengebied van de gemeente.
- De overige 15% zijn beplantingen, ruim 50% hiervan is bosplantsoen, de overige beplanting zijn heesters, bodembedekkers, hagen e.d.
- De percentages laten zien dat de diversiteit in het groen niet heel groot is en dat veel van het groen een extensief karakter heeft (o.a. bosplantsoen, bermgrassen).

Voor de bomen is een uitgebreidere analyse gemaakt waarbij ook gekeken is naar boomsoort en aanplantjaar. Dit zijn de kenmerken die bepalend zijn voor het beheer en de vervanging van bomen.

Beheergroepen:	Eenheid	Totaal*	Winkelgebied	Historische straten	Woongebied	Buitengebied	Bedrijven terrein	Hoofdwegen
Bomen	Stuks	36.622						
Straat- en laanbomen	Stuks	30.150	97	162	10.590	16.690	1.566	1.045
Solitaire bomen	Stuks	169	0	0	53	114	2	0
Lei/vorbomen	Stuks	1.232	32	399	719	7	44	32
Knotbomen	Stuks	3.371	1	40	1.108	2.026	110	85
Gekandelaberde bomen	Stuks	577	13	0	542	20	1	1
Hoogstamfruit	Stuks	1.122	0	1	594	514	13	0

* In dit totaal zijn alleen de bomen in de openbare ruimte meegenomen. Bomen op begraafplaatsen zijn niet meegenomen, deze zijn opgenomen in het beleids- en beheerplan begraafplaatsen..

Totaal bomenbestand (incl. begraafplaatsen)			Binnen bebouwde kom		Buiten bebouwde kom	
Leeftijdscategorie	aantal	%	aantal	%	aantal	%
< 5	190	0,5%	114	0,6%	76	0,4%
5 t/m 10	2.593	6,8%	1.898	9,7%	695	3,7%
10 t/m 15	2.026	5,3%	1.682	8,6%	344	1,9%

15 t/m 20	2.567	6,7%	1.928	9,9%	639	3,4%
20 t/m 30	6.832	17,9%	3.667	18,8%	3.165	17,0%
30 t/m 40	7.766	20,4%	3.797	19,4%	3.969	21,4%
40 t/m 50	11.239	29,5%	4.274	21,9%	6.965	37,5%
50 t/m 60	3.642	9,6%	1.365	7,0%	2.277	12,3%
60 t/m 70	762	2,0%	352	1,8%	410	2,2%
>70	485	1,3%	448	2,3%	37	0,2%
	22	0,1%	20	0,1%	2	0,0%
Totaal	38.124	100%	19.545	100%	18.579	100%

Boomsoorten (Totaal bomenbestand (incl. begraafplaatsen))			
Latijnse naam	Nederlandse naam	Aantal (st)	%
Acer	Esdoorn	3.157	8,3%
Alnus	Els	969	2,5%
Carpinus	Haagbeuk	704	1,8%
Fagus	Beuk	679	1,8%
Fraxinus	Es	8.982	23,6%
Juglans	Noot	600	1,6%
Liquidambar	Amberboom	393	1,0%
Malus	Appel	566	1,5%
Platanus	Plataan	610	1,6%
Populus	Populier	6.652	17,4%
Prunus	Kers	1.008	2,6%
Pyrus	Peer	1.460	3,8%
Quercus	Eik	4.431	11,6%
Salix	Wilg	2.922	7,7%
Tilia	Linde	2.149	5,6%
Ulmus	Iep	662	1,7%
Overige boomsoorten		2.180	5,7%
Totaal		38.124	100%

Conclusie bovenstaande tabel:

- Meer dan 60% van de bomen is 30 jaar of ouder, 13% zelfs ouder dan 50 jaar. In de openbare ruimte gaan bomen gemiddeld 40-60 jaar mee. Dit betekent dat het merendeel van de gemeentelijke bomen binnen nu en 10 jaar vervangen moet worden. Zwaartepunt zit daarbij in het buitengebied, waar ruim 50% van de bomen ouder is dan 50 jaar.
- Het totale boomareaal bestaat uit 60 boomsoorten (met 327 cultivars). 74% van het boomareaal bestaat uit slechts 6 boomsoorten (esdoorn, els, populier, eik, wilg en linde). De diversiteit aan soorten is daardoor erg beperkt. Tevens is hierdoor het bomenbestand sneller vatbaar voor ziektes en plagen.
- Het aantal fruitbomen (appel, peer, kers) in het bomenbestand is beperkt (8%). De identiteit als fruitgemeente is dan ook grotendeels te danken aan de particuliere fruitboomgaarden.

4.2 Kwaliteit van het groen

De gemeente heeft als beheerder van de openbare ruimte de plicht deze veilig en duurzaam in stand te houden. Om te kunnen meten wat de fysieke staat van de openbare ruimte is, wordt gebruik gemaakt van de CROW-beeldkwaliteit niveaus. Als gemeente sluiten wij zoveel mogelijk aan bij deze landelijke richtlijnen/kaders vanuit de CROW.

De CROW-beeldkwaliteitssystematiek is landelijk geaccepteerd en bedoeld om de fysieke staat de openbare ruimte te meten. Hierbij wordt gewerkt met verschillende niveaus variërend van A+ tot en met D-niveau.

Kwaliteitsniveau	Omschrijving
A+	Staat nagenoeg gelijk aan opleveringskwaliteit. Door de hoge kwaliteitsnormen is dit niveau lastig voor langere tijd vast te houden.
A	Hoogst realiseerbaar kwaliteitsniveau waarmee een verzorgde en nette uitstraling wordt gerealiseerd.
B	Basisniveau waarbij het onderhoud op een sobere en doelmatige manier plaatsvindt en instandhouding van de beplanting gerealiseerd wordt.
C	Verminderde onderhoudsintensiteit, alleen geschikt voor groen wat extensief onderhoud kan verdragen. Bij andere beplanting kan dit kwaliteitsniveau op termijn een achteruitgang in de vitaliteit van de beplanting betekenen.
D	Nauwelijks onderhoud waardoor de beplanting snel in vitaliteit/ kwaliteit afneemt en kapitaalsvernietiging ontstaat.

De gemeente wil op basis van de uitgangspunten in de koepelnota kwaliteitsniveau B in de kernen (binnen bebouwde kom) en kwaliteitsniveau C in het buitengebied (buiten bebouwde kom) hanteren. In de beleids- en beheerplannen van de voormalige gemeentes zijn andere keuzes gemaakt over kwaliteitsniveaus. Onderstaande tabel geeft aan wat de beleidsmatige afspraken waren.

Kwaliteitsniveaus voormalige gemeentes	Winkelgebied	Historische straten	Woongebied	Buiten gebied	Bedrijven terrein	Hoofdwegen
Geldermalsen	A	A	B	C	B	A
Neerijnen	A	A	B**	C	B	A
Lingewaal*	B/B	B/B	B/B	B/C	C/C	B/B

**in Lingewaal werd in het beleid onderscheid gemaakt tussen verzorgingsbeeld en technische staat van het onderhoud. In bovenstaand overzicht is daarom eerst het gewenste verzorgingsniveau aangegeven en daarna het gewenste technische niveau. In de praktijk werd in Lingewaal echter kwaliteitsniveau A gerealiseerd o.a. door nog gebruik te maken van chemische middelen.*

***onkruidbeheersing wordt in de woongebieden op niveau A gedaan.*

Deze tabel vraagt om een toelichting en nuancering:

- Slechts een deel van het winkelgebied en de historische straten/hoofdwegen in voormalige gemeente Geldermalsen werden op kwaliteitsniveau A beheerd. Dit betrof alleen het winkelgebied in de kern Geldermalsen (met slechts enkele plantvakken en hagen) en de Rijksstraatweg. Bij de Van Dam van Isseltweg bestaat de groeninrichting vooral uit bermen waarop het reguliere maaibeheer van gazons van toepassing is.
- De historische straten in de voormalige gemeente Geldermalsen betrof de Voorstraat in Beesd. Ook daar bestaat de groeninrichting uit voornamelijk gazon en leibomen.
- In Geldermalsen, Neerijnen en Lingewaal werd het onderhoud binnen de bebouwde kom standaard op kwaliteitsniveau B uitgevoerd, het buitengebied op kwaliteitsniveau C.
- In Lingewaal is op beperkte schaal cultureelrijke beplanting aanwezig buiten de bebouwde kom. Dit wordt op niveau B onderhouden.

De keuze in de koepelnota voor een kwaliteitsniveau B in de kernen betekent dus voor een deel van de gemeente een verandering in onderhoud in de winkelgebieden en hoofd- en historische straten. Dat hoeft echter geen achteruitgang te betekenen in het beeld. Dit komt omdat het areaal groen in deze gebieden beperkt is en het onderhoud wat daar nu uitgevoerd wordt niet veel afwijkt van het toekomstige onderhoud (maaibeheer bermen e.d.).

De aanpassing van het kwaliteitsniveau betekent intensief onderhoud waar het moet en extensief onderhoud waar het kan. Woon- en centrumgebieden worden dus op een functioneel niveau onderhouden en in het buitengebied kan extensiever onderhoud plaatsvinden. In het buitengebied is de samenstelling van het groen anders, de vervuilingsgraad vaak anders en het acceptatieniveau voor meer natuurlijke beplanting hoger, waardoor kwaliteitsniveau C niet tot achteruitgang leidt.

Monitoring van deze kwaliteitsniveaus vindt plaats volgens de door het CROW voorgestelde monitoringmethode. Hierbij worden maandelijks een willekeurig aantal locaties op hun kwaliteit beoordeeld. De groenaannemer/derden en de eigen dienst worden via deze monitoring beoordeeld en afgerekend op de geleverde kwaliteit.

4.2.1 Beplantingen

Het betreft hier het onderhoud van vooral de cultureelrijke beplanting zoals heesters, bodembedekkers, hagen en vaste planten en enkele meer natuurlijke beplanting zoals bosplantsoen en grienden.

Dagelijks onderhoud

Onderhoud van de beplantingen is een terugkerend proces wat in de drie voormalige gemeentes op een vergelijkbare wijze werd uitgevoerd. Het onderhoud bestaat uit:

- Verzorgend onderhoud: Werkzaamheden die bepalend zijn voor het verzorgingsbeeld van de beplanting zoals onkruidbeheersing, zwerfvuil ruimen en bladruimen.
- Technisch onderhoud zijn de werkzaamheden die nodig zijn voor de instandhouding van de beplanting zoals knippen en (verjongings)snoei.

Onderstaand is per beheergroep aangegeven welke werkzaamheden plaatsvinden.

Beheergroep	Technisch	Verzorgend
Vaste planten	<ul style="list-style-type: none"> • Knippen • Scheuren (verjongen) 	<ul style="list-style-type: none"> • Onkruidbeheersing • Bladruimen • Zwerfafval ruimen • Randensnoei (zomersnoei)
Rozen	<ul style="list-style-type: none"> • Winter/najaars-snoei 	
Bodembedekkers	<ul style="list-style-type: none"> • Afzetten uitlopers bovenzijde 	
Heesters/botanische rozen	<ul style="list-style-type: none"> • Wintersnoei • Uitdunnen 	
Hagen < 80 en > 80	<ul style="list-style-type: none"> • Hagen knippen (machinaal) 	
Blokhagen	<ul style="list-style-type: none"> • Hagen knippen (machinaal) 	
Bosplantsoen	<ul style="list-style-type: none"> • Uitmaaien randen • Dunnen beplanting 	<ul style="list-style-type: none"> • Zwerfafval ruimen • Randensnoei (zomersnoei)
Griend	<ul style="list-style-type: none"> • Terugzetten beplanting 	
Bloembakken	<ul style="list-style-type: none"> • Wisselbeplanting aanbrengen • Water geven 	<ul style="list-style-type: none"> • Onkruidbeheersing • Bladruimen • Zwerfafval ruimen

De frequentie van het onderhoud wordt bepaald door het afgesproken kwaliteitsniveau. Dit is afhankelijk van o.a. de groeisnelheid, geslotenheid van het plantvak en vitaliteit van de beplanting.

Technische kwaliteit plantvakken

Voor een sober en doelmatig beheer van de beplantingen is het noodzakelijk dat de beplantingsvakken in goede staat zijn. Alleen dan kan met beperkte onderhoudsintensiteit een basis kwaliteitsniveau geleverd worden. Hoe meer plantvakken in slechte staat zijn, hoe meer tijd en dus geld nodig is om de gewenste onderhoudskwaliteit te behalen.

Het ontbreken van een vervangingsbudget betekent dat de gemeentes in de afgelopen jaren geen/weinig plantvakken hebben vervangen die aan het eind van hun levensduur zijn. Met als gevolg dat beplanting verouderd en minder vitaal is om het plantvak goed gesloten te houden. Hierdoor neemt de technische kwaliteit van de plantvakken af.

Voor een efficiënt groenbeheer is het dus wenselijk de technische kwaliteit van plantvakken te verbeteren zodat het onderhoud ook effectief uitgevoerd kan worden. In hoofdstuk 5 wordt hier verder op in gegaan.

4.2.2 Grassen

Maairegimes

Bij de maairegimes wordt onderscheidt gemaakt in gazons en kruidenrijke vegetaties. Gazons worden in de gehele gemeente op kwaliteitsniveau B onderhouden, wat betekend dat de gazons gemiddeld 24x per jaar gemaaid worden. Bermen en andere kruidenrijke vegetaties worden minder vaak gemaaid. Dit gebeurt ook grootschaliger. Het maaien van kruidenrijke vegetaties gebeurt in de gehele gemeente uit kostenoverwegingen 2x per jaar. Daarnaast wordt op kruispunten in Neerijnen vaker gemaaid (5x) vanwege de verkeersveiligheid.

Maairegime	Omschrijving
Maaien 24x	Maaien van gazons binnen de bebouwde kom zodat een net en verzorgd beeld ontstaat. Het aantal maaibeurten (24x) is indicatief. Het maaibeheer wordt op beeld uitgevoerd. Het aantal maaibeurten is daardoor afhankelijk van de groeisnelheid van het gazon.

Extensief maaien 5x	Maaien van de vegetatie nabij kruispunten, oversteekplaatsen en andere verkeerssituaties omdat het hoge gras het uitzicht niet mag belemmeren of waar 24 x niet noodzakelijk is.
Extensief maaien 2x	Maaien van bermen en kruidenrijke vegetatie aan de rand van de kernen of op locaties waar grote gras/groenzones aanwezig zijn. Het extensief maaien gebeurt door middel van klepelen.

Bij alle maaieregimes geldt dat het maaisel achterblijft op het grasveld of in de berm. Hierdoor hoeft het gras, met name bij de kruidenrijke vegetaties niet te worden afgevoerd, wat een besparing op storkosten betekent. Deze werkwijze zorgt er wel voor dat de ondergrond telkens verrijkt wordt met organisch materiaal, wat een ecologische ontwikkeling van de bermen in de weg staat.

Specifieke afspraken

- Maaien uitzichthoeken: bij kruispunten, uitritten en andere verkeerssituatie vinden extra maaiwerkzaamheden plaats om het uitzicht op andere weggebruikers te behouden. Dit alleen indien dit echt noodzakelijk is.
- Bijmaaien obstakels: In gazons en bermen zijn allerlei obstakels aanwezig zoals bomen, (verkeers)borden en andere wegmarkeringen. Bij het maaien is het niet mogelijk kort langs deze obstakels te het gras weg te halen. Daarom wordt hiervoor een aparte maaironde gemaakt, waarbij een medewerker met een bosmaaier het gras wegmaait.
 - o Binnen de bebouwde kom worden obstakels bijgemaaid als onderdeel van het afgesproken onderhoudsniveau.

Buitengebied: in de voormalige gemeente Geldermalsen wordt in het buitengebied het gras rondom de bomen niet meer bijgemaaid. In de andere delen van de gemeente gebeurt dit nog wel.

4.2.3 Bomen

Harmonisatie van het beleid- en beheer van bomen betekent dat gekeken moet worden naar de instandhouding van bomen, zowel beheertechisch als beleidsmatig in de vorm van kapbeleid. De huidige samenstelling van het bomenbestand is daarbij bepalend voor de te nemen maatregelen.

Bescherming bomen/kapbeleid

De bescherming van waardevolle bomen is in de voormalige gemeentes op verschillende manieren uitgewerkt. In Geldermalsen en Lingewaal is een waardevolle of monumentale bomenlijst opgesteld. Alle andere bomen zijn daardoor kapvergunningsvrij. In Geldermalsen zijn naast de individuele beschermde bomen ook de gemeentelijke (hoofd)boomstructuren opgenomen als kapvergunningplichtig.

Neerijnen had een bomenlijst, maar deze is niet formeel vastgesteld. Hier geldt dus het kapverbod voor bomen (ook hoogstamfruitbomen) met een doorsnede van > 20cm op 1.30m boven het maaiveld.

Tijdens de participatiebijeenkomsten hebben de meeste deelnemers zich uitgesproken voor het opstellen van een West-Betuwse waardevolle bomenlijst waarbij ook de gemeentelijke waardevolle boomstructuren worden opgenomen.

Boombeheer

De gemeente is eigenaar en beheerder van de gemeentelijke bomen en heeft dan ook zorgplicht voor deze bomen. Deze zorgplicht houdt in dat de bomen goed onderhouden worden en risico's en gevaarzetting daarmee zoveel mogelijk voorkomen wordt. Dit wordt aangetoond door te controleren op vitaliteit, veiligheid en onderhoudstoestand. De werkwijze voor het controleren gebeurde in de voormalige gemeentes op een vergelijkbare wijze. De meeste bomen worden 1x per 3 jaar beoordeeld tijdens de boomveiligheidscontrole. Bomen met een verminderde vitaliteit of mogelijke gevaarzetting worden elk jaar gecontroleerd. Risico- en attentiebomen worden nog vaker gecontroleerd of verwijderd.

Onderstaande tabel laat de resultaten zien van de laatste boomveiligheidscontroles. Deze zijn in 2019 uitgevoerd. Een deel van de bomen is na de gemeentelijke samenvoeging nog niet gecontroleerd. Deze staan voor 2020 op de planning.

Totaal bomenbestand			Binnen bebouwde kom		Buiten bebouwde kom	
Risicoklasse	aantal	%	aantal	%	aantal	%
Attentieboom	988	3,5%	326	2,2%	662	5,1%
Geen verhoogd risico	24271	87,0%	13082	88,1%	11.189	85,9%

Risicoboom	20	0,1%	14	0,1%	6	0,0%
Tijdelijk verhoogd risico	884	3,2%	406	2,7%	478	3,7%
Verhoogd risico	1722	6,2%	1025	6,9%	697	5,3%
Totaal	27.885	100,0%	14.853	100,0%	13.032	100,0%

Bij de laatste boomveiligheidscontrole is geconstateerd dat ruim 13% van het bomenbestand een risico of attentieboom was. Naar aanleiding van deze controle wordt om financiële redenen alleen bij deze 13% het meest noodzakelijke onderhoud uitgevoerd. Dit noemen we risico gestuurd boombeheer. Bomen die op dit moment (nog) geen risico vormen worden met deze manier van werken niet vakkundig onderhouden. Met als gevolg dat de bomen niet ontwikkelen tot vitale, duurzame bomen, de kwaliteit van de bomen achteruitgaat en op termijn hogere kosten en ingrijpendere maatregelen nodig zijn om de boom in stand te houden.

Typisch voor West Betuwe zijn de populierenlanen in het buitengebied. Deze zijn grotendeels aangeplant in de laatste ruilverkaveling (jaren 60-70 vorige eeuw). Het risico gestuurd snoeien van deze bomen brengt de boomveiligheid in toenemende mate in het gedrang omdat deze bomen het einde van hun levenscyclus naderen. Doordoor ontstaat een grotere snoeibehoefte en/of noodzaak voor vervanging.

Een betere onderhoudsmethode voor het boombeheer is het cyclisch boombeheer, waarbij ook jonge en veilige bomen het onderhoud krijgen wat nodig is voor hun ontwikkeling. In paragraaf 4.4 is het cyclisch boombeheer toegelicht bij de harmonisatie van het groenbeleid.

Ziektes, aantastingen en plagen

In het boomonderhoud hebben we regelmatig te maken met ziektes, aantastingen en plagen (ZAP's). Een negatief effect waardoor ZAP's voorkomen is de aanwezigheid van monotone bomenbestand. Dit is in veel gemeentes in Nederland aanwezig is, zo ook in West Betuwe. Uit de analyse van het bomenbestand is gebleken dat 74% van het boomareaal bestaat uit slechts 6 boomsoorten (esdoorn, els, populier, eik, wilg en linde). Met als gevolg dat ZAP's als essentaksterfte, eikenprocessierups e.d. zich snel kunnen verspreiden. Hieronder is van de meest voorkomende ZAP's aangegeven wat de aanpak van de gemeente is.

Zap's	Huidige aanpak
Essentaksterfte	Monitoren tijdens Boom Veiligheids Controle en risico gestuurd snoeien
Paardenkastanje bloedingsziekte	
lepziekte	
Kastanjemineermot	
Massaria bij platanen	
Watermerkziekte	
Wilgenhoutrups	
Horzelvlinder/ populierenboktor	
Eikenprocessierups	Preventieve bespuiting en curatief zuigen (alleen langs wegen)
Eikenspintkever	Geen specifieke aanpak (aantastingen zeer beperkt aanwezig)
Luis	Geen bestrijding
Pollen	Geen bestrijding

Een groot deel van de ZAP's wordt bij de boomveiligheidscontroles gemonitord. Ontstaan er hierdoor risico's dan wordt ingegrepen door te snoeien. Hiermee wordt alleen het gevaar wat de aantasting oplevert aangepakt. Een betere manier om ZAP's te bestrijden is te zorgen voor een goed ontwikkeld bomenbestand waarin ZAP's minder de kans krijgen zicht te verspreiden. Dit pleit nogmaals voor een verbeterd beheer van de bomen door middel van een cyclisch boombeheer.

4.2.4 Watergangen

Watergangen zijn bedoeld om het overtollige (regen)water af te voeren en water in droge periodes in het gebied te houden. Om deze functies te kunnen garanderen moeten watergangen regelmatig gemaaid worden. Vanuit het Waterschap zijn de eisen hiervoor vastgelegd in de Keur.

De gemeente is verplicht de (B- en C) watergangen volgens deze eisen te onderhouden. Hierbij worden in principe geen opruimwerkzaamheden uitgevoerd, mits het slootvuil in de berm verwerkt kan worden.

Voorwaarden hierbij zijn een voldoende brede berm, geen bomen, voldoende laag, direct verspreiden over de berm en indien nodig klepelen.

Voor scheisloten waarvan de erfgrans in het midden licht heeft voormalige gemeente Geldermalsen afspraken gemaakt met agrariërs. Gemeente maait de sloot uit en de aanliggende eigenaar ontvangt/verwerkt het slootmaaisel. Het slootmaaisel wat niet op andere percelen gezet kan worden wordt afgevoerd. In Neerijnen wordt al het slootmaaisel afgevoerd en in Lingewaal werd maaisel alleen opgeruimd als dit langs de strooiroute ligt (belangrijke wegen/hoofdstructuur).

De huidige werkwijzen zijn vooral kosten gestuurd en dragen niet optimaal bij aan ecologisch bermbeheer en het stimuleren van biodiversiteit. Bovendien worden de bermsten stelselmatig opgehoogd waardoor de waterafvoer van de weg belemmerd wordt. Dit heeft weer nadelige gevolgen voor de stabiliteit en veiligheid van de wegen.

4.2.5 Hondenterreinen

De voormalige gemeente Geldermalsen heeft als enige meerdere hondenterreinen. In Lingewaal is er één uitrenweide en in Neerijnen ook enkele uitrenweides. In geen van de drie voormalige gemeentes is hondenbeleid opgesteld. In Geldermalsen was hiervoor in 2008 beleid opgesteld maar door bezuinigingen in 2012 zijn daar slechts de uitlaatstroken en de uitrenweiden van overgebleven, zonder onderhoudsbudget. Bij alle voormalige gemeentes geldt een opruimplicht.

De hondenterreinen bestaan uit hondenuitrenweiden, hondenuitlaatstroken en hondentoiletten. De laatste 2 terreinen zijn vrij van opruimplicht.

- De uitlaatstroken worden meegenomen in het reguliere maaibeheer. Buiten het maaiseizoen worden de stroken 1x per twee weken met speciale machines schoon gezogen.
- Het hondentoilet wordt regelmatig schoongemaakt en het zand wordt 1 á 2x per jaar vervangen.

Aan deze voorzieningen is geen onderhoudsbudget gelabeld. De onderhoudskosten komen nu ten laste van het budget voor het maaibeheer.

West Betuwe heeft er tot dusver voor gekozen om geen hondenbelasting meer te heffen.

Deelnemers van de participatiebijeenkomsten geven aan dat hondenbezitters zelf verantwoordelijk zijn voor alles wat hun hond nodig heeft. Het faciliteren van beperkte voorzieningen of ondersteunen van initiatieven is volgens veel deelnemers een meerwaarde die de gemeente kan bieden

4.3 Organisatie

4.3.1 Eigen dienst

De gemeente West Betuwe wil aanspreekbaar zijn voor haar inwoners. De eigen dienst heeft daarin een belangrijke rol. De medewerkers zijn vakkundig opgeleid en gericht op het leveren van een hoge mate van service en dienstverlening.

Medewerkers van de eigen dienst worden vooral ingezet voor het verzorgende en technische groenonderhoud in de gemeente waarbij hun gebiedskennis en ervaring in het openbaar groen belangrijk is.

4.3.2 Aannemers en andere samenwerkingen

Voor zeer specialistische werkzaamheden of bulkwerk wordt gebruik gemaakt van aannemers die gespecialiseerd zijn in deze werkzaamheden of hiervoor het materieel beschikbaar hebben. Dit betreft werkzaamheden als het machinaal knippen van hagen, het bermsten maaien en specialistisch snoeiwerk bij bomen.

Naast de werkzaamheden die door aannemers worden gedaan, worden in West Betuwe ook werkzaamheden door Avri uitgevoerd. In de voormalige gemeente Neerijnen was een gemeenschappelijke regeling aanwezig waarbij Avri het groenonderhoud uitvoerde. Bij de herindeling is deze regeling doorgezet, maar zijn nieuwe afspraken gemaakt over de werkzaamheden die worden uitgevoerd. Avri is in West Betuwe verantwoordelijk voor:

- Groenonderhoud van de kernen Geldermalsen en Meteren en beplantingen in het buitengebied.
- Onderhoud bomen buitengebied
- Bladruimen en bladkorven
- Ledigen afvalbakken
- Straatvegen
- Onkruidbestrijding op verhardingen
- Reinigen kolken
- Gladheidsbestrijding (globaal voormalig Neerijnen)

Avri is één van de onderhoudspartijen (geen beleid en beheertaken) waar de gemeente mee samenwerkt. Met Avri vindt de samenwerking plaats door middel van een gemeenschappelijke regeling (GR). Deze GR is voor onbepaalde tijd aangegaan. Bij ontbinding brengt dit ontvlechtingkosten met zich mee.

4.3.3 Social Return (SROI)

Als gemeente willen we graag het goede voorbeeld geven en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt een mogelijkheid bieden zich te ontwikkelen. Hiervoor wordt samengewerkt met Avres (t/m 2020) en Werkzaak. Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt worden ingezet via de Avri, bij de eigen dienst en binnen de onderhoudscontracten met de groenaanemers. Bij nieuwe aanbestedingen wordt de inzet van SROI volgens het inkoopbeleid van de gemeente West Betuwe uitgevoerd en in het bestek opgenomen.

4.4 Participatie

Participatie, een ander woord voor samenwerking met inwoners en stakeholders wordt door de gemeente West Betuwe als zeer waardevol beschouwd om ambities als "dichtbij op maat" en "samen met de samenleving" te kunnen realiseren. In de voormalige gemeente Geldermalsen kunnen inwoners een stukje groen van de gemeente onderhouden wanneer zij graag iets extra's voor hun straat of buurt willen doen. De bewoners sluiten dan met de gemeente een "Groen Doen" verklaring af.

Tijdens de participatiebijeenkomsten is aan de deelnemers gevraagd hoe zij denken over participatie. De gemeenteraadsleden vinden participatie belangrijk omdat participatie bijdraagt aan verminderen van sociale en maatschappelijke knelpunten die er in de samenleving zijn. Inwoners en stakeholders geven aan weinig behoefte te hebben aan het participeren in het groenonderhoud. Zij verwachten dat de gemeente een acceptabel onderhoud uitvoert. Het georganiseerd met vrijwilligers snoeien van (hoogstam)fruitbomen werd wel als mogelijke participatievorm aangedragen.

5. Geharmoniseerd groenbeleid

In dit hoofdstuk is per onderwerp het bestaande beleid van de voormalige gemeentes vergeleken en wordt een voorstel gedaan voor harmonisatie. Per onderwerp is de tabel opgenomen uit de analyse (paragraaf 2.1) met daarbij de keuze die voor de gemeente West Betuwe is gemaakt. Elke keuze heeft gevolgen voor bijvoorbeeld de geleverde beeldkwaliteit, de financiën of de organisatie van het beheer.

5.1 Beeldkwaliteit

Kwaliteitsniveaus voormalige gemeentes	Winkel gebied	Historische straten	Woon gebied	Buiten gebied	Bedrijven terrein	Hoofd wegen
Geldermalsen	A	A	B	C	B	A
Neerijnen	A	A	B	C	B	A
Lingewaal	B/B	B/B	B/B	B/C	C/C	B/B
Harmonisatie						
West Betuwe	B	B	B	C	B	B

Gevolgen:

Doorvoeren van de in de Koepelnota voorgestelde differentiatie betekent een aanpassing van het beleid van de voormalige gemeentes. In de praktijk zal buiten echter weinig veranderen omdat alle drie de gemeentes het onderhoud al grotendeels op deze kwaliteitsniveaus uitvoerden.

5.2 Beplantingen

	Geldermalsen	Neerijnen	Lingewaal	West Betuwe
Beplanting				
Jaarlijks onderhoud	voor de werkzaamheden die jaarlijks terug komen (gazon maaien, onkruid bestrijding, hagen knippen, zwerfvuil, blad ruimen, dus alles wat we in de jaarlijkse cyclus doen.			

Meerjarenonderhoud	voor de werkzaamheden die 1 x in de 3 of 5 jaar terug kwamen (snoeien heesters/bosplantsoen) in een meerjarencyclus			
Renovatie/vervanging	voor de renovaties/vervanging bijvoorbeeld 1 x in de 30 jr.			
Afwijkend onderhoud	Met "Groen-doen" verklaringen hebben inwoners/bedrijven het groenonderhoud van de gemeente overgenomen.	'Groene Parels" zoals bakenbomen, kasteeltuinen, plantsoenen met restanten van hoogstamfruitgaarden en cultuurhistorische wegen in het landschap krijgen extra aandacht in behoud en beheer.	Buiten de bebouwde kommen bevinden zich beplantingen en hagen die op een intensiever onderhoudsniveau onderhouden worden	Afwijkingen in onderhoud of inrichting worden zoveel mogelijk gelijkgetrokken met de rest van het groenonderhoud. 'Groen-doen' verklaringen worden gestimuleerd.

Gevolgen:

De keuze voor kwaliteitsniveau B binnen de bebouwde kom en kwaliteitsniveau C buiten de bebouwde kom heeft geen gevolgen voor het uitgevoerde dagelijkse onderhoud. Werkzaamheden zoals onkruidbeheersing, snoei of hagen knippen blijven hetzelfde. Het onderscheidt wat soms gemaakt werd door bijzondere locaties of objecten extra aandacht te geven komt hiermee te vervallen.

Met overeenkomsten zoals "Groen-doen" verklaringen kunnen inwoners zelf deze extra aandacht aan een voor hen belangrijk stukje groen geven.

Het beheerbaar houden van het openbaar groen op kwaliteitsniveau B en C betekent wel dat de technische kwaliteit van de plantvakken dit ook mogelijk moet maken. Veel plantvakken zijn verouderd waardoor een (eenmalige) investering nodig is om deze plantvakken te herstellen (1 op 1 vervangen) of om te vormen naar een beter beheerbaar plantvak of bijvoorbeeld gras. (zie hiervoor ook hoofdstuk 5 en paragraaf 7.2 omvormingen)

5.3 Grassen

	Geldermalsen	Neerijnen	Lingewaal	West Betuwe
Grassen				
Bermen	Aandacht voor de verkeersveiligheid, het realiseren van een zo hoog mogelijke ecologische waarde en inpassing van de weg in het landschap. Uit kostenoverweging wordt echter een maaibeheer (klepelen) toegepast wat geen ecologische waarde oplevert. Bomen worden niet bijgemaaid.	Het maaien van ruw gras was onderverdeeld in binnen en buiten de bebouwde kom. Binnen de bebouwde kom werd ruw gras 5 x per jaar gemaaid. Buiten de bebouwde kom alleen zichthoeken en enkele uitzonderingslocaties 5 x de rest 2 keer. (enkele grotere stuken 1 x maaien en afruimen vanwege ecologische waarde. Bomen en obstakels worden 2x per jaar bijgemaaid	Uit kostenoverweging wordt een maaibeheer (klepelen) toegepast wat geen ecologische meerwaarde oplevert. Bomen en obstakels worden 2x per jaar bijgemaaid	Vasthouden aan het huidige beheer van 2x per jaar maaien (klepelen) Bomen en obstakels worden 2x per jaar bijgemaaid.
Gazons	Gazons worden zo kort gehouden dat het beeld van een gazon in stand blijft.	Een eenduidige uitstraling, sociaal veilig in woon/werkgebieden.	Gazons worden zo kort gehouden dat het beeld van een gazon in stand blijft.	Beheer volgens beeldkwaliteit B

5.3.1 Bermen

Bermen worden 2x keer per jaar gemaaid door middel van klepelen. Ook uitzichthoeken en andere verkeerssituaties worden uit het oogpunt van verkeersveiligheid 2x gemaaid. Bomen en obstakels zoals palen en hekwerken worden bijgemaaid zodat voldaan wordt aan kwaliteitsniveau B in de bebouwde kom en C in het buitengebied.

Gevolgen:

In het maaibeheer vindt een kleine verandering plaats. Het 5x maaien (Neerijnen) wordt vervangen voor 2x maaien zoals dat ook in de rest van de gemeente gebeurt. Het areaal is dermate beperkt dat dit geen gevolgen heeft voor de beeldkwaliteit.

Er wordt geen ecologisch bermbeheer toegepast en de biodiversiteit krijgt niet meer ruimte ten opzichte van het huidige beleid.

Doordat nu ook alle bomen in de bermen van Geldermalsen bijgemaaid worden stijgen de kosten. In het buitengebied van voormalig gemeente Geldermalsen staan 7.500 bomen in de bermen.

De gemiddelde jaarprijs voor het 2x bijmaaien van een boom is € 1,20 per stuk/jr. Wat betekent dat het maaibudget met € 9.000 omhoog moet gaan.

5.3.2 Gazons

Bij het maaien van gazons vindt geen verandering plaats ten opzichte van de huidige situatie. De gazons worden volgens kwaliteitsniveau B onderhouden. Afhankelijk van de groeisnelheid van het gras zal het gazon gemiddeld 24 keer per jaar gemaaid worden.

5.4 Bomen

	Geldermalsen	Neerijnen	Lingewaal	West Betuwe
Bomen				
Kapbeleid	Kapvergunning vrij, m.u.v. bomen op lijst bomen met bijzondere waarde en bomen in de gemeentelijke hoofdstructuur.	Kapverbod voor bomen (ook hoogstamfruitbomen) met een doorsnede van > 20cm op 1.30 m boven het maaiveld.	Monumentale bomenlijst Bomen in buitengebied (die richting aftakingsfase gaan) worden planmatig geroid.	Opstellen waardevolle bomenlijst met individuele bomen en gemeentelijke groenstructuren. (parels)
Zorgplicht	Algemene boomveiligheidscontrole vindt 1x/3 jaar plaats bij bomen ouder dan 7 jaar.	Algemene boomveiligheidscontrole inclusief opnemen onderhoudstoestand jaarlijks 1/3 deel bomenbestand + jaarlijks attentiebomen en bomen verhoogde zorgplicht.	Algemene boomveiligheidscontrole vindt 1x/3 jaar plaats bij bomen ouder dan 7 jaar.	Doorzetten huidige werkwijze boomveiligheidscontrole 1x per 3 jaar bij bomen ouder dan 7 jaar.
Boombeheer	Voorheen cyclisch boombeheer. Na de bezuinigingsopgave van 2012 is dit teruggebracht naar risicogestuurd snoeibeheer.	Cyclisch boombeheer waarbij elke boom gemiddeld 1x per 3 jaar wordt gesnoeid. Uitgezonderd attentiebomen en knotvorm en leibomen. Per 1-1-2019 is budget gestuurd overgegaan naar risico gestuurd beheer.	Cyclisch boombeheer waarbij elke boom gemiddeld 1x per 3 jaar wordt gesnoeid. Uitgezonderd attentiebomen en knotvorm en leibomen. Per 1-1-2019 is budget gestuurd overgegaan naar risico gestuurd beheer.	Risico gestuurd boombeheer waarbij uitsluitend attentie en risicobomen 1x per 3 jaar worden gesnoeid overeenkomstig de boomveiligheidscontrole. Uitgezonderd attentiebomen en knotvorm en leibomen.
Bladkorven	Bladkorven worden, op verzoek van inwoners, (ca 50 st.) geplaatst op plekken waar veel (grote) gemeentelijke bomen staan en structureel gelegd.	Geen beleid. Wel zijn in de loop der jaren bladkorven geplaatst op enkele specifieke plaatsen met grote gemeentelijke bomen.	Jaarlijks worden bladkorven geplaatst (oktober/half december) zodat inwoners het blad uit hun tuin of straat niet zelf hoeven af te voeren.	Huidig areaal bladkorven wordt verdeeld over de kernen op basis van de plekken waar veel grote gemeentelijke bomen staan.

5.4.1 Boombeleid

Het kapbeleid van de gemeente West Betuwe gaat bestaan uit een waardevolle bomenlijst met daarop de te beschermen individuele bomen (zowel gemeentelijk als bomen van derden) en de groenstructuren

die voor de gemeente belangrijk zijn. Voor deze bomen moet bij kap een kapvergunning worden aangevraagd. Daarnaast hanteert de gemeente bij overlast/hinder voor gemeentelijke bomen de uitgangspunten zoals die in het boombeleid van Lingewaal stonden. Deze zijn paragraaf 5.4.5 beschreven.

Voorafgaand aan het opstellen van deze waardevolle bomenlijst zijn beoordelingscriteria opgesteld (bijlage 2), waaraan de bomen moeten voldoen om op de lijst te komen. Daarnaast moet ook de procedure voor het aanvragen/behandelen van een toekomstige kapaanvraag in een beleidsnotitie worden beschreven.

Gevolgen:

Voordat daadwerkelijk met een actuele waardevolle bomenlijst gewerkt kan worden moet eerst nog onder voorbehoud van het vaststellen van dit beleid, een actualisatie van de waardevolle bomenlijst plaatsvinden. Totdat de waardevolle bomenlijst van West Betuwe is geactualiseerd en vastgesteld blijven de huidige bomenlijsten van de voormalige gemeentes van kracht conform de kapverordening zoals is bepaald in de meest recente APV.

5.4.2 Ziektes, plagen en aantastingen

De aanpassing van het boombeheer van (gedeeltelijk) risico-gestuurd naar cyclisch boombeheer betekent ook dat de bestrijding van ziektes, plagen en aantastingen structureler kan plaatsvinden. Waar nodig worden de landelijke richtlijnen voor bestrijding aangehouden, bijvoorbeeld bij de aanpak van de eikenprocessierups en de essentaksterfte.

5.4.3 Bladkorven

Veel inwoners vragen in het najaar om bladkorven te plaatsen om het blad wat van gemeentelijke bomen op straat valt in te kunnen doen. Dat is een gewenste vorm van inwonerparticipatie. Ook wordt blad van gemeentebomen dat valt in de tuin van inwoners opgeruimd. De gemeente heeft een beperkt aantal bladkorven beschikbaar en zal deze op basis van locaties met veel en grote gemeentelijke bomen door de kernen gaan verspreiden.

Gevolgen:

Het aantal bladkorven in de gemeente blijft gelijk. Vooral aan het regelmatig legen van de bladkorven zijn kosten verbonden vanwege de tijd die het vraagt om de bakken te legen. Dit geldt ook voor het plaatsen en verwijderen van de bladkorven. Er komen elk najaar meer verzoeken om bakken te plaatsen. Het plaatsen van extra bladkorven is dan ook alleen mogelijk als daar extra budget voor vrijgemaakt wordt.

Wel is de beeldkwaliteit hoger omdat er door de inwoners vaker blad wordt geruimd dan door de gemeente. Voordeel is ook minder verstopping van kolken bij regenval en gladheid door blad op de weg.

5.4.4 Overlast

De aanwezigheid van bomen kan als overlast ervaren worden. Het is van belang om iedere klacht/melding individueel te beoordelen en de meest passende maatregelen te treffen met als uitgangspunt: 'de inwoner komt van rechts'. Om de melding op een juiste wijze te kunnen beoordelen en om daarbij een goede afweging te kunnen maken is het wenselijk om hierbij eenduidige uitgangspunten te hanteren. In onderstaand overzicht zijn de meest voorkomende zaken opgesomd met de acties die hierop genomen worden. Deze werkwijze is gebaseerd op het beleid van voormalig Lingewaal.

Klacht / melding	Actie bij waardevolle bomen	Actie bij bomen in structuren	Actie bij overige bomen
Bladval	Blad van verhardingen verwijderen	Blad van verhardingen verwijderen	Blad van verhardingen verwijderen
Vallen vruchten (bomen in verharding)	Extra schoonmaak verhardingen	Extra schoonmaak verhardingen	Extra schoonmaak verhardingen, bij extreme overlast bomen verwijderen
Vallende vruchten (bomen in gras/beplanting)	Niets	Niets	Niets
'Druipen' van bomen	Luisbestrijding	Luisbestrijding	Niets
Allergieklachten	Niets	Niets	Niets
Niet schadelijke insecten	Niets	Niets	Niets
Beperkte toetreding zon/licht *	Snoeimaatregelen (wanneer nuttig en verantwoord)	Snoeimaatregelen	Bij extreme overlast bomen verwijderen
Belemmering uitzicht (niet verkeerstechnisch)	Snoeimaatregelen (wanneer nuttig en verantwoord)	Snoeimaatregelen (wanneer nuttig en verantwoord)	Snoeimaatregelen (wanneer nuttig en verantwoord), bij extreme overlast bomen verwijderen
Schade door wortels (bijvoorbeeld opdruk)	Herstraten en boomtechnische maatregelen treffen (bijvoorbeeld groeiplaatsverbetering), nooit wortelkap toepassen	Wortelkap, herstraten en boomtechnische maatregelen treffen (bijvoorbeeld groeiplaatsverbetering)	Bij extreme overlast bomen verwijderen en vervangen door een passende boomsoort
Laaghangende takken	Snoeimaatregelen (wanneer nuttig en verantwoord)	Snoeimaatregelen (wanneer nuttig en verantwoord)	Snoeimaatregelen (wanneer nuttig en verantwoord), bij extreme, niet te verhelpen overlast: boom verwijderen
Vallende takken	Opruimen, snoeien	Opruimen, snoeien	Opruimen, snoeien
Schadelijke insecten	Passende maatregelen treffen	Passende maatregelen treffen	Wanneer maatregelen onevenredig duur zijn dan kan de boom worden verwijderd
Bomen groeien tegen gebouwen	Snoeimaatregelen (wanneer nuttig en verantwoord)	Snoeimaatregelen (wanneer nuttig en verantwoord)	Wanneer snoeimaatregelen geen duurzame oplossing bieden: boom verwijderen
Belemmering uitzicht (verkeerstechnisch)	Snoeien	Snoeien	Snoeien

* Betreft beperkte toetreding zon/licht in de woning of in de (achter)tuin. Beperkte toetreding van licht bij zonnepanelen wordt niet als extreme overlast aangemerkt

5.5 Watergangen

	Geldermalsen	Neerijnen	Lingewaal	West Betuwe
Watergangen				
Oevers	Inrichting en beheer van het watersysteem zijn afgestemd op de ecologische doelen met zo veel mogelijk natuurvriendelijke oevers.	Zo natuurvriendelijk mogelijk ingerichte oever.	Geen specifiek beleid.	Vasthouden aan bestaande inrichting. Bij nieuwe inrichting of vervanging is het uitgangspunt zoveel mogelijk natuurvriendelijk inrichten
Maaibeheer.	Voldoen aan de waterschapskeur	Voldoen aan de waterschapskeur	Voldoen aan de waterschapskeur	Voldoen aan de waterschapskeur.
Slootmaaisel	Slootmaaisel uit B- en C sloten wordt door de gemeente afgevoerd. Slootmaaisel uit A-sloten (waterschap) wordt door gemeente of aanliggende perceeleigenaar afgevoerd.	Slootmaaisel wordt overal opgeruimd. Ook handwerk. Ook alle locaties waar gemeente ontvangtplicht heeft langs A watergangen (1 x per jaar gelijk met maaisel uit B watergangen).	Langs Ben C watergangen wordt het slootmaaisel uitsluitend langs wegen in het gladheidsplan wordt opgeruimd. De rest blijft liggen en wordt geklepeld tijdens het maaien van de bermen. A watergangen worden beperkt opgeruimd.	1. Slootmaaisel uit A-sloten (waterschap) wordt door gemeente of aanliggende perceeleigenaar afgevoerd.

Gevolgen:

Bij B en C-sloten wordt bij scheisloten waarvan de erfgrans in het midden licht afspraken gemaakt met agrariërs. Gemeente maait de sloot uit en de aanliggende eigenaar ontvangt/verwerkt het slootmaaisel. Het slootmaaisel wat niet op andere percelen gezet kan worden wordt afgevoerd. Ook voor A- watergangen geldt dat de gemeente het slootmaaisel (gemaaid door het waterschap) afvoert.

Het is mogelijk te bezuinigen op het ruimen van slootmaaisel door het slootmaaisel in de aanliggende berm te verwerken (klepelen). Uit ervaring met het verwerken van slootmaaisel in de berm is gebleken dat het verzorgingsbeeld verminderd, de kansen voor biodiversiteit afnemen en dat het zorgt voor op-hoging van de berm en daardoor minder waterafvoer vanaf de weg. Dit leidt tot schade aan de weg en een kortere levensduur van de wegconstructie. Om bij te kunnen dragen aan de taakstelling is het noodzakelijk om daar waar het kan het slootmaaisel ter plaatste te verwerken. De inschatting is dat dit in relatie tot de totale kosten van (€ 312.538 + € 95.000 =) € 407.538 tot een besparing van ca. 6 % = € 25.600 kan leiden.

Voor het ter plaatse verwerken gelden dan de volgende criteria:

- Berm minimaal 5 meter breed
- Geen bomen (of andere obstakels)
- Berm moet na verwerking maaisel lager liggen dan de kant van het wegdek
- Slootmaaisel wordt direct verdeelt over de gehele breedte van de berm (dus niet op een rug laten liggen)
- Indien noodzakelijk, na indroging klepelen.

Voor het afvoeren van het slootmaaisel van de B en de C watergangen brengt deze harmonisatie extra kosten met zich mee van € 28.700. De extra kosten voor het afvoeren van het ontvangst plichtige slootmaaisel van de A watergangen worden geraamd op € 66.900. Daarmee komen de totale extra kosten op € 95.600. Over alle te ruimen watergangen wordt € 25.600 als draaiknop ingezet om de laatste 6% op te ruimen.

5.6 Hondenterreinen

	Geldermalsen	Neerijnen	Lingewaal	West Betuwe
Honden in de openbare ruimte				
Voorzieningen	Honden uitlaatstro- ken 1 hondentoilet en honden uitrenvelden.	Enkele uitrenweiden	Eén honden uitren- weide, geen specifiek beleid.	Geen specifiek ondersteunend beleid hanteren.

Gevolgen:

Bestaande voorzieningen blijven bestaan en worden met de beschikbare onderhoudsmaatregelen in stand gehouden en onderhouden (maaïen). Groot onderhoud/herstelwerk en vervanging van hekwerken rond de voorzieningen worden niet meer uitgevoerd en voorzieningen worden aan het einde van de levensduur weggehaald.

Nieuwe initiatieven voor uitrenweides zijn mogelijk mits:

- Deze gerealiseerd worden met leefbaarheidsbudget en/of fondsen van derden;
- Het onderhoud van het hekwerk en vervanging ondergebracht wordt bij de initiatiefnemers en/of bij derden.

Als het initiatief of bestaande voorzieningen niet aan deze voorwaarden kunnen voldoen dan wordt het uitsterf-beleid gehanteerd.

5.7 Overige

	Geldermalsen	Neerijnen	Lingewaal	West Betuwe
Overige				
Uitgiftebeleid	Wanneer kleinschalige groenstro- ken niet beeldbepalend zijn of on- derdeel uitmaken van de hoofd- groenstructuur kunnen deze stro- ken verkocht worden, als hiervoor een verzoek wordt ingediend	Geen uitgiftebeleid	Geen uitgiftebeleid	Nieuw uitgiftebeleid opstel- len waarbij groen in de hoofdgroenstructuur niet verkocht mag worden.
Rotondes	Geen specifiek beleid voor roton- des vastgesteld, wel worden de midden eilanden van zowel ge- meentelijke als provinciale roton- den door groenbedrijven ingericht	1 rotonde met spon- sorcontract voor be- heer en onderhoud.	Exploitatie van rotondes is mogelijk, maar nog niet gerealiseerd.	Beheer en onderhoud van rotondes mogelijk ma- ken door uitgifte van mid- den-eilanden aan (groen)bedrijven. Voorwaar-

	en onderhouden, met het plaatsen van reclameborden als tegenprestatie.			den: groene, niet commerciële inrichting.
Sportterreinen	Al het groen binnen het hekwerk van het sportterrein wordt door de vereniging onderhouden	Al het groen binnen het hekwerk van het sportterrein wordt door de vereniging onderhouden	Onderhoud van plantsoenen en bomen wordt door gemeente gedaan.	Al het groen binnen het hekwerk van sportcomplexen wordt door de vereniging onderhouden.

Gevolgen:

- Uitgiftebeleid: mogelijkheid tot uitgifte van gemeentelijk groen als dit voldoet aan de gestelde criteria. Het uitgiftebeleid zorgt voor een eerlijke en uniforme aanpak.
- Rotondes: alle midden eilanden van rotondes in de gemeente kunnen door middel van adoptie worden uitgegeven. In de eerste plaats aan lokale groenbedrijven of groen/agrarisch gerelateerde bedrijven omdat we een groene inrichting willen nastreven. Bij onvoldoende interesse is het mogelijk dat later ook andere bedrijven een rotonde kunnen adopteren.
- Voor de sportterreinen van de voormalige gemeente Lingewaal betekend deze keuze een verandering. De gemeente zal met deze verenigingen in gesprek gaan om afspraken te maken over het onderhoud van het groen op de sportcomplexen.

5.8 Actualiseren en updaten beheersysteem

In het softwarepakket GBI zijn tal van disciplines onder gebracht waaronder wegen en groen. Deze applicaties zijn ondergebracht bij BvoWB. Daarbij is echter niet voorzien in de aanschaf van updates/upgrades. Deze zijn wel noodzakelijk voor het functioneren van de software om daarmee het databeheer van de openbare ruimte correct, adequaat en efficiënt uit te kunnen voeren. Omdat een aantal updates/upgrades niet uitgevoerd zijn, is er sprake van onvoorziene kosten vanwege noodoplossingen.

Gevolgen:

Het beheersysteem vormt de 'motor' van het beheer en de kostenbeheersing. Als deze motor niet in goede conditie wordt gehouden en niet de juiste prestaties kan leveren vormt dit een ernstige belemmering voor het beheer en onderhoud.

Om de updates tijdig en volledig te kunnen uitvoeren en te kunnen implementeren is jaarlijks een bedrag van € 10.000 nodig.

5.9 Inclusie

Het uitgangspunt 'iedereen doet mee' vormt een belangrijke basis voor de inrichting, het beheer en het onderhoud van het openbaar groen. Tevredenheid en betrokkenheid zijn hiervoor de belangrijke ingrediënten voor een duurzame buitenruimte en samenleving. Uitgangspunt hierbij is 'de inwoner komt van rechts' waarbij participatie indien mogelijk wordt ingezet. Uitgangspunt hierbij is dat kerngericht afstemming plaatsvindt, waarbij beheergelden en onderhoudsmaatregelen binnen één kern budgetneutraal uitwisselbaar zijn.

Om initiatieven mogelijk te maken tegen een zo lang mogelijke houdbaarheidsdatum worden uit het oogpunt van kostenbeheersing de volgende beleidsuitgangspunten gehanteerd:

Er dient een aantoonbaar collectief belang;

Er is aantoonbaar draagvlak vanuit de doelgroep en vanuit de omgeving;

Aanpassing in beheer kennen een proefperiode van tenminste jaar waarna evaluatie en bijsturing plaatsvindt;

Aanpassingen in beheer zijn niet kostenverhogend, tenzij meerkosten/meerwerk buiten het onderhoudsbudget wordt opgevangen;

Aanpassingen in inrichting kennen een proefperiode van tenminste 5 jaar;

Aanpassingen in inrichting passen binnen de beoogde vervangingsbudgetten of worden via aanvullende budgetten gefinancierd. Dit kan bijvoorbeeld door de inzet van het 'kernbudget wensen maatschappij' (draaiknop) of de leefbaarheidsbudgetten.

Voorbeeld: in het voorjaar van 2020 zijn ca. 140 nestkastjes gemaakt door scholieren om in te zetten tegen de eikenprocessierups. Het plan was om deze gezamenlijk op te hangen met de scholieren, de Avri en de buitendienst. (vanwege de Corona heeft dit uiteindelijk de buitendienst gedaan). Andere voorbeelden zijn de 'groen-doen' verklaringen en de adoptie van rotondes.

6. Levensduur en vervanging

In de Koepelnota is opgenomen dat het budgetteren van vervangingsmaatregelen in de openbare ruimte cyclisch gebeurt. De daadwerkelijke vervanging vindt plaats op basis van de actuele kwaliteit en het functioneel gebruik. In Geldermalsen, Lingewaal en Neerijnen was hier niet in voorzien. Om invulling te kunnen geven aan de ambities van West Betuwe is het essentieel dat dit in het groenbeleid van West Betuwe is opgenomen. In de Koepelnota is ook bepaald dat maatregelen gericht op duurzaamheid en klimaat adaptatie worden geïntegreerd in de beheerplannen en uiteindelijk in de integrale gebiedsgerichte groot onderhouds- en vervangingsprogrammering. Daarom zijn levensduur en vervanging in dit hoofdstuk per thema uitgewerkt.

6.1 Beplanting/grassen

Beplanting en grassen hebben niet het eeuwige leven. Net als wegen en meubilair moet groen ook na verloop van tijd vervangen worden. Meestal is dit het gevolg van ouderdom, aantasting door ziektes en plagen of veranderende ideeën over inrichting zoals bij wegreconstructies en/of klimaatadaptatie.

In de voormalige gemeenten was geen budget voor het structureel vervangen van groen. Vervanging vindt daarom vaak plaats als onderdeel van een reconstructie of herinrichting, waarbij het nieuwe groen grotendeels vanuit de projecten wordt betaald. Ook projectbudgetten staan onder druk, waardoor vervanging van groen niet goed is geborgd. Met als gevolg dat plantvakken in vitaliteit achteruitgaan, kale plekken ontstaan en moeilijk op kwaliteitsniveau B te onderhouden zijn.

Voor het structureel vervangen van groen wat niet meer voldoet aan de kwaliteitseisen en om in te kunnen spelen en te kunnen participeren in projecten is apart budget nodig. In onderstaande tabel is theoretisch berekend hoeveel dat jaarlijks op basis van de gemiddelde levensduur moet zijn.

Beheergroep	Areaal	Eenh.	Levensduur	Vervangingskosten per eenheid	Theoretische vervangingswaarde	Jaarkosten
Beplanting						
Vaste planten	3.790	m2	25	€ 21,50	€ 81.485	€ 3.259
Rozen	3.003	m2	25	€ 21,50	€ 64.565	€ 2.583
Bodembedekkers	68.515	m2	30	€ 32,00	€ 2.192.480	€ 73.083
Heesters/ botanische rozen	89.210	m2	30	€ 23,00	€ 2.051.830	€ 68.394
Hagen	22.477	m2	30	€ 25,00	€ 561.925	€ 18.731
Blokhagen	42.347	m2	30	€ 25,00	€ 1.058.675	€ 35.289
Bosplantsoen	345.571	m2	100	€ 11,00	€ 3.801.281	€ 38.013
Griend	17.090	m2	100	€ 11,00	€ 187.990	€ 1.880
Grassen						
Gazon	556.092	m2	60	€ 1,75	€ 973.161	€ 16.219
Bermen	2.863.708	m2	100	€ 1,75	€ 5.011.489	€ 50.115
Overige grassen	58.424	m2	100	€ 1,75	€ 102.242	€ 1.022
Totaal					€ 16.087.123	€ 308.589

Voor de vervanging van een deel van het groen wat aan het eind van de levensduur is, is jaarlijks een budget van € 300.000 nodig. Dit bedrag kan niet vanuit het onderhoudsbudget betaald worden en zal daarom als een terugkerende investering in de begroting moeten worden opgenomen.

6.2 Bomen

6.2.1 Theoretische vervanging bij renovaties

Net als beplanting en grassen hebben ook bomen een beperkte levensduur. Een boom die aan het eind van zijn levensduur is moet vaak uit veiligheidsoverweging verwijderd worden of wordt voor die tijd met een renovatie van de straat al vervangen. De bomen in het buitengebied bestaan voor een groot deel uit populieren. Deze bomen hebben een korte omloopsnelheid en worden onveilig naarmate ze ouder worden. Bomen in de kernen worden meestal met een beperkte levensverwachting aangeplant, omdat de beschikbare ruimte (groeiplaats) onvoldoende groot is. (de levensverwachting van een boom

neemt evenredig toe met de beschikbare ondergrondse ruimte met als norm 0,75 m3 doorwortelbare ruimte per m2 kroonprojectie).

Ook voor deze vervangingen is, net als bij beplanting/grassen geen budget beschikbaar. Vervangingen tijdens renovaties kunnen niet uit andere budgetten zoals het wegbudget worden meegenomen. Dit drukt onnodig op de projectkosten, zeker ook wanneer we willen investeren in de aanleg van goede ondergrondse groeiruimtes en kwalitatief hoogwaardig plantmateriaal. Dergelijke financieringen zijn misschien wel doelmatig, maar niet rechtmatig.

Het is daarom noodzakelijk dat vanuit groen een budget beschikbaar komt waarmee deze vervangingen gefinancierd kunnen worden. Uitgaande van een gemiddelde levensduur van de bomen is ook hier een theoretische berekening gemaakt van het jaarlijks benodigd budget. Daarbij zijn de aantallen gebaseerd op het bomenbestand, de leeftijd en de levensduurverwachtingen.

Beheergroep	Areaal	Eenh.	Levensduur	Vervangingskosten per eenheid	Theoretische vervangingswaarde	Jaarkosten
Bomen						
Straat- en laanbomen (bibe-ko)	15075	stuks	50	€ 600,00	€ 9.045.000	€ 180.900
Straat- en laanbomen (bube-ko)	15075	stuks	50	€ 300,00*	€ 4.522.500	€ 90.450
Solitaire bomen	169	stuks	70	€ 700,00	€ 118.300	€ 1.690
Lei/vorbomen	1232	stuks	40	€ 600,00	€ 739.200	€ 18.480
Knotbomen	3371	stuks	60	€ 600,00	€ 2.022.600	€ 33.710
Gekandelaberde bomen	577	stuks	50	€ 600,00	€ 346.200	€ 6.924
Hoogstamfruit	1122	stuks	60	€ 600,00	€ 673.200	€ 11.220
Totaal					€ 17.467.000	€ 343.374

**Vervangingskosten buiten de bebouwde kom zijn lager ten opzicht van binnen de bebouwde kom omdat er veelal 'natuurlijke' groeiplaatsen aanwezig zijn, er wordt gebruik gemaakt van inheemse boomsoorten en er wordt met kleinere plantmaten in de aanvang toegepast..*

Voor de jaarlijkse vervanging van bomen is (doorlopend) een budget van € 340.000 per jaar nodig. Ook voor deze vervangingen is geen ruimte in het onderhoudsbudget, wat betekend dat dit budget als terugkerende investering in de begroting moet worden opgenomen.

Bovenstaande is een theoretische benadering. De analyse van het bomenbestand maakt duidelijk dat er op korte termijn zeker knelpunten kunnen ontstaan als er geen budget voor vervanging beschikbaar is. Hieronder zijn twee constatering nader toegelicht.

6.2.2 Grootschalig vervangen populieren

Populieren zijn snelgroeiende bomen. 17% van het gemeentelijke bomenbestand bestaat uit populieren. In het verleden zijn in het buitengebied veel van deze bomen in korte tijd aangeplant (deels i.v.m. de ruilverkaveling jaren 1960 -1970) zodat snel massa aanwezig was, bijvoorbeeld als windvang of begeleiding van de wegen. Populieren zijn daardoor kenmerkend in het gebied.

De snelle groei van de populieren en beperkte groeirimte langs wegen heeft echter als nadeel dat de boom na zo'n 40-50 jaar in stabiliteit/vitaliteit afneemt en kosten toenemen. Kijkend naar het populierenbestand in het buitengebied van West Betuwe is te zien dat 44% van de populieren ouder is dan 40 jaar en dat nog eens 26% tussen de 30 en 40 jaar oud is. Dit betekent dat het merendeel van de populieren in het buitengebied binnen enkele jaren gerooid zal worden met als gevolg dat het buitengebied er heel anders uit kan gaan zien en de vervangingskosten hoog oplopen als dit allemaal tegelijkertijd gebeurt.

Populieren in het buitengebied		
leeftijdscategorie	aantal	%
< 5 jaar	51	0,8%
5 t/m 10 jaar	326	5,2%
10 t/m 15 jaar	4	0,1%
15 t/m 20 jaar	15	0,2%

20 t/m 30 jaar	1.409	22,7%
30 t/m 40 jaar	1.654	26,6%
40 t/m 50 jaar	1.777	28,6%
50 t/m 60 jaar	878	14,1%
60 t/m 70 jaar	90	1,4%
>70 jaar	9	0,1%
Totaal	6.213	100%

Voorgesteld wordt om de komende 5 jaar jaarlijks een deel van de populieren van 30 jaar of ouder te vervangen. Op basis van leeftijd/gevaarstelling en afstemming met bijvoorbeeld wegrenovaties (integrale aanpak) moet hiervoor een planning opgesteld worden en budget vrijgemaakt worden. De vervangingsbehoefte van de populieren komt neer op ca. 5000 bomen ofwel 1000 bomen per jaar. De tabel in par. 5.2.1 voorziet in 691 te vervangen bomen per jaar. Uitgaande van 20% populieren zijn dit ca. 140 bomen. Dat betekent dat aanvullend budget voor het vervangen van de populieren nodig is van $1000-140 = 860$ bomen $\times 5 = 4300$ bomen.

De vervanging van de populieren vraagt om een totale investering van $4300 \times \text{€ } 300 = \text{€ } 1.290.000$.

6.2.3 Vervangen vanwege essentaksterfte

Essentaksterfte is een aantasting die voorkomt bij essen. Een schimmel tast de boom aan waardoor takken afsterven of de gehele boom doodgaat. Ruim 23% van de bomen in West Betuwe zijn essen, waardoor de kans op een aantasting met de schimmel die essentaksterfte veroorzaakt erg groot is.

Wanneer essen dood gaan worden ze gerooid. Op dit moment is er een beperkt budget voor inboet in het onderhoudsbudget maar dit is onvoldoende om bij grootschalige uitval alle bomen te kunnen vervangen of uit voorzorg essenlanen om te vormen naar lanen van een andere boomsoort.

Voorgesteld wordt om tegelijkertijd met het vervangen van de populieren ook (een deel van) de essen te vervangen door andere soorten.

Naar verwachting dienen in de komende 5 jaar 30% van het essenbestand vervangen te worden. Dit gaat om ca. 2.700 bomen ofwel 540 bomen per jaar. De tabel in par. 5.2.1 voorziet in 691 te vervangen bomen per jaar. Uitgaande van 25% essen zijn dit ca. 170 bomen. Dat betekent dat aanvullend budget voor het vervangen van de essen nodig is van $540-170 = 370$ bomen $\times 5$ jaar is 1850 bomen.

De vervanging van zieke essen vraagt om een jaarlijkse investering van $1850 \times \text{€ } 300 = \text{€ } 555.000$.

7. Draaiknoppen

Het in hoofdstuk 4 beschreven geharmoniseerde groenbeleid biedt mogelijkheden voor het veilig en duurzaam beheren van het openbaar groen. Daarbij ontstaan kansen voor het leveren van een bijdrage aan maatschappelijke thema's zoals het betrekken van de samenleving en de ambitie om in 2030 klimaatneutraal te zijn.

De harmonisatie van het groenbeleid levert echter ook knelpunten op. Vooral wanneer een ambitie of wens aanwezig is, maar het budget niet toereikend is. Hieronder zijn de ambities/wensen nader toegelicht en kan er in de vorm van draaiknoppen wel of niet voor worden gekozen.

7.1 Groen- en boomstructuur

Uit de participatiemomenten is naar voren gekomen dat het belangrijk wordt gevonden om groenstructuren en bijzondere bomen te koesteren. Ook in het coalitieakkoord is dit als belangrijk aangegeven. In de visie van dit groenbeleidsplan is daarom opgenomen dat het groen en de bomen in West Betuwe een bijdrage moeten leveren aan de leefomgeving, identiteit, natuur, duurzaamheid en economie.

Om het groen en de bomen die hiervoor bepalend zijn te koesteren en te beschermen moeten deze "in kaart gebracht worden" zodat deze niet verloren gaan. Ook maakt dit inzichtelijk waar toekomstige investeringen ingezet moeten worden en waar deze het meeste bijdragen aan het bereiken van het gewenste eindbeeld uit de visie. Een solide en beschermde groenstructuur is ook van groot belang in de bijdrage aan het behalen van de klimaatdoelstellingen.

Het is daarom noodzakelijk een groen- en boomstructuurkaart te ontwikkelen waar deze gebieden en structuren op staan ingetekend. Tegelijkertijd kunnen hier ook de waardevolle boomstructuren bepaald worden die door middel het nieuwe kapbeleid beschermd worden. Het uitgangspunt is dat de groenstructuurkaart éénmalig wordt opgesteld en bij de eerstvolgende actualisatie van het beleidsplan wordt geactualiseerd.

Benodigd budget	
Incidentele kosten	€ 25.000
Structurele kosten	n.v.t.

7.2 Waardevolle bomen (actualisatie kapbeleid)

In hoofdstuk 4 is het geharmoniseerde kapbeleid opgenomen waarbij gewerkt gaat worden met een waardevolle bomenlijst. Ook in de APV van West Betuwe wordt gerefereerd aan de bomenlijst. Als gevolg van het harmoniseren van het kapbeleid en de criteria is het noodzakelijk om de bomenlijst te actualiseren. Om het nieuwe kapbeleid in werking te laten gaan is het daarom noodzakelijk om een inventarisatie/actualisatie uit te voeren van de waardevolle bomen.

Op basis van de beoordelingscriteria die in bijlage 2 zijn opgenomen worden gemeentelijke en particuliere bomen in de gemeente beoordeeld en ontstaat de waardevolle bomenlijst. Om in te kunnen spelen op tussentijdse verzoeken is het wenselijk om de lijst jaarlijks te actualiseren en door het college van B&W te laten bekrachtigen.

Benodigd budget	
Incidentele kosten	€ 30.000
Structurele kosten	n.v.t.

7.3 Zorgplicht en boombeheer

Om aan de zorgplicht te voldoen blijft de gemeente West Betuwe jaarlijks ongeveer 1/3 van het bomenbestand controleren middels de boomveiligheidscontrole. Aan de hand van deze controle wordt risico gestuurd boombeheer uitgevoerd.

Gevolgen:

In de voormalige gemeente Geldermalsen vond het boombeheer uit financieel oogpunt risico-gestuurd plaats. Per 1 januari 2019 is deze lijn doorgetrokken voor geheel West Betuwe. Doordat in het verleden cyclisch boombeheer werd uitgevoerd heeft dit op korte termijn een kostenbesparend effect gehad. Voor de langere termijn wordt het onderhoud van de bomen duurder omdat de kwaliteit van de bomen minder wordt, de ingreep bij snoeiachterstand groter wordt en de boomveiligheid afneemt. In de belangrijke ontwikkelingsfase hebben de bomen namelijk niet het benodigde onderhoud gehad. Een wijzigen van het boombeheer naar cyclisch boombeheer is wenselijk omdat dit voor de kwaliteit en duurzaamheid van de bomen grote gevolgen heeft met positieve effecten voor de zorgplicht en de risico's. Deze wens is als draaiknop opgenomen.

Het huidige budget voor het boombeheer van West Betuwe (op basis van de samengevoegde budgetten) is € 678.300,- Hiervan werd ongeveer € 70.000,- ingezet voor het risico-gestuurd boombeheer in de voormalige gemeente Geldermalsen.

Door over te stappen naar volledig cyclisch boombeheer ligt de focus op de voormalige gemeente Geldermalsen waarbij dan circa 10.000 straat- en laanbomen die in de toekomst cyclisch beheerd moeten worden. Het beheer van deze bomen kost dan jaarlijks ongeveer € 87.500 (10.000 : 3 = circa 3500 bomen per jaar á € 25 per boom (incl. staartkosten) = € 87.500).

Benodigd budget cyclisch (€ 87.500) – budget risico-gestuurd € 70.000 = structureel tekort van € 17.500.

Om voor de bomen van de voormalige gemeente Geldermalsen in het cyclisch beheer te komen is het noodzakelijk om de onderhoudsachterstand tussen risico gestuurd en cyclisch beheer weg te werken. Van de 10.000 straat- en laanbomen heeft 9,3 % een verhoogd risico. Dit komt neer op 930 bomen.

Het op orde brengen van deze achterstand kost meer dan cyclisch onderhoud. Dit vraagt om éénmalige budget van 930 á € 50 = € 46.500.

7.4 Inwonersparticipatie

Inwoners en stakeholders hebben tijdens de participatiemomenten aangegeven dat zij graag een rol hebben als het gaat om de inrichting en het beheer van de openbare ruimte. De nadruk moet volgens hen vooral liggen op het meedenken over hoe hun leefomgeving eruit moet zien.

7.4.1 Wensen maatschappij

Als gevolg daarvan krijgt de gemeente regelmatig verzoeken voor het aanpassen of anders inrichten van de openbare ruimte. Daarbij valt te denken aan verzoeken voor bijv. plantenbakken, bloembollen, aanplant van bomen, vervangen beplantingen etc. Het huidig beleid en de budgetten voorzien niet in het faciliteren van dergelijke verzoeken. Ook de leefbaarheidsbudgetten zijn niet onuitputtelijk.

Ter illustratie: In elke kern een boom aanplanten betekent een incidentele investering van € 15.600,- (26x € 600) en structurele verhoging van de onderhoudslasten met € 650 (26x boombeheer á € 25). Ook het plaatsen van bloembakken is een regelmatig terugkerend verzoek.

De verzoeken sluiten aan bij de ambitie van "dichtbij en op maat" maar zijn heel divers van aard. Het is daardoor niet mogelijk een exacte berekening te maken van de te verwachten kosten. Daarom wordt voorgesteld een budget "wensen maatschappij" beschikbaar te stellen waar voor dit doel vrij over beschikt kan worden. Uitgaande van gemiddeld € 1.000 per kern.

Benodigd budget	
Incidentele kosten	N.v.t
Structurele kosten	€ 26.000

7.4.2 Groen doen

"Groen doen" verklaringen worden afgesloten met inwoners op die plekken waar de inwoners graag het beheer en onderhoud over nemen. Het ondersteunen van deze initiatieven is vooral belangrijk om de betrokkenheid te vergroten en om de inwoners deelgenoot te maken van de openbare ruimte. Wel neemt in de meeste gevallen de beeldkwaliteit toe (dit is vaak de aanleiding). Omdat het aantal "Groen doen" verklaringen beperkt is en omdat de arealen klein zijn is de financiële besparing nihil.

Benodigd budget	
Incidentele kosten	N.v.t
Structurele kosten	N.v.t

7.5 Biodiversiteit

Het verbeteren van de biodiversiteit in de gemeente was tijdens de participatiemomenten een terugkomend en veelbesproken onderwerp. Veel inwoners en stakeholders vinden dat de gemeente meer moet doen om de biodiversiteit te stimuleren. Mogelijkheden hiervoor zijn:

7.5.1 Bermbeheer aanpassen

De gemeente West Betuwe heeft een groot areaal bermen. Daarvan zijn de bredere bermen uitermate geschikt om een bijdrage te leveren aan het vergroten van de biodiversiteit in de gemeente. Met het huidige bermbeheer is dit echter niet mogelijk. Door het klepelen wordt het afgemaaid gras fijngeslagen en blijft het achter op de plek van maaien. Daarmee wordt de ondergrond verrijkt aan voedingsstoffen met als gevolg dat in de snelgroeiende vegetatiesoorten andere, meer waardevolle soorten, overgroeien.

Voor een ecologisch beheer van de bermen is het juist noodzakelijk het gemaaid gras af te voeren. De ondergrond wordt dan niet meer verrijkt en ook andere plantensoorten krijgen de kans zich te ontwikkelen. Daarmee neemt de biodiversiteit in de bermen toe.

Deze vorm van maai-beheer heeft wel hogere onderhoudskosten tot gevolg. Na het maaien moet namelijk een extra werkgang worden uitgevoerd om het maaisel op te ruimen. Daarnaast moet ook rekening gehouden worden met de afvoerkosten van het gemaaid gras. Omdat niet al het bermgras geschikt is voor ecologisch beheer wordt in onderstaande berekening uitgegaan van 25% van het bermgras wat ecologisch gemaaid kan worden.

Rekenvoorbeeld: Conform het geharmoniseerde maai-beleid worden de bermen in het buitengebied 2 x per jaar gemaaid d.m.v. klepelen. Op deze wijze wordt het maaisel ter plekke gekneusd zodat het kan blijven liggen. Dit is een goedkope werkwijze omdat het maaien in één werkgang kan plaatsvinden en omdat er geen maaisel afgevoerd hoeft te worden.

Om de biodiversiteit te stimuleren is een andere werkmethode (ecologisch bermbeheer) noodzakelijk. Dit is alleen kansrijk bij bredere bermen. De werkmethode dient dan te bestaan uit maaien, ruimen en afvoeren (stortkosten).

Hoeveelheid	Eenheid	Huidige werkwijze			Ecologisch maaibeheer		
		Werkzaamheden	Prijs per jaar	Totaalkosten	Werkzaamheden	prijs per jaar	Totaalkosten
7.159	are	Klepelen 2x	€ 13	€ 93.000	Maaien 2x	€ 13	€ 93.000
					Opruimen en verwerken	€ 8	€ 57.000
				€ 93.000			€ 150.000
Verschil							€ 57.000

Benodigd budget	
Incidentele kosten	N.v.t
Structurele kosten	€ 57.000

7.5.2 Gazonbeheer aanpassen

Strak gemaaide gazons bieden weinig ruimte voor biodiversiteit. Het omvormen naar extensievere gazons stimuleert de biodiversiteit. Omdat dit ook een efficiëntere werkwijze met zich mee brengt is dit verder in paragraaf 7.4.1 beschreven.

7.5.3 Sloopmaaisel ruimen

Zoals in 5.5 is beschreven wordt niet voorzien in de laatste 6 % van het areaal in het opruimen van het sloopvuil. Dit kan omdat dit percentage geschikt is om ter plaatste te verwerken. Dit is echter strijdig met het streven naar biodiversiteit. Om deze laatste 6% te ruimen wordt hiervoor € 25.600 als draaiknop voorgesteld.

7.5.4 Boombestand

Het bomenbestand in West Betuwe is voornamelijk gebaseerd op traditionele lanen van één soort. Het vervangen van bomen is een kostbare ingreep. Omdat er een grote vervangingsopgave aandient, kan biodiversiteit hierbij meegenomen worden. Voor de kosten hiervan wordt verwezen naar paragraaf 6.2.

7.5.4 Bestrijding invasieve exoten

Door de beperkingen op het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen neemt de aanwezigheid van invasieve exoten toe. Daardoor stijgen de kosten van de bestrijding, terwijl hier geen specifiek budget voor aanwezig was. Daarom is er € 10.000 als draaiknop opgenomen.

7.6 Klimaatopgaven

Een groene omgeving draagt bij aan de klimaatopgaven die de gemeente heeft op het gebied van hittestress, waterafvoer en water vasthouden. Het is wetenschappelijk bewezen dat een groene buitenruimte bijdraagt aan een betere leefomgeving. Met het huidige groenbeheer wordt hier al aan bijgedragen, maar dit kan nog verder uitgebreid worden door:

7.6.1 Beheer en omvormingen

Indien mogelijk worden beheer en omvormingen zoveel mogelijk ingezet met het doel bij te dragen aan de klimaatopgaven. Daarbij kunnen deze doelstellingen meeliften bij vervangingen en omvormingen. Indien er financieel geen ruimte beschikbaar is voor vervangingen en omvormingen blijft het aandeel in de klimaatopgaven nihil.

Benodigd budget	
Incidentele kosten	N.v.t
Structurele kosten	N.v.t

7.6.2 Stimuleringsmaatregelen voor derden

Als gemeente geven we graag het goede voorbeeld, maar inwoners kunnen zelf ook een bijdrage leveren aan de klimaatopgaven, bijvoorbeeld door hun tuin groener te maken of in de straat geveltuintjes aan te leggen waarin regenwater kan infiltreren. Om deze initiatieven te stimuleren kan de gemeente actief acties inzetten waar inwoners aan mee kunnen doen. Goede voorbeelden hiervan zijn:

- Operatie Steenbreek: Door inwoners te stimuleren om verharding te vervangen voor beplanting wordt een positieve bijdrage geleverd aan de klimaatopgave. Voorgesteld wordt om hiervoor een subsidie beschikbaar te stellen van € 50 per adres. De regeling vraagt om nader uitwerking.

- **Voor de looptijd van dit beleidsplan wordt een incidenteel budget gevraagd van € 10.000**
 Geveltuintjes: Door in het stedelijk gebied toe te staan dat tegels uit het trottoir verwijderd worden en plaats maken voor beplanting draagt dit bij aan de klimaatopgaven. Voorgesteld wordt om hiervoor een subsidie beschikbaar te stellen van € 25,- per adres. De regeling vraagt om nader uitwerking.
- **Voor de looptijd van dit beleidsplan wordt een incidenteel budget gevraagd van € 5.000**

Benodigd budget	
Incidentele kosten	€ 15.000
Structurele kosten	N.v.t

7.6.3 Kaders/ randvoorwaarden ruimtelijke ontwikkeling

Bij nieuwe ontwikkelingen is het belangrijk dat ook groen een plek krijgt in de ontwikkelingsplannen, dat het op een duurzame manier ingericht wordt en beheerbaar is. Enkele uitgangspunten hiervoor zijn:

- Bij alle ontwikkelingen in de openbare ruimte moet groen een verbetering doormaken.
- Bij herontwikkeling meer groen terugbrengen dan er voorheen was.
- Bij nieuwbouw/gebiedsontwikkeling groen aanbrengen wat bijdraagt aan de 5 punten uit de groenvisie.

In het HIBOR (handboek Inrichting en beheer openbare ruimte) worden deze uitgangspunten verder uitgewerkt.

8. Efficiëntiemogelijkheden in het groen

De harmonisatieopgave die de gemeente West Betuwe heeft, betekent dat het beleid en beheer van de voormalige gemeentes gelijkgetrokken worden. Daarnaast is de opgave meegegeven om uit het oogpunt van kostenbesparing te kijken naar mogelijkheden het onderhoud efficiënter uit te voeren. Daarbij heeft dit ook het doel om budget vrij te maken wat voor andere doelen ingezet kan worden.

In het onderzoek naar mogelijkheden om efficiënter te gaan werken wordt onderscheidt gemaakt in beheermatige aanpassingen en aanpassing van de inrichting van de openbare ruimte. Daarnaast zijn er mogelijk ook besparingsmogelijkheden in de bedrijfsvoering. Deze zijn in dit groenbeleidsplan niet meegenomen, deze worden in het beheerplan toegelicht.

8.1 Beheermatige aanpassingen

In het groen- en boombeheer kunnen aanpassingen gedaan worden die het werk minder arbeidsintensief of tijdrovend maken. Een aanpassing van het beheer hoeft geen nadelige gevolgen te hebben. Het kan zelfs een meerwaarde zijn voor het bereiken van allerlei ambities zoals meer biodiversiteit. Soms zal het resultaat van het beheer wel anders zijn dan wat vooraf aanwezig was. Goede communicatie en uitleg aan inwoners en belanghebbenden is dan van belang voor acceptatie.

Ander maaibeheer:

Het gras hoeft niet overal strak gemaaid te worden. Op sommige locaties mag het er ook natuurlijker uitzien, als dat ook past bij het landschappelijke karakter van de kernen. Daarnaast is extensief gemaaid gras veel waardevoller voor de biodiversiteit.

Het aanpassen van het maaibeheer betekent dat het gras niet circa 24 keer per jaar gemaaid wordt, maar nog maar circa 4 à 5 keer per jaar. Dit levert een besparing op van €41.600.

Bomen in het buitengebied niet meer bijmaaien

In de voormalige gemeente Geldermalsen werd de vegetatie rondom bomen in het buitengebied niet gemaaid. In een eerdere paragraaf (5.3.1) is voorgesteld om voor het harmoniseren van het groenbeleid ook in Geldermalsen de bomen weer bij te maaien. In het kader van het behalen van een efficiëntieslag is het echter ook mogelijk dat de bomen in het buitengebied van de voormalige gemeenten Neerijnen en Lingewaal ook niet meer bijgemaaid worden. Dit levert een besparing op van € 10.100.

Boomspiegels bijmaaien in plaats van onkruidbeheersing

Bomen die in het gras staan hebben soms een boomspiegel. Deze moet vrijgehouden worden van onkruid. Het is voor de boom niet noodzakelijk een boomspiegel in gras te hebben. Het laten dichtgroeien van de boomspiegel betekend minder kosten voor onkruidbestrijding. In de voormalige gemeente Geldermalsen zijn veel boomspiegels al dichtgegroeid. In de voormalige gemeenten Neerijnen en Lin-

gewaal kan dit ook toegepast worden op een deel van de bomen in gras. Dit levert een besparing op van € 3.200.

Beheermaatregelen										
Huidig beheer	Eenh.	opp. totaal	%	opp. omvormen	Eenheids prijs per jaar	totale kosten	Nieuw beheer	Eenheids prijs per jaar	totale kosten	Besparing
Maaien gazons (24x)	m2	553.700	40%	221.500	€ 0,66	€ 146.500	Extensief maaien (3x)	€ 0,47	€ 104.900	€ 41.600
Bomen buitengebied niet meer bijmaaien*	st	8.400	100%	8.400	€ 1,20	€ 10.100	Niet bijmaaien	€ 0,00	€ 0	€ 10.100
Boomspeiegels onkruidbeheersing vervangen voor bijmaaien	st	1.077	90%	969	€ 4,50	€ 4.400,00	Bijmaaien rondom bomen	€ 1,20	€ 1.200	€ 3.200

* betreft de bomen in het buitengebied van Lingewaal en Neerijnen, die in een berm staan. In Geldermalsen worden de bomen in het buitengebied al niet meer bijgemaaid.

8.2 Aanpassingen inrichting

Hoeveel onderhoud nodig is wordt vooral bepaald door de keuze van de beheergroepen, inrichting van plantvakken en de leeftijd/vitaliteit van het groen. Door hierop aanpassingen te doen neemt de hoeveelheid onderhoud, en daarmee ook de kosten van het onderhoud, af. Voor het uitvoeren van deze aanpassingen zijn éénmalige investeringen nodig.

Bij onderstaande maatregelen wordt indicatief berekend wat deze maatregelen kunnen betekenen voor het onderhoudsbudget. Deze indicatie is gebaseerd op een uitgevoerde kaartstudie en controlerende steekproeven. De aangegeven percentages en hoeveelheden zijn daarom bij benadering. Voor een exacte doorrekening van de kosten en opbrengsten van de omvorming moet eerst een gedetailleerder omvormingsplan gemaakt worden.

Omvormen van beheergroepen

Groen wat veel onderhoud of specialistische kennis vraagt is duur. Het betreft dan vooral beheergroepen als vaste planten, eenjarige beplanting, rozen en lei- vorm- en fruitbomen. Door beheergroepen te vervangen door een andere beplanting of boom wordt op het onderhoud bespaard.

Omvormen van fruitbomen laten we bij het omvormen zoveel mogelijk achterwege omdat deze heel specifiek en kenmerkend zijn voor de gemeente. Per beheergroep is beoordeeld welk percentage omgevormd kan worden naar een goedkopere beheergroep. Daarbij is gebruik gemaakt van beoordelingscriteria als functionaliteit, identiteit en diversiteit van de groeninrichting. In bijlage 4 is een nadere toelichting op onderstaande tabel opgenomen.

Huidige/toekomstige beheergroep	% omvormen*	Areaal omvormen	Enmalige omvormingskosten	Huidige beheerkosten	Toekomstige beheerkosten	Jaarlijkse besparing
Vaste planten (3.790 m2)	43,8%	1.660	€ 29.063	€ 3.966	€ 1.789	€ 2.177
Gazon 24x	14,6%	552	€ 1.518	€ 1.319	€ 365	€ 954
Gazon met bollen 24x	1,2%	45	€ 740	€ 107	€ 30	€ 78
Bermgras extensief 2x (buitengebied)	5,7%	215	€ 592	€ 514	€ 86	€ 428
Bermgras intensief 5x (bebouwde kom)	0,4%	17	€ 46	€ 40	€ 13	€ 27
Bodembedekkers	21,9%	830	€ 26.157	€ 1.984	€ 1.295	€ 689
Bosplantsoen	0,0%	1	€ 10	€ 2	€ 1	€ 2
Rozen (3003 m2)	38,6%	1.158	€ 7.834	€ 4.033	€ 1.245	€ 2.788
Gazon 24x	28,5%	856	€ 2.354	€ 2.983	€ 566	€ 2.417
Gazon met bollen 24x	1,3%	38	€ 629	€ 133	€ 25	€ 108

Bermgras extensief 2x (buitengebied)	0,9%	28	€ 77	€ 97	€ 11	€ 86
Bermgras intensief 5x (bebouwde kom)	0,5%	15	€ 41	€ 51	€ 12	€ 40
Heesters/botanische rozen	7,3%	220	€ 4.722	€ 765	€ 630	€ 135
Bosplantsoen	0,0%	1	€ 11	€ 4	€ 1	€ 3
Bodembedekkers (68.515 m2)	51,3%	35.115	€ 144.318	€ 54.747	€ 21.632	€ 33.115
Gazon 24x	38,8%	26.607	€ 86.472	€ 41.483	€ 17.588	€ 23.894
Gazon met bollen 24x	2,9%	2.004	€ 36.575	€ 3.125	€ 1.325	€ 1.800
Bermgras extensief 2x (buitengebied)	9,0%	6.192	€ 20.126	€ 9.655	€ 2.473	€ 7.182
Bermgras intensief 5x (bebouwde kom)	0,4%	291	€ 947	€ 454	€ 230	€ 224
Bosplantsoen	0,0%	20	€ 197	€ 31	€ 16	€ 14
Heesters/botanische rozen (89.210 m2)	53,6%	47.851	€ 230.887	€ 137.290	€ 30.238	€ 107.052
Gazon 24x	44,4%	39.596	€ 168.282	€ 113.604	€ 26.175	€ 87.429
Gazon met bollen 24x	1,8%	1.626	€ 31.296	€ 4.665	€ 1.075	€ 3.590
Bermgras extensief 2x (buitengebied)	6,5%	5.795	€ 24.630	€ 16.627	€ 2.314	€ 14.313
Bermgras intensief 5x (bebouwde kom)	0,5%	430	€ 1.828	€ 1.234	€ 340	€ 895
Bosplantsoen	0,5%	404	€ 4.850	€ 1.160	€ 335	€ 825
(Blok)Hagen (64.824 m2)	43,5%	28.189	€ 210.174	€ 38.876	€ 21.710	€ 17.166
Gazon 24x	37,2%	24.083	€ 150.520	€ 33.213	€ 15.920	€ 17.293
Gazon met bollen 24x	0,2%	153	€ 3.253	€ 211	€ 101	€ 110
Bermgras extensief 2x (buitengebied)	3,4%	2.172	€ 13.577	€ 2.996	€ 867	€ 2.128
Heesters/botanische rozen	2,5%	1.640	€ 40.995	€ 2.261	€ 4.705	-€ 2.443
Bosplantsoen	0,2%	141	€ 1.828	€ 194	€ 116	€ 78
			€ 622.276	€238.912	€ 76.614	€ 162.298

**is percentage van het areaal*

1 op 1 vervangingen

Een deel van het groen is aan het verouderen en neemt daardoor in vitaliteit af. Gevolg hiervan is dat de groeikracht van de beplanting ontbreekt en daardoor minder of niet meer hersteld na snoei, vandalisme of andere verstoring. Voor het onderhoud betekent dit meer onkruidbestrijding en inboet. Bijkomend gevolg is ook dat het straatbeeld en onderhoudskwaliteit achteruitgaat.

De enige oplossing om dit te herstellen is het tijdig vervangen van groen voordat het zijn herstelvermogen verliest. Het jaarlijks afschrijven en vervangen van een deel van het groen is hiervoor een goede methode. Daarvoor is dan wel jaarlijks structureel budget nodig. Zie ook paragraaf 6.1.

Om nu een kostenbesparing op het onderhoud te realiseren is het noodzakelijk een uitgebreide renovatie van het groen te doen. Dit kan tegelijkertijd plaatsvinden met de hierboven beschreven omvormingsmaatregelen.

Dunnen of verwijderen bomen

Bomen die op de verkeerde plek staan of te kort op elkaar zijn gepland vragen veel onderhoud en geven soms ook overlast bij omwonenden. Per locatie moet gekeken worden of het weghalen van één of enkele bomen een oplossing kan bieden. Door het weghalen van de bomen komen ook de onderhoudskosten voor deze bomen te vervallen.

Op andere locaties moet dan wel ruimte gereserveerd worden om bomen terug te planten die op deze plek oud kunnen worden.

Dunnen/ verwijderen bomen				
Beheergroep:	Areaal	Eenheid	Eenmalige kosten	Besparing onderhoudskosten
Straat- en laanbomen	10.081	st	€ 2.520.287	€ 173.074
Leibomen	50	st	€ 12.390	€ 1.864
Totaal	10.131	st	€ 2.532.677	€ 174.937

Vormbomen

Bijna 20% van het bomenbestand bestaat uit boomsoorten die intensief of specifiek onderhoud nodig hebben zoals gekandelaberde bomen, leibomen (leilindes), knotbomen en de fruitbomen die jaarlijks gesnoeid moeten worden. Soms is het goed te verantwoorden waarom ergens een fruit- of vormboom is toegepast, bijvoorbeeld als onderdeel van een beschermd dorpsgezicht of bij de instandhouding van een hoogstamboomgaard. Dit geldt maar voor een beperkt aantal locaties. In de meeste gevallen zijn dit locaties waar in het verleden minder goede soortkeuzes gemaakt zijn, waarvoor nu een hoge prijs betaald wordt in de vorm van hoge onderhoudskosten.

Een efficiëntieslag kan bereikt worden door de dure vorm/leibomen en gekandelaberde bomen weg te halen en hiervoor andere bomen terug te planten op de plekken waar daarvoor wel ruimte is. Uitgangspunt bij het verwijderen is wel dat bomen die van belang zijn voor bijvoorbeeld een historisch dorpsgezicht of oude fruitboomgaard behouden blijven.

Verwijderen vormbomen				
Beheergroep:	Areaal	Eenheid	Eenmalige kosten	Besparing onderhoudskosten
Leibomen	600*	st	€ 360.000	€ 22.565
knotbomen	1.690*	st	€ 1.014.000	€ 33.983
gekandelaberde bomen	550**	st	€ 330.000	€ 20.684
Totaal	2.840	st	€ 1.704.000	€ 77.232

* Aantallen gebaseerd op 50 % van het totaal

**Aantal gebaseerd op 95 % van het totaal

9. Financieel overzicht

9.1 Budget opbouw

9.1.1 Budget

Het huidige budget voor het onderhoud van het gemeentelijk groen en bomen is opgebouwd uit de budgetten voor het groenonderhoud volgens de begroting, de kosten van de buitendienst en de kosten voor uitvoering van de dienstverleningsovereenkomst AVRI.

Het budget is in 2019 en 2020 opgehoogd met een bedrag voor areaaluitbreiding. Het totaal beschikbare budget voor de uitvoering van de huidige werkzaamheden komt daarmee op € 2.110.833. Dit budget is opgebouwd uit geld en uren van de buitendienst. Om een totaalbeeld van het budget te hebben zijn de uren van de buitendienst contant gemaakt.

9.1.2 Budgetraming na harmonisatie groenbeleid

Om de harmonisatie van het groenbeleid mogelijk te maken moeten aanvullende werkzaamheden uitgevoerd worden. Daarbij is gekeken naar het kwaliteitsniveau per gemeente waarbij de 'gemene deler' de geharmoniseerde kwaliteit vormt. Dit betekent dat:

- het aanpassen van het bermenmaaien in het buitengebied waarbij in het gebied van Geldermalsen ook het bijmaaien van de bomen wordt uitgevoerd zodat dit gelijk is aan de gebieden van de voormalige gemeente Neerijnen en Lingewaal.
- Het aanvullend opruimen van het slootvuil bij de watergangen waar dit nu nog niet gebeurt (op basis van 94% van het areaal).
- Het jaarlijks updaten en actualiseren van het beheersysteem.

Het budget wat nodig is om de harmonisatie van het groenbeleid volgens de in hoofdstuk 5 omschreven werkwijze uit te voeren is **€ 2.544.843**.

Dit resulteert in een saldo van - € 434.009. In 2019 is in diverse bestuur rapportage melding gemaakt van tekorten. Daarvoor zijn gelden beschikbaar gesteld om 2019 en 2020 te overbruggen. In de hierna volgende overzichten is een en ander uiteengezet.

BUDGET			
		Incidentele kosten	Structurele kosten
A	Beschikbaar structureel budget 2019	€ 0	€ 2.049.167
	Uitgangssituatie groenbeleid		€ 2.049.167
B	Budgetwijzigingen 2020		€ 61.666
	Areaaluitbreiding en prijsstijgingen		€ 61.666
	Structureel budget 2020		€ 2.110.833

BUDGET RAMING NA HARMONISATIE			
		Incidentele kosten	Structurele kosten
	Gesamde structurele budgetbehoefte	€ 0	€ 2.544.843
D	Noodzakelijk budget om verschillen gelijk te trekken (gemene deleer)		€ 69.000
	Harmonisatie groenbeleid:		
	- Aanpassing bermmaaien, bijmaaien bomen Geldermalsen		€ 9.000
	- Actualisatie en update beheersysteem		€ 10.000
	- Extra op te ruimen A, B en C watergangen (94%)		€ 70.000
	Subtotaal benodigd groenbudget na harmonisatie	€ 0	€ 2.544.843
	Saldo budget historie en benodigd na harmonisatie		Tekort -€ 434.009

Dit is exclusief het noodzakelijk structureel budget voor het cyclisch vervangen van beplanting en bomen van € 640.000.

E	Structurele vervangingsbehoefte (agv uitgangspunten koepelnota)	€ 0	€ 640.000
	Benodigd budget jaarlijkse vervanging		
	- Beplantingen (jaarlijks, structureel)		€ 300.000
	- Bomen		€ 340.000
	Saldo budget historie en benodigd na harmonisatie (excl vervangingen)		Tekort -€ 434.009
	Saldo budget historie en benodigd na harmonisatie (incl vervangingen)		Tekort -€ 1.074.009
F	Verklaring tekort		€ 1.112.499
	Aanpassingen agv overschrijding jaarrekening 2019		
	- Onderhoud groen		€ 104.000
	Aanpassingen agv 2e bestuursrapportage 2019		
	- Onkruidbestrijding		€ 65.000
	- langdurig akken en generatiepact		€ 125.000
	- bezuiniging agv di rectiebesluit 18 november 2019		€ 110.459
	- Marktwerking bestekken		€ 100.000
	Structureel vervangingsbudget was niet aanwezig (behoudens € 32.000 GDM)		€ 608.000
G	Conclusies		
	Er is structureel beschikbaar:		€ 2.110.833
	Als gevolg van het gelijk trekken van het beleid (op basis van de gemene deleer) is nodig:		€ 2.544.843
	Dit resulteert in een structureel tekort exclusief vervangingen van:		-€ 434.009
	In 2019 is al geraapporteerd door het tekort te verklaren. Dit tekort neemt verder toe als gevolg van de harmonisatie.		
	Het structureel tekort neemt toe met € 608.000 agv cyclische vervanging van het groen.		-€ 608.000

9.2 Taakstelling/ Scenario's

In de harmonisatiestrategie 2020 is omschreven dat het hele fysieke domein een taakstelling is opgelegd van € 150.000,-. Daarnaast is uit het voorgaande gebleken dat er na harmonisatie van het groenbeleid een structureel tekort ontstaat van € 434.009. Ook is er in het voormalige groenbeleid geen budget voor vervangingen. Dit resulteert in een enorme opgave waarbij van de taakstelling van € 150.000 maar slechts voor een klein gedeelte op groen kan rusten. De taakstelling en het te kort wegwerken moet voor een deel in het groenbeheer gevonden worden. In het min- en nul scenario is uitgewerkt hoe deze taakstelling kan worden bereikt.

9.2.1 Min-scenario

In het min-scenario vindt de harmonisatie van beleid en beheer plaats maar ook een efficiëntieslag: we doen hetzelfde voor minder geld. Bij de harmonisatie wordt daarbij gezocht naar een balans tussen de verschillen van de drie voormalige gemeenten.

In onderstaand overzicht is aangegeven wat het huidige (benodigde) budget is voor uitvoering van de harmonisatie van het groenbeleid, met daaronder de besparingsmogelijkheden door efficiënter te werken of aanpassingen te doen aan de inrichting van het groen (omvormen).

	Structureel budget		€ 2.544.843
H	Efficiëntiemogelijkheden	€ 4.856.000	-€ 478.132
	Beheermatige aanpassingen (paragraaf 8.1)		
	- Maaibeheer gezonsgedeeltes extensiveren		€ 41.600
	- Bomen in het buitengebied niet meer bijmaaien		€ 19.100
	- Boomsplegel bijmaaien in plaats van onkruidvrij houden		€ 3.200
	Aanpassingen inrichting (paragraaf 8.2)		
	- Omvormen beheergroepen	€ 622.000	€ 162.000
	- 1 op 1 vervangen*	€ 0	€ 0
	- Dunnen of verwijderen bomen	€ 2.530.000	€ 1.750.000
	- Vormbomen	€ 1.704.000	€ 77.232
	Subtotaal efficiëntiemogelijkheden	€ 4.856.000	-€ 478.132
	BENODIGD BUDGET MIN-SCENARIO	€ 4.856.000	€ 2.066.711

*De kosten zijn voor deze efficiëntiemogelijkheid € 0, als de budgetten voor boomvervanging en omvormingen worden toegelend.

Het min scenario levert een structurele besparing op van € 44.123. Daarvoor is een incidentele investering nodig van € 4.856.000.

9.2.2 Nul-scenario

Bij het nul-scenario vindt de harmonisatie van beleid en beheer plaats. Daarbij gebruiken we de vrijgekomen ruimte als gevolg van de efficiëntieslag om een extra kwaliteits- of kwantiteitsimpuls te geven aan het te harmoniseren beleidsveld. Het budget dat we uitgeven aan het beleidsveld blijft dan gelijk.

Het financieel overzicht van het min-scenario wordt vervolgens aangevuld met de kosten voor het uitvoeren van een kwaliteitsimpuls. De voorgestelde acties kunnen afzonderlijk van elkaar uitgevoerd worden. De keuze voor het uitvoeren van de acties ligt bij de gemeenteraad.

Draaiknoppen		€ 116.500	€ 136.100
1	- Groen- en boomstructuur	€ 25.000	€ 0
2	- Waardvolle bomen (actualisatie ka pbeleid)	€ 30.000	€ 0
3	- Inwonersparticipatie		
	- Wensen maatschappij	€ 0	€ 26.000
	- Groen doen	€ 0	€ 0
4	- Biodiversiteit		
	- Beembeheer aanpassen	€ 0	€ 57.000
	- Gasbeheer aanpassen	€ 0	€ 0
	- Boombeheer aanpassen*	€ 0	€ 0
	- Ruimen slootmaatsiel A, B en C watergangen (laatste 6%)	€ 0	€ 25.500
5	- Klimaat opgeven		
	- Beheer en omvormingen*	€ 0	€ 0
	- Stimuleringsmaatregelen voor derden	€ 15.000	€ 0
	- Kadaster/randvoorwaarden ruimtelijke ontwikkeling	€ 0	€ 0
6	- Bestrijding invasieve exoten		€ 10.000
7	- Aanpassing boombeheer Geldermaalten naar cyclisch boombeheer	€ 46.500	€ 17.500
BENODIGD BUDGET NUL-SCENARIO		€ 4.972.500	€ 2.202.811

*De kosten zijn voor deze draaiknoppen € 0, als de budgetten voor boomvervangning en omvormingen worden toegekend.

9.3 Vervangingen

In hoofdstuk 6 levensduur en vervanging is aangegeven dat het belangrijk is om ook voor groen en bomen vervangingsbudgetten te hebben zodat de (technische) kwaliteit van de beplanting en bomen geborgd is. Dat is noodzakelijk om het beheer zoals beschreven in deze harmonisatie groenbeleid te kunnen uitvoeren.

Voor het vervangen van groen en bomen is nog geen structureel budget beschikbaar. Hiervoor wordt voorgesteld om de volgende budgetten te reserveren.

Benodigd aanvullend budget t.b.v. incidentele vervangingen		€ 1.845.000	€ 0
	- Vervangen populieren (jaarlijks, € 258.000 komende 5 jaar)	€ 1.290.000	€ 0
	- Vervangen essen (jaarlijks € 111.000 komende 5 jaar)	€ 555.000	€ 0

9.4 Financiële samenvatting

BUDGET			
	Incidentele kosten	Structurele kosten	
A Beschikbaar structureel budget 2019	€ 0	€ 2.049.167	
Uitgangssituatie groenbudget		€ 2.049.167	
B Budgetwijzigingen 2020		€ 61.666	
Areaaluitbreiding en prijsstijgingen		€ 61.666	
Structureel budget 2020		€ 2.110.833	
BUDGET RAMING NA HARMONISATIE			
	Incidentele kosten	Structurele kosten	
C Geraamde structurele budgetbehoefte	€ 0	€ 2.455.843	
D Noodzakelijk budget om verschillen gelijk te trekken (gemene deler)		€ 89.000	
Harmonisatie groenbeleid:			
- Aanpassing bermen maaien, bij jamaaien bomen Geldermalsen		€ 9.000	
- Actualisatie en update beheersysteem		€ 10.000	
- Extra op te ruimen A, B en C watergangen (94%)		€ 70.000	
Subtotaal benodigd groenbudget na harmonisatie	€ 0	€ 2.544.843	
E Structureel vervangingsbehoefte (agv uitgangspunten koepelnota)	€ 0	€ 640.000	
Benodigd budget (jaarlijks vervanging)			
- Beplantingen (jaarlijks, structureel)		€ 300.000	
- Bomen		€ 340.000	
Saldo budget historie en benodigd na harmonisatie (ex d vervangingen)		Tekort	-€ 434.009
Saldo budget historie en benodigd na harmonisatie (incl vervangingen)		Tekort	-€ 1.074.009
F Verklaringen tekort			€ 1.112.458
Aanpassingen agv overschrijding jaarrekening 2019			
- Onderhoud groen			€ 104.000
Aanpassingen agv de bestuursrapportage 2019			
- Onkruidbestrijding			€ 65.000
- Ingedurig ziekten en genaratie opzet			€ 125.000
- bezuiniging agv directiebesluit 18 november 2019			€ 110.459
- Marktwerking bestellen			€ 100.000
- Structureel vervangingsbudget was niet aanwezig (behoudens € 32.000 GDM)			€ 608.000
G Conclusies			
Er is structureel beschikbaar:			€ 2.110.833
Als gevolg van het gelijk trekken van het beleid (op basis van de gemene deler) is nodig:			€ 2.544.843
Dit resulteert in een structureel tekort exclusief vervangingen van:			-€ 434.009
In 2019 is al gerapporteerd door het tekort te verklaren. Dit tekort neemt verder toe als gevolg van de harmonisatie.			
Het structureel tekort neemt toe met € 608.000 agv cyclische vervanging van in het groen.			-€ 608.000
Structureel budget			€ 2.544.843
H Efficiëntiemogelijkheden	€ 4.856.000		-€ 478.132
Beheersmatige aanpassingen (paragraaf 8.1)			
- Maat beheer graszone gedeeltelijk extensiveren			€ 41.600
- Bomen in het buittengebied niet meer bij maaien			€ 19.100
- Boomspegel bij maaien in plaats van onkruidvrij houden			-€ 3.200
Aanpassingen inrichting (paragraaf 8.2)			
- Omvormen beheerseenheden	€ 622.000		€ 162.000
- 1 op 1 vervangen*	€ 0		€ 0
- Dunnen of verwijderen bomen	€ 2.530.000		€ 1.75.000
- Vormbomen	€ 1.704.000		€ 77.232
Subtotaal efficiëntiemogelijkheden	€ 4.856.000		-€ 478.132
BENODIGD BUDGET MIN-SCENARIO	€ 4.856.000		€ 2.066.711
*De kosten zijn voor deze efficiëntiemogelijkheid € 0, als de budgetten voor boomvervanging en omvormingen worden toegekend.			
I Draai knoppen	€ 116.500		€ 196.100
1 Groen- en boomstructuur	€ 25.000		€ 0
2 Waardevolle bomen (actuele situatie beleid)	€ 30.000		€ 0
3 Inwonersparticipatie	€ 0		€ 26.000
- Wens en maatschappij	€ 0		€ 0
- Groen doen	€ 0		€ 0
4 Biodiversiteit	€ 0		€ 57.000
- Berembeheer aanpassen	€ 0		€ 0
- Gazonbeheer aanpassen	€ 0		€ 0
- Boombeheer aanpassen*	€ 0		€ 0
- Ruimen slootmaaisel A, B en C watergangen (laatste 6%)	€ 0		€ 25.600
5 Klimaatopgaven	€ 0		€ 0
- Beheer en omvormingen*	€ 0		€ 0
- Stimuleringsmaatregel en voorderd	€ 15.000		€ 0
- Kadert/randvoorwaarden ruimtelijke ontwikkeling	€ 0		€ 0
6 Bestrijding invasieve exoten	€ 0		€ 10.000
7 Aanpassing boombeheer Geldermalsen naar cyclisch boombeheer	€ 46.500		€ 17.500
BENODIGD BUDGET NUL-SCENARIO	€ 4.972.500		€ 2.202.811
*De kosten zijn voor deze draai knoppen € 0, als de budgetten voor boomvervanging en omvormingen worden toegekend.			
J Benodigd aanvullend budget t.b.v. incidentele vervangingen	€ 1.845.000		€ 0
- Vervangen populieren (jaarlijks, € 258.000 komende 5 jaar)	€ 1.290.000		€ 0
- Vervangen essen (jaarlijks € 111.000 komende 5 jaar)	€ 555.000		€ 0

10. Organisatie

Het West Betuws werken is gericht op het in eigen beheer uitvoeren van zowel de interne (binnendienst) als de externe (buitendienst) groenwerkzaamheden, met als achterliggende gedachte de ambitie van "dichtbij en op maat".

Binnen de huidige bezetting worden deze taken verdeeld. Voor specialistische of bulkwerkzaamheden worden indien gewenst en mogelijk andere partijen gevraagd. Zie hiervoor ook paragraaf 3.3.

De binnendienst is hiervoor als volgt georganiseerd:

Functie	Taken	Fte
Adviseur groen	Beleid en advisering	2 x 0,6=1,2
Medewerker beleid en beheer	Ondersteuning	0,7+0,5=1,2
Functioneel applicatiebeheerder	Verwerken mutaties en ondersteuning GBI	0,67

In de buitendienst worden de beheertaken uitgevoerd. In het beheerplan wordt hier per taak gedetailleerd op ingegaan.

Binnen de organisatie zijn diverse toezichthouders op basis van de detailstructuur aangesteld. Daarbij is niet voorzien in een 'groene' toezichthouder. Omdat er een grote hoeveelheid groenwerk is uitbesteed (Avri taken (Ibor) en maa- en slootwerkzaamheden) is er een toenemende behoefte aan een toezichthouder groen. Deze behoefte zal verder toenemen naarmate dit groenbeleid haar uitwerking krijgt. Er vinden gesprekken plaats met team realisatie en de buitendienst om deze behoefte in te kunnen vullen. Dit zal in de beheerplannen verder bekeken worden.

11. Bijlagen

*Vastgesteld tijdens de openbare vergadering van de gemeenteraad van West Betuwe van 7 juli 2020.
 De griffier,
 De voorzitter,*

11.1 Bijlage 1: Participatiedossier

Participatiedossier West Betuwe	Ambtelijke organisatie
Aftrapbijeenkomst met medewerkers van betrokken vakdisciplines 20-11-19	Opmerkingen/vragen rondom Mentimeter
Waarop inzetten vanuit de gemeente?	Uitstraling en klimaat belangrijk (aanpak hittestress en wateroverlast).
Wat maakt een OR goed ingericht?	Veiligheid.
	Veel gebiedsmakelaars --> inwoners tevredenheid belangrijk.
	Alle disciplines hangen allemaal met elkaar samen. Inwoners helpen mee in OR, minder werk voor gemeente, meer (sociale) veiligheid, bewoners tevreden.
	Missen jullie iets aan thema's? Beleving, klimaatbestendigheid, gebruik, recreatie, kosten m2 t.o.v. landelijk gemiddelde, bereikbaarheid inwoners (toegankelijkheid).
Hoe anticiperen we in het groen op de wens voor minder beleid en regels?	Voor een deel van het gebied kan het minder. Neerijnen valt iets te halen. Lingewaal is het al minimaal.
	Kapbeleid al iets versoepelt en niet ineens meer bomen gekapt.
	Gemeente geeft richting aan "dit vinden wij belangrijk" en de rest is voor inwoners vrij om invulling aan te geven.
	Duurzaamheid: Zonnepanelen en bomen in wijken , geeft een spanningsveld wat niet de bedoeling is. Moet wel een balans blijven. Zonder regels is niet echt een optie.
	Waarde van groen in het beleidsdocument op andere manier opschrijven i.v.m. duurzaamheid en klimaat.
	Er zijn al heel weinig regels, en regels die er zijn daar moeten we iets van vinden.
	Alle groenvoorzieningen op basiskwaliteit b (dat kan) of laten we dit los?
	Meer nadenken over hoe we met groen gaan bouwen. Ontwerpeisen nu gestoeld op verkeer, maar groen dan?
	Bewoners willen meer parkeerplekken. Ouderen willen voetpaden. Hoe gaan we hier mee om. Met inwoners in gesprek hierover? Veel kernen dus ook veel meningen. Moet je alles willen regelen? Identiteit van elke kern behouden.
Aandachtpunten vanuit eigen vakgebied?	Biodiversiteit kan omhoog. Bermen met bloemenmengsels. Doet meer dan perkje met rozen. Veel kernen vragen er naar.
	In het verleden veel financieel gestuurd. Ook draagvlak vanuit raad voor meer biodiversiteit (alleen vanuit raad geen extra geld hiervoor). Leefbaarheidsbudget aanvragen -> steeds meer kernen zijn hiermee bezig.
	Vroeger focus op beheer huidig areaal. En nu meer kijken naar de toekomst.
	Biodiversiteit -> niet alleen in de bermen maar ook in ander groen-areaal. Bermen snel resultaat maar ook ander areaal.
	Provincie Gelderland werken met natuurlijk sturen. Buitengebied -> rijden waar je jezelf prettig voelt. Snelheid reguleren met groen. Extra waarden.
	Bedreigingen (eikenprocessierups). Aandacht voor bedreigingen planten dieren. Inwoners komen nu zelf ook met oplossingen. Daarom biodiversiteit zo belangrijk.
	Visie vanuit de gemeente: eisen aan leefomgeving. U heeft ondergrens aan groen -> hoe op te lossen?

	Hinder overlast? Soms meldingen over haag waar ze niet omheen kunnen kijken? En wortelopdruk is een melding -> hoe ga je daarmee om in nieuwe en bestaande situaties? Meer regels bij realisatie openbare ruimte (niet iedereen mee eens). Vastleggen in handboek (bomen). Allerlei belangen -> wie is dan de sterkste kant? Veel energie om samen tot plan te komen maar wel gedragen.
	Bouwen met groennormen.
	Vanuit wegen -> afwatering bermen in het buitengebied. Goed geregeld, dan weg ten goede. Oplossing tussen groen en wegenbeheer. Ook de meekoppelkansen -> vanuit groen middelen meeliften om iets goeds te regelen (vervangingsbudget vanuit groen). Dit wordt elk jaar weggestreept door raad.
	Budgettering ook zoeken naar dereguleren.
Leefbaarheid, hoe vergroten we met groen de leefbaarheid van de kernen	Bomen en plantsoenen vervangen door parkeerplaatsen (dat is de mening van inwoners die richting ambtenaren gecommuniceerd wordt), je voldoet aan wens, maar niet aan leefbaarheid.
	De waarde van groen, WOZ-waarde, gezondheid, aantrekkelijkheid.
	Kleine (3e grootte) bomen weg. Meer grote bomen. Liever 1 grote op de goede plek dan 10 kleine bomen op de verkeerde. Ook vanuit verkeer hier op inspelen.
	Groen beleefbaar /toegankelijk maken. Geen kijkgroen.
	Spelen in het groen. Vooral generatie vanaf 8 jaar -> daar is niks voor.
	Oudere kinderen/jongeren, hebben die een plek in de OR?
	Groen in de wijk, niet aan de rand van de wijk. Ontmoetingen in de wijk zelf. Sociale kant samenkomen.
Integrale samenwerking	Uitdaging om het goed in beleidsplan te zetten.
	Deze sessie meenemen in het plan, niet eerst plan schrijven en dan pas naar raad (zonder meningen participanten). Raad wordt meegenomen in het plan.
	Moderniseren van het beleid. Nieuwe thema's mee wordt genomen, zodat beleid weer jaren mee kan.
Wordcloud	We bevinden ons als gemeente in een fruitgebied, die identiteit uitstralen. In bebouwd gebied daar zien we weinig de identiteit van de fruitstreek terug. Wel kijken naar of dit geen overlast geeft natuurlijk. Ook opletten met ziektes. Maar wel zichtbaar maken.
	Toerisme ook in woonomgeving. "notenlaan" "perendijkje" etc.
	Als gemeente hebben we op dit moment niet zoveel fruitbomen in beheer. Daar kunnen we best naar kijken.
Moeten we meer onderscheid maken in beeldkwaliteit	Basis voor de hele gemeente. Inwoners kunnen een plus op de basis creëren. Kernen hetzelfde, maar buitengebied extensiever.
	Wel binnen een gebied nog kijken naar differentiatie in beheer.
Waar ziet u kansen voor participatie?	In het meewerken, maar mensen moeten daar wel iets voor terug krijgen.
	Ontbreken er dingen in dit lijstje? -> unaniem nee.
Wie betrekken bij participatie?	De industrie (Op industrieterreinen meer groen).
Overige vragen	
Iedereen mag meedenken, maar hoe omgaan met visie per kern?	Flexibele factor is er, er wordt aan gedacht, eerst harmoniseren (basis in maart klaar), alles wat gaandeweg mee genomen kan worden wordt meegenomen.
Is er behoefte om mee te helpen in het groen? Er is behoefte vanuit inwoners om iets extra's te willen, maar of te doen?	We faciliteren, maar inwoners moeten wel initiatief tonen daarvoor. Zo niet, is het ook goed maar dan gebeurt er niks extra's. Geldermalen heeft: wij-doen-groen-verklaring. Burgerparticipatie geen bezuinigingsmaatregel maar een plus op de buitenruimte.
Participatiedossier West Betuwe	

Stakeholdersbijeenkomst 2019 (vertegenwoordigers van belangenverenigingen zoals, GLTO, bijenvereniging, waterschap, Staatsbosbeheer, stichting hoogstamfruit, speeltuinverenigingen e.d.)	
Thema	Opmerking
Bomen	<ul style="list-style-type: none"> • Het wordt belangrijk gevonden om in het kapbeleid te kijken naar monumentale status of op basis van stamonttrek. LTO hoopt dat monumentale bomen vooral in kernen worden beschermd, om het openbare gebied wat vrijer te houden. • Er moet meer aandacht en budget uitgaan naar het goed en veilig beheren en onderhouden van het boombestand. • Houd bij de soortkeuze rekening met bacterievuur. Deze ziekte vormt vanuit fruittelers een grote bedreiging. • We moeten het aandurven om de overjarige bomen te kappen om juist kans en gelegenheid te bieden aan verjonging (van lanen) en biodiversiteit. • De juiste boom op de juiste plaats, met het juiste onderhoud. • Niet alleen kijken naar de bomen in de straat maar ook kijken naar grotere hoeken/restvakken om wat grotere bomen met body aan te brengen.
Beheer en onderhoud	<ul style="list-style-type: none"> • De uitvoering van de werkzaamheden moet zorgvuldig gebeuren, schade (zoals insporing en kapot gereden paaltjes) moet actief en tijdig worden hersteld. • Werk samen met de stakeholders en met bijvoorbeeld het waterschap, probeer het onderhoud op elkaar af te stemmen, misschien is er samenwerking mogelijk. • Sluit logisch aan qua beleid en beeld, op het areaal van andere partijen zoals bij provinciale wegen. • Niet in de grootste, stedelijke kern meer onderhoud plegen dan in de dorpjes. Zorg voor eenduidig beheer, harmonisatie, geen onderscheid tussen de voormalige gemeenten. Wel kan per gebied worden gekeken naar het wenselijke onderhoudsniveau, waarom is het bijvoorbeeld altijd netjes bij het Geofort? • Voor verkeersveiligheid bij polderwegen is het belangrijk gazon en sloten nabij kruisingen en de 1e meter langs wegen kort te maaien en maaisel af te voeren. Biodiversiteit kan op plekken die geen zichthoeken betreffen worden bereikt door minder vaak te maaien. • Aandachtspunt betreft ongedierte bij het niet opruimen van slootvuil. • Aandacht wordt gevraagd voor de bestrijding van (voor gewassen schadelijk) onkruid en invasieve exoten, wees bewust van de risico's en economische nadelen voor agrariërs. • Goed en logisch beheer begint bij de inrichting van een nieuw plan, laat de beheerder al aansluiten in de ontwerpfasen zodat problemen na realisatie van het ontwerp kunnen worden voorkomen. Kies voor de juiste beplanting op de juiste plaats. • Sinds de invoering van de ondergrondse containers afgelopen zomer is er in het buitengebied, maar ook bij/in afvalbakken in de bebouwde kom, veel sprake van illegale stortingen. De vraag aan onderhoudsploegen is om deze stortingen mee te nemen en op te ruimen indien mogelijk en anders in ieder geval melding te maken van de storting. • Bij nieuwbouw en uitbreidingswijken moeten honden-uitlaatstroken tijdig worden benoemd, zodat huurders/kopers niet voor een verrassing komen te staan wanneer een gazon naast de deur plots honden-uitlaatstrook blijkt te zijn/worden. • Overlast door hondenpoep hangt vaak samen met de mentaliteit van de hondenbezitter. Hierom moet de rol van handhaving op dit vlak worden vergroot. • Denk na over de rol van de buitendienst. • Betrek stakeholders bij het beheer, dit wordt gewaardeerd. Houd de betrokkenheid ook structureel en vraag na 2 jaar nogmaals input ter evaluatie en zo nodig bijsturing. • Zorg dat het helder is wie, waarvoor de aanspreekpunten binnen de gemeente zijn. Dit is met name relevant voor stakeholders i.v.m. snel kunnen schakelen. • Doen wat je zegt, zeggen wat je doet.
Participatie	<ul style="list-style-type: none"> • Geen van de stakeholders sloot zich aan bij de discussiegroep participatie. De overtuiging leek te heersen dat participatie in beheer alleen maar een bezuiniging in plaats van een leuke mogelijkheid is. Tijdens de plenaire terugkoppeling werd op het vlak van participatie benoemd: • De gemeente is samen met leerlingen bezig om nestkastjes te maken, als onderdeel van de lessen, om begin 2020 op te hangen ter bijdrage aan de strijd tegen de eikenprocessierups. • De heemtuin in Geldermalsen wordt niet meer beheerd zoals hij ooit bedoeld was. Het zou een mooi project zijn om deze heemtuin, door middel van participatie, weer in ere te herstellen.
Biodiversiteit (en klimaat)	<ul style="list-style-type: none"> • Veel variatie nastreven in beheer en soorten (geen bacterievuur aantrekken). • Toepassen van gefaseerd maai-beheer. Maaien en afvoeren in berm, hierbij rekening houden met de veiligheid op bijv. zichthoeken.

- Robuuste verbindingen leggen tussen de Waal en de Linge, ook op kleinere schaal met bijvoorbeeld bloemrijke bermen tussen insectenrijke gebieden.
- Akkerranden meer bio divers maken en samen met bermen inzetten als verbindende ecologische structuren.
- Inheemse, gebiedseigen soorten in bermen zaaien, gebaseerd op lokale bodem in plaats van de kleurrijke pretpakketten die niet aansluiten op lokale ecosystemen.
- Bewustwording bij bewoners creëren, hoe ga je met je tuin om? Juist bij particulier terrein is veel winst te halen met liefdevolle verwaarlozing.
- De stakeholders bevelen gemeente Westbetuwe aan om lid te worden van Operatie Steenbreek.
- Insecten zijn erg belangrijk voor de fruitteelt in de gemeente, met name de wilde bij, ook in de bebouwde kom.
- Bewustwording bij inwoners kan worden verkregen door plaatsing van bijvoorbeeld bijenhôtels. Doel hierbij moet echt bewustwording zijn en niet het leveren van biodiversiteitswaarde, omdat slechts een beperkt aantal soorten gebruik maken van een dergelijke voorziening.
- Er liggen grote kansen bij nieuwbouw voor biodiversiteits- en klimaateisen. Op bouwvragen kan worden ingespeeld.
- Stimuleren van groene daken en gevels bij woningen en bedrijfspanden.
- Subsidiëren van klimaatvoorzieningen zoals regentonnen.
- Mogelijk kan er een norm worden vastgesteld betreffende het maximale percentage aan verhard tuinoppervlak.
- Water vasthouden en bergen is niet alleen taak van de gemeente, maar kan ook samen worden gedaan met partijen die veel grond bezitten zoals woningbouwverenigingen, Staatsbosbeheer, Waterschap en Gelders landschap.
- Wegbeplantingen in lijnvormen zijn belangrijk voor vleermuizen en oude bomen als schuilplaatsen.
- Geen monoculturen aanplanten (bij bomen). Ook noten aanplanten waar het kan.
- Ook binnen één laan verschillende boomsoorten toepassen ter voorkoming van ziekten en plagen en ter stimulatie van de biodiversiteit.
- I.v.m. de fruitteelt geen soorten aanplanten die gevoelig zijn voor bacterievuur.
- Ambities en doelstellingen koppelen aan het aanbestedingsbeleid door bijvoorbeeld op te nemen dat de aannemer die het groenbeleid gaat uitvoeren in het bezit is van de Groen Keur certificering.

Inwonersbijeenkomst 22-01-2020

Thema	Onderdeel	Opmerking
Bomen		• Juiste boom op de juiste plaats
		• Beter 1 grote boom dan 10 kleine bomen in de straat (om uiteindelijk veel bomen in de straat te krijgen)
		• Hanteren van een bomenlijst (BVC voor gemeente, onderhoudsbijdrage)
		• Groenstructuur kapvergunning plichtig (+ bomenlijst)
		• Meer biodiversiteit
		• Meer aandacht voor bossen op overhoeken
		• Criteria voor ruimtelijke kwaliteit
Beheer en onderhoud	Maaibeheer	• Meer divers maaibeheer (in bestek opnemen)
		• Gazons extensiever beheren
		• Beleid invasieve exoten!
		• Zorg over maaien (in 1 werkgang), zuigen en insecten (zaden)
	Onderhoud	• Vlinderstichting: kleurkeur
		• Groenbeheer door 1 ploeg
		• Vegen: niet als containers buiten staan!
		• Onderhoud machines -> elektrisch (duurzaam)
		• Eenduidig beheer: nu verschil in onderhoud tussen kernen
	Inrichting buitenruimte	• Inrichting verbeteren (minder onderhoud nodig)
		• Vervangen van de beplanting! (ook speelterreinen)

		<ul style="list-style-type: none"> • Speelplaatsen: groen, veilig, open groen, sociale controle
		<ul style="list-style-type: none"> • Wens bloei/bloembakken/kleur/bollen
	Communicatie	<ul style="list-style-type: none"> • Communicatie naar inwoners voor initiatieven particulieren (steenbreek etc.) -> niet spuiten i.v.m. insecten
	Hondenpoepbeleid	<ul style="list-style-type: none"> • Helder hondenpoepbeleid -> bakken plaatsen
	Fruitbomen	<ul style="list-style-type: none"> • Beleid/ aandacht voor hoogstamfruit, zowel gemeente maar ook particulieren boomgaarden (VANL-TCW)
Participatie	Wanneer betrokken worden bij openbaar groen?	<ul style="list-style-type: none"> • Meedoen en meedenken
		<ul style="list-style-type: none"> • Bij initiatieven dichtbij huis
		<ul style="list-style-type: none"> • Bij bepalende "grote" beheeracties. Welke acties liggen bij de gemeente, maar inwoners willen meedenken over het vervolg op deze acties.
		<ul style="list-style-type: none"> • Achterliggende gedacht van beheeracties communiceren naar inwoners
		<ul style="list-style-type: none"> • Voorkomen van onwetendheid bij inwoners, laagdrempelige communicatie, wederkerig
		<ul style="list-style-type: none"> • Dagelijks beheer van de gemeente
	Hoe kunnen inwoners met hun eigen tuin bijdragen aan klimaat en biodiversiteit?	<ul style="list-style-type: none"> • Centrale composthopen vanuit de gemeente
		<ul style="list-style-type: none"> • Operatie steenbreek
		<ul style="list-style-type: none"> • Groene daken
		<ul style="list-style-type: none"> • Meer communiceren (promoten) vanuit de gemeente over dit onderwerp
		<ul style="list-style-type: none"> • Regentonnen -> subsidie vanuit de gemeente
	Wat kan de gemeente doen om participatie te stimuleren?	<ul style="list-style-type: none"> • Activiteiten vanuit gemeente en/of bewoners in het weekend organiseren (doordeweeks aan het werk)
		<ul style="list-style-type: none"> • Stimuleren vanuit het onderwijs (kinderen zijn aanjagers, nemen ouderen mee naar buiten) door onder andere: onderwijspakket natuur, scholen ontzorging, onderdeel maken van het lesprogramma
		<ul style="list-style-type: none"> • Stimuleren vanuit BSO, scouting
		<ul style="list-style-type: none"> • Plantdag eens per jaar organiseren
		<ul style="list-style-type: none"> • Geen inwoners de mogelijkheid om een eigen boom te adopteren-> betrokkenheid inwoner
		<ul style="list-style-type: none"> • Dorpsmoestuin (gemeenschappelijk)
		<ul style="list-style-type: none"> • Meer participatie momenten (bijeenkomsten) voor geïnteresseerden -> kortere lijntjes binnen de gemeente
	Overig	<ul style="list-style-type: none"> • Aandacht voor groene schoonpleinen (combineren met steenbreek, participatie jeugd)
		<ul style="list-style-type: none"> • Zwerfvuil brigade / world clean-up day
		<ul style="list-style-type: none"> • Tiny forest -> dichtbij scholen
Groen in de toekomst	Inzetten om klimaatverandering voor te zijn versus ingrijpen na overlast	<ul style="list-style-type: none"> • Voorkeur voor klimaatoverlast voorkomen (zie tabel hiernaast)
	Gebruiksfunctie zoals parkeren voor een groene straat versus een groene straat voor gebruiksfuncties zoals parkeren	<ul style="list-style-type: none"> • Voorkeur groene straat
	Groen in de kernen is voor de natuur versus groen in de kernen is voor de mens	<ul style="list-style-type: none"> • Voorkeur voor middenweg

	Overig	<ul style="list-style-type: none"> • Nieuwe 'wijken': klimaatadaptatie in het ontwerp meenemen. Ook biodiversiteit vanaf het begin.
		<ul style="list-style-type: none"> • Gemeente als aanjager van de vergroening.
Biodiversiteit	Groen in de gemeente een natuurlijkere uitstraling?	<ul style="list-style-type: none"> • Ja grotere stroken, wel cultuurlijn in bijv. woonstraten
	Welke goede voorbeelden van het groen in relatie tot biodiversiteit kent u?	<ul style="list-style-type: none"> • Bloemrijke randen om de kernen
		<ul style="list-style-type: none"> • Hoogstamfruit behouden! (nectar en fruit) (meer in kernen toepassen)
	Waar liggen kansen voor biodiversiteit en welke rol kunnen inwoners spelen?	<ul style="list-style-type: none"> • Inheemse soorten (struweel, kruiden en bomen)
		<ul style="list-style-type: none"> • Knotwilgen en gefaseerd knotten
		<ul style="list-style-type: none"> • Meer variatie, rijke bloei
		<ul style="list-style-type: none"> • Biodiversiteit stimuleren in eigen tuinen en samenwerking boeren. Bekendheid subsidiestroken en boomgaarden
		<ul style="list-style-type: none"> • Op culturele plekken met ook uitheemse soorten werken
		<ul style="list-style-type: none"> • Binnen 1 straat verschillende boomsoorten
		<ul style="list-style-type: none"> • Fauna maatregelen treffen
		<ul style="list-style-type: none"> • Maaibeleid -> geen maai/zuig combi/klepelen
		<ul style="list-style-type: none"> • Open boomspiegels t.b.v. bodemleven
	Overig	<ul style="list-style-type: none"> • Aandacht voor onderhoudstijdstip (broedseizoen)
		<ul style="list-style-type: none"> • Natuurparels beschermen en aanleggen in nieuwbouw (Tiny forest) (geen bestemming wijzigen)
		<ul style="list-style-type: none"> • De juiste maatregel op de juiste plek (afgestemd op aanwezigheid faunasoorten)
		<ul style="list-style-type: none"> • Investeren in goede toekomst bomen
		<ul style="list-style-type: none"> • Emvi criterium: hoe efficiënter beheer? -> geen haagvoet schoffelen
		<ul style="list-style-type: none"> • Zelfregulerende inrichting (bijv. dicht groeiende beplanting in border)
Het 'ei kwijt'	Overige opmerkingen buiten de thema's om	<ul style="list-style-type: none"> • Veel dorpssteegen hebben vanuit het verleden peren- en appelbomen, dit wordt steeds minder. Deze streek eigen invulling van de dorpsentrees moet meer terug komen!
		<ul style="list-style-type: none"> • Stimuleer afkoppelen regenwater (samen met het waterschap) voor bestaande bebouwing met bijv. subsidie of vermindering zuiveringslasten.
Participatiedossier West Betuwe		
Beeldvormende Raadsbijeenkomst 04-02-2020 (openbare bijeenkomst waarbij ook inwoners/stakeholder aanwezig konden zijn)		
Thema	Onderdeel	Opmerking
Bomen	Groen hoofdstructuur	<ul style="list-style-type: none"> • kapvergunning gemeentebomen + herplantplicht
		<ul style="list-style-type: none"> • Populieren en essen op leeftijd?
		<ul style="list-style-type: none"> • Herplanten als bos elders
		<ul style="list-style-type: none"> • Herplanten ter plaatse
		<ul style="list-style-type: none"> • Herplanten bij derde
		<ul style="list-style-type: none"> • landschappelijke inpassingen
	Overlast	<ul style="list-style-type: none"> • Alleen bij extreme vorm (schade) wat doen
		<ul style="list-style-type: none"> • Meer variëren om ziekten en plagen te voorkomen
Beheer en onderhoud	Stelling: <i>'Als het gras strak gemaaid is en de hagen op tijd geknipt, voldoet het</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Strak niet altijd noodzakelijk

	<i>groenbeheer al gauw aan de verwachting van de inwoners".</i>	
		<ul style="list-style-type: none"> • Merendeel wel
		<ul style="list-style-type: none"> • Ja, maar ook ruiger / meer kwaliteit
		<ul style="list-style-type: none"> • Belangrijk voor gebruik
		<ul style="list-style-type: none"> • Schoon/netjes, er is aandacht voor
	Onderhoudskwaliteit: Wat gaat goed?	<ul style="list-style-type: none"> • meldingen afhandelen
	Onderhoudskwaliteit: Wat kan beter?	<ul style="list-style-type: none"> • Goede communicatie: krant, website, gebiedsmakelaar
		<ul style="list-style-type: none"> • Promoten UCC
		<ul style="list-style-type: none"> • Kennis medewerkers kan beter, (buitendienst) versus Avri
	Kwaliteitsbeeld	<ul style="list-style-type: none"> • Helderheid kwaliteitsbeeld. CROW foto's bij keuze. Beeld! Grens gebied aangeven.
	Maaibeheer	<ul style="list-style-type: none"> • Diversiteit in maaibeheer
		<ul style="list-style-type: none"> • Over gegroeid gras
		<ul style="list-style-type: none"> • Natte strook kale bergplas/wandelpad verbeteren
		<ul style="list-style-type: none"> • Bijmaaien(!) obstakels
		<ul style="list-style-type: none"> • Sloten en taluds opruimen
		<ul style="list-style-type: none"> • Let op veiligheid
	Communicatie	<ul style="list-style-type: none"> • Zeggen wat je doet, doen wat je zegt
		<ul style="list-style-type: none"> • Website uitleg
	Overig	<ul style="list-style-type: none"> • Verschillen huidige beleid aangeven
		<ul style="list-style-type: none"> • Beheer onderverdelen: wijk, bedrijventerrein, centra. -> speciale route Geofort (geeft slecht gevoel?)
		<ul style="list-style-type: none"> • Bij diversiteit: let op veiligheid uitzichthoeken (versmallingen)
		<ul style="list-style-type: none"> • Dorp zelf bepalen -> wie bepaald? Dorpsraad
		<ul style="list-style-type: none"> • Niet uniform
		<ul style="list-style-type: none"> • Gebiedsbeheerders erbij betrekken
		<ul style="list-style-type: none"> • Sloot Heesselt? Bibeko (Gevestraat?)
Participatie	Wanneer betrokken worden bij openbaar groen?	<ul style="list-style-type: none"> • Aan de voorkant meedenken in plannen -> luisteren naar inwoners
		<ul style="list-style-type: none"> • Meedenken bij kleinschalige projecten in de buurt
		<ul style="list-style-type: none"> • Verwachtingen richting inwoners belangrijk (de terugkoppeling daarbij ook)
		<ul style="list-style-type: none"> • Duidelijke plek binnen de gemeente voor participatie ideeën /initiatieven (website/gebiedsmakelaars)
		<ul style="list-style-type: none"> • De jeugd betrekken
		<ul style="list-style-type: none"> • Eerst luisteren naar participatie ideeën, zonder het gelijk af te keuren.
	Hoe kunnen inwoners met hun eigen tuin bijdragen aan klimaat en biodiversiteit?	<ul style="list-style-type: none"> • Steenbreek
		<ul style="list-style-type: none"> • Bijenhôtels
		<ul style="list-style-type: none"> • Bewust worden creëren onder inwoners -> wat is biodiversiteit/klimaat en hoe kan ik als inwoner bijdragen?
		<ul style="list-style-type: none"> • Groene daken

	Wat kan de gemeente doen om participatie te stimuleren?	<ul style="list-style-type: none"> • Ludieke acties: regentonnen, burendagen, NL doet, bloemzaadjes uitdelen, "ere"bomen (herdenkingsbos / herinneringsbos), plantdagen
		<ul style="list-style-type: none"> • Scholen en verenigingen betrekken, moestuinen met kinderen onderhouden op scholen, kinderen zijn aanjagers
		<ul style="list-style-type: none"> • Operatie steenbreek
		<ul style="list-style-type: none"> • Promoten / bewust zijn creëren voor participatie -> de achterliggende gedachte uitleggen. Adverteren in het plaatselijke blaadje (West Betuwe Magazine) met bijv. blog met tips over vergroenen tuin. Sociale media/ website/gemeentehuis/ dorpshuizen. Afspraken met Avri maken voor inleveren "steen" -> andere instanties ook betrekken (jantje beton)?
		<ul style="list-style-type: none"> • Kaders voor participatie vanuit gemeente vastleggen
		<ul style="list-style-type: none"> • Samenwerking zoeken met gebiedsmakelaars/dorpsraden
		<ul style="list-style-type: none"> • Proces om subsidie en participatie initiatieven aan te vragen vereenvoudigen. Maak het laagdrempelig. Initiatieven onder verenigingen laten vallen.
		<ul style="list-style-type: none"> • Nakomen wat de gemeente zegt, terugkoppeling geven (altijd ook bij ziekte ambtenaar), goed communiceren.
		<ul style="list-style-type: none"> • Verenigingen -> stakeholderlijst
		<ul style="list-style-type: none"> • Deel successen -> leer van elkaar
Biodiversiteit	Welke goede voorbeelden van het groen in relatie tot biodiversiteit kent u?	<ul style="list-style-type: none"> • Wat kan de gemeente doen?
		<ul style="list-style-type: none"> • Maaibeheer
		<ul style="list-style-type: none"> • Goed voorbeeld geven, laten zien, financiële prikkel
		<ul style="list-style-type: none"> • Verdienmodel
		<ul style="list-style-type: none"> • Vanuit bouw kansen op biodiversiteit
		<ul style="list-style-type: none"> • Veiligheid
		<ul style="list-style-type: none"> • Braakliggende terreinen
		<ul style="list-style-type: none"> • Tegel eruit, plant erin
	Waar liggen kansen voor biodiversiteit en welke rol kunnen inwoners spelen?	<ul style="list-style-type: none"> • Tuinen aanpassen (meer groen)
		<ul style="list-style-type: none"> • Inheemse soorten
		<ul style="list-style-type: none"> • Meedoen
		<ul style="list-style-type: none"> • Bewust zijn- / wording
		<ul style="list-style-type: none"> • Hoe stimuleren
		<ul style="list-style-type: none"> • Agrarische verkaveling versus natuur
		<ul style="list-style-type: none"> • Zaad- en/of plantmengsels zaaien/delen
		<ul style="list-style-type: none"> • Goed voorbeeld

11.2 Bijlage 2: Uitgangspunten kapaanvragen gemeentelijke bomen

Situatie voor harmonisatie

	Geldermalsen	Neerijnen	Lingewaal
Criteria bomenlijst	<p>A. Bomen met een stamdiameter van minimaal 40-50 cm;</p> <p>B. Bomen zijnde van een duurzame soort (esdoorn, beuk, eik, kastanje, linde, noot, es etc.);</p> <p>C. Goede vitaliteit;</p> <p>D. Boom is voor minimaal 50% zichtbaar vanaf de openbare weg.</p> <p>Overige criteria zijn:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Cultuurhistorische waarde 2. Omvang, leeftijd of aantal 3. Landschappelijke waarde 4. Ecologische waarde 5. Dorps-/stadsbeeld 6. Dendrologische waarde 7.Registratie Bomenstichting /herdenkingsboom/ hoofdstructuur/solitair 8.Bomen waarvoor in het verleden kapvergunning is geweigerd. <p>Alle bomen op de lijst voldoen aan criteria A t/m D, plus minimaal 1 van de criteria 1 t/m 6 of aan 7 of 8.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Boom op lijst bomenstichting (landelijk monumentaal) • Boom op lijst bomen bij monumenten • Boom binnen bebouwde kom boswet en omtrek > 90 cm • Gemeenteboom omtrek > 60 <p>Voldoet de boom aan een van bovengenoemde criteria dan komt hij op de lijst.</p>	Gemeenteboom diameter > 60 cm
Toetsingskader	<p>De vergunning wordt geweigerd behalve in het geval dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De boom redelijkerwijs niet te handhaven is. Aantoonbaar en door deskundigenrapport ondersteund • Er een groot maatschappelijk belang is waarvoor de boom moet wijken. (Bepaald door College of Raad) 	<p>Weigeringscriteria</p> <ul style="list-style-type: none"> • Natuurwaarden omgeving - ecologisch • Natuurwaarden boom - dendrologisch • Landschappelijke waarden • Beeldbepalende waarden • Cultuurhistorische waarden <p>Verleningscriteria</p> <ul style="list-style-type: none"> • Overlast • Afstand tot overlastobject • Verhouding opstand met overlastobject • Tijdsduur overlast • Uren overlast per dag. 	<p>De vergunning kan worden geweigerd op grond van:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de natuurwaarde van de houtopstand; • de landschappelijke waarde van de houtopstand; • de waarde van de houtopstand voor stads- en dorps-schoon; • de beeldbepalende waarde van de houtopstand; • de cultuurhistorische waarde van de houtopstand; • de waarde voor de leefbaarheid van de houtopstand.

Geharmoniseerde beoordelingscriteria waardevolle bomen

Om een boom op te nemen op de waardevolle bomenlijst moet deze voldoen aan onderstaande vier hoofdcriteria, en minimaal één van de onderstaande sub criteria.

Hoofdcriteria:

1. Bomen met een stamdiameter van minimaal 40-50 cm;
2. Bomen zijnde van een duurzame soort (esdoorn, beuk, eik, kastanje, linde, noot, es etc.);
3. Goede vitaliteit, levensduur nog minimaal 10 jaar;
4. Boom is voor minimaal 50% van de kroon zichtbaar vanaf de openbare weg.

Sub criteria:

- Cultuurhistorische waarde
- Omvang, leeftijd of aantal
- Landschappelijke waarde
- Ecologische waarde
- Cultuurhistorische betekenis (Dorps-/stadsbeeld, herdenkingsboom, markeringsboom, etc.)
- Dendrologische waarde
- Registratie Bomenstichting
- Bomen waarvoor in het verleden kapvergunning is geweigerd.

Bomen die onderdeel uitmaken van een groen- of boomstructuur (hoofd of neven) behoren ook tot de beschermde bomen. Deze worden daarom niet afzonderlijk op de waardevolle bomenlijst gezet.

Toetsingskader

Alle bomen die zijn opgenomen op de waardevolle bomenlijst of onderdeel uitmaken van de groen- en boomstructuur van de gemeente West Betuwe zijn beschermd. Voor de kap van deze bomen moet een vergunning aangevraagd worden. Een vergunning voor een waardevolle boom of boom uit de boomstructuur wordt geweigerd behalve als:

- De aantoonbare schade oplevert waardoor de boom niet te handhaven is. Dit moet onderbouwd worden met een deskundigenrapport.
- Een groot maatschappelijk belang aanwezig is waarvoor de boom moet wijken. Groot maatschappelijk belang wordt bepaald door college van B&W of gemeenteraad.
- De boom zich in een aangewezen boomstructuur bevindt en de boom gekapt wordt om de boomstructuur te vervangen of een reguliere verjonging moet plaatsvinden (dunnen of wijker/blijver principe)

11.3 Bijlage 3: Notitie omvormingen

Na de samenvoeging van de gemeenten Lingewaal, Neerrijnen en Geldermalsen tot de nieuwe gemeente West Betuwe is met een kritische blik naar de inrichting en onderhoudskosten van de openbare ruimte gekeken. In deze notitie zijn de mogelijkheden voor (kosten)efficiënt beheer en groeninrichting in beeld gebracht. Groen op particulier terrein valt buiten de scope van deze notitie.

Om tot realistische resultaten te komen zijn per thema twee scenario's onderzocht en uitgewerkt. De scenario's dienen tevens als keuzemogelijkheden, ofwel draaiknoppen, voor de gemeenteraad. Bij het opstellen van de scenario's is rekening gehouden met ambities uit het beleidsplan.

In deze notitie is eerst kort ingegaan op de scope en toegepaste werkwijze om tot de invulling van de scenario's te komen. In hoofdstuk 3 is achtergrondinformatie, en daarbij een advies, gegeven dat relevant is voor het kunnen maken van een weloverwogen keuze. De keuze kan vervolgens in hoofdstuk 4 per thema worden gemaakt. Bij ieder thema wordt inzicht geboden in de twee scenario's met daarbij de eenmalige investeringskosten en de jaarlijkse besparing in onderhoudskosten.

Werkwijze en scope

Verderop in deze notitie wordt de gemeenteraad gevraagd om middels draaiknoppen per thema te kiezen voor één van de twee varianten. Om per thema tot deze twee varianten te komen zijn een bureaustudie en controle hiervan in het veld uitgevoerd. Mogelijkheden tot bezuiniging zijn onderzocht in de vorm van omvormingen en efficiëntie in beheer.

Omvormingen

De eerste processtap betrof een bureaustudie waarbij de verwachte basis- en minimumvariant voor ieder groenvak of -object is ingevuld. Bij deze bepaling is gelet op de parameters Functie; de waarden die het groen vervuld, en Kostenbesparing; de jaarlijkse uitsparing die omvorming van de ene naar de andere beheergroep met zich meebrengt. Tijdens de tweede processtap zijn de inschattingen in het veld getoetst. Per straat is gekeken naar locatie specifieke factoren die de parameter Functie lokaal beïnvloeden en hierdoor een andere nul- en minimumvariant wenselijk maken.

Ten derde zijn de om te vormen arealen per variant, per zone herleidt. Onderstaande tabel geeft weer welke zones binnen de inventarisatie zijn meegenomen. Aan de arealen zijn prijzen gekoppeld die de eenmalige omvormingskosten weergeven en prijzen die inzicht bieden in de jaarlijkse bezuiniging op het reguliere onderhoud. De waarde van een omvormingsmaatregel is uitgedrukt in de terugverdientijd in jaren.

Onderzochte zones	Niet onderzochte zones (vallen buiten de scope)
Winkelgebied	Sportvelden
Historisch gebied	Begraafplaatsen
Woongebied	Scholen
Buitengebied	
Bedrijventerreinen	
Hoofdwegen	
Speelplaatsen*	

*Alleen het groen op speelplaatsen is meegenomen.

Beheerkeuzes

Naast de scenario's die betrekking hebben op omvormingen zijn mogelijkheden voor efficiënter beheer geïnventariseerd. Deze mogelijkheden zijn voortgevloeid uit een bureaustudie en niet door middel van een veldinventarisatie getoetst omdat deze mogelijkheden niet zozeer locatie specifiek zijn.

Achtergrondinformatie en Advies

Tijdens verschillende participatiemomenten is belangrijke input vanuit verschillende partijen opgehaald. Deze input is verwerkt in het beleidsplan. Met betrekking tot de thema's "West-Betuwse identiteit" en "Woongenot en Biodiversiteit" is de input hieronder nogmaals kort opgenomen, zodat de gemeenteraad deze input helder voor de geest heeft alvorens keuzes tussen verschillende scenario's te maken.

De identiteit van West-Betuwe

Tijdens de participatiemomenten is aan ambtenaren, stakeholders en inwoners gevraagd wat zij kenmerkend vinden aan de West-Betuwse identiteit. Eén van de meest gegeven antwoorden hierop betrof "Fruit". Ook in de discussiegroepen kwam het belang van de gemeentelijke hoogstamfruitbomen naar voren. Deze bomen profileren de identiteit van de gemeente en vervullen belangrijke waarden voor o.a. biodiversiteit en recreatie.

Naast de fruitbomen komen de lei- en knotbomen op een gedeelte tweede plaats als gesproken wordt over de West-Betuwse (groene) identiteit. Inwoners en stakeholders onderkennen de cultuurhistorische waarde van deze bijzondere boomtypen en wensen dat deze typen behouden en ruimschoots vertegenwoordigd blijven.

Advies luidt hierom om bij de fruit-, lei- en knotbomen zeker wel te kiezen voor de Nul variant en daarmee alle cultuurhistorisch waardevolle bomen te behouden. Op plaatsen waar bomen enkel tot vormboom zijn gesnoeid i.v.m. beperkte ruimte zullen deze niet-cultuurhistorisch waardevolle vormbomen door reguliere straat- en laanbomen worden vervangen.

Woongenot en biodiversiteit

Uit analyse van de areaalgegevens blijkt dat het aandeel van beplantingen ten opzichte van grassen in het openbaar groen van West-Betuwe zeer laag ligt. De verhouding betreft 16%-84% in de totale gemeente en 28%-72% als alleen gekeken wordt naar openbaar groen in winkelgebied, historische straten en woongebied. Indien meer beplanting naar gras wordt omgevormd, zullen het woongenot en de biodiversiteit drastisch dalen. Ook wordt meer overlast door honden(poep) voorzien.

Het thema biodiversiteit trok op elk van de participatiemomenten veel belangstellenden. Over het algemeen hechten inwoners en stakeholders veel belang aan de biodiversiteit en is de wens om de West-Betuwse biodiversiteit te verhogen breed gedragen. Ook kan middels een gezonde biodiversiteit een positieve koppeling naar klimaatadaptatie worden gemaakt.

Advies luidt hierom om bovenstaande goed in het achterhoofd te houden wanneer de keuze tussen de Nul en min variant bij beplantingen wordt gemaakt en zeker niet overal voor de min variant te kiezen.

Keuzevarianten

In de volgende paragrafen zijn de beheergroepen met bijbehorende keuzevarianten afzonderlijk toegelicht.

Scenario's	Omschrijving	Specificatie
Nul variant	De optimale, meest wenselijke keuze voor verschillende functies zonder inzet van extra budget.	Betreft vaak een voortzetting van de huidige situatie, met inzet van iets minder tot evenveel middelen.
Minimum variant	Een redelijke keuze voor verschillende functies met een hoge besparing in kosten.	Betreft vaak een downgrade van de huidige situatie met inzet van minder middelen.

1. STRAAT- EN LAANBOMEN

	Omvormings-scenario's
	Omschrijving
Nul variant	Alle straat- en laanbomen worden behouden.
Minimum variant	Straat- en laanbomen in het buitengebied worden gedund wanneer de bomen erg dicht op elkaar staan (4-10 m uit elkaar).

Foto 1: Bomen in het buitengebied worden om en om gedund.

3. Financiële consequenties	Besparing in jaarlijkse onderhoudskosten	Besparing t.o.v. huidige situatie	Eenmalige investering	Terugverdien termijn in jaren
Nul variant	€ 0	0,00%	€ 0	
Minimum variant	€ 146.782	33,44%	€ 2.520.287	17

2. HOOGSTAMFRUITBOMEN

Hoogstamfruitbomen zijn duurder in onderhoud dan reguliere straat- en laanbomen omdat de bomen een specifieke, zorgvuldige snoei vereisen om de karakteristieke vorm in stand te houden. In West-Betuwe snoeien we de gemeentelijke hoogstamfruitbomen uitsluitend ter instandhouding van de vorm, niet voor stimulering van de fruitgroei.

	Omvormings-scenario's
	Omschrijving
Nul variant	• Alle hoogstamfruitbomen worden behouden.
Minimum variant	• Hoogstamfruitbomen in gemeentelijke boomgaarden worden behouden, op andere plekken worden zij vervangen door solitaire of straat- en laanbomen.

Financiële consequenties	Besparing in jaarlijkse onderhoudskosten	Besparing t.o.v. huidige situatie	Eenmalige investering	Terugverdien termijn in jaren
Basis variant	€ 0	0,00%	€ 0	
Minimum variant	€ 19.958	48,68%	€ 559.980	28

3. LEI/VORMBOMEN

Lei/vormbomen zijn duurder in onderhoud dan reguliere straat- en laanbomen omdat de bomen jaarlijks in vorm moeten worden gesnoeid. Reguliere straat- en laanbomen volstaan met één snoeibeurt per 3 jaar.

5.	Omvormings-scenario's
	Omschrijving
Nul variant	• Alle lei/vormbomen met belangrijke tot redelijke esthetische/ cultuurhistorische waarde worden behouden, overige bomen (die bijv. i.v.m. beperkte ruimte tot vormboom zijn geschoren) worden vervangen door straat- en laanbomen.
Minimum variant	• Alle lei/vormbomen met belangrijke esthetische/ cultuurhistorische waarde worden behouden, overige bomen (die bijv. i.v.m. beperkte ruimte tot vormboom zijn geschoren) worden vervangen door straat- en laanbomen.

Foto 1: Alleen een uitzonderlijk waardevolle laan blijft behouden, alle overige lei/vormbomen worden omgevormd naar reguliere laan- en straatbomen.

Financiële consequenties	Besparing t.o.v. huidige situatie	Percentuele besparing in jaarlijkse onderhoudskosten	Eenmalige investering	Terugverdien termijn in jaren
Nul variant	€ 5.300	6,97%	€ 63.935	12
Minimum variant	€ 32.261	42,43%	€ 392.408	12

4. KNOTBOMEN

Knotbomen zijn duurder in onderhoud dan reguliere straat- en laanbomen omdat de bomen jaarlijks moeten worden geknot. Reguliere straat- en laanbomen volstaan met één snoeibeurt per 3 jaar.

	Omvormings-scenario's
	Omschrijving
Nul variant Foto 1	Alle knotbomen met belangrijke tot redelijke esthetische/ cultuurhistorische waarde worden behouden, overige knotbomen worden indien er genoeg ruimte is voor herplant vervangen door straat- en laanbomen.
Minimum variant Foto 2	Alle knotbomen met belangrijke esthetische/ cultuurhistorische waarde worden behouden, overige knotbomen worden indien er genoeg ruimte is voor herplant vervangen door straat- en laanbomen.

Foto 1: Knotbomen zonder belangrijke waarde worden ook bij de wensvariant tot straat- en laanbomen omgevormd.

Foto 2: Knotbomen zonder belangrijke waarde worden omgevormd tot straat- en laanbomen, of in geval van weinig ruimte verwijderd zonder herplant.

Foto 3: Alleen een uitzonderlijk waardevolle laan blijft behouden, alle overige knotbomen worden omgevormd naar reguliere laan- en straatbomen.

Financiële consequenties	Besparing t.o.v. huidige situatie	Percentuele besparing in jaarlijkse onderhoudskosten	Eenmalige investering	Terugverdien termijn in jaren

Nul variant	€ 3.025	3,01%	€ 122.367	40
Minimum variant	€ 31.761	31,65%	€ 1.253.421	39

5. CULTUURLIJKE BEPLANTINGEN

Cultuurlijke beplantingen zijn duurder in onderhoud dan grassen en natuurlijke beplantingen omdat we natuurlijke principes bij cultuurlijke beplantingen bestrijden. Ongewenste soorten (in de volksmond onkruid) worden verwijderd. Ook mag de beplanting niet uitgroeien tot zijn natuurlijke vorm omdat die vorm niet aansluit bij de gewenste functie of het gewenste beeld, wat regelmatig snoeien noodzakelijk maakt.

	Omvormings-scenario's
	Omschrijving
Nul variant Foto 1	<ul style="list-style-type: none"> • Alle heesters (en botanische rozen) en bodembedekkers worden behouden, behalve daar waar gras vanuit functioneel oogpunt meer wenselijk is. • Alle vaste planten en rozen worden behouden, behalve daar waar gras vanuit functioneel oogpunt meer wenselijk is. • Alle hagen worden behouden.
Minimum variant Foto 2	<ul style="list-style-type: none"> • Alle heesters (en botanische rozen) en bodembedekkers in het buitengebied, en binnen de bebouwde kom met laag belang, worden omgevormd naar gazon (met bollen) of bermgras. • Alle vaste planten en rozen in het buitengebied, en binnen de bebouwde kom met redelijk tot laag belang, worden omgevormd naar heesters of bodembedekkers. • Alle hagen met laag belang worden omgevormd naar heesters, gazon (met bollen) of in het buitengebied bermgras.

Foto 1: Verschillende beheergroepen, zoals een haag naast vaste planten, naast gazon, blijven naast elkaar bestaan.

Foto 2: Beplantingen zonder belangrijke waarde worden omgevormd tot gazon wanneer zij relatief grote vakken met weinig obstakels betreffen.

Foto 3: Alle beplantingen worden omgevormd tot gazon of bermgras, behalve de vakken waarbij dit tot inefficiënt beheer zou leiden omdat zij slecht bereikbaar zijn met een maaimachine en/of veel obstakels hebben

Financiële consequenties	Besparing t.o.v. huidige situatie	Percentuele besparing in jaarlijkse onderhoudskosten	Eenmalige investering	Terugverdien termijn in jaren
Nul variant	€ 3.520	0,46%	€ 10.934	3
Minimum variant	€ 302.167	39,84%	€ 643.456	2

6. GRASSEN

Grassen zijn goedkoper in onderhoud dan beplantingen omdat er minder/efficiëntere onderhoudsmaatregelen ter instandhouding nodig zijn. Zo worden grassen niet gesnoeid maar gemaaid, wat veel sneller gaat, en hoeven onkruiden door het regelmatig afmaaien niet te worden bestreden.

	Omvormings-scenario's
	Omschrijving
Nul variant	Alle gazons worden behouden.
Minimum variant	Alle gazons in het buitengebied worden omgevormd naar bermgras intensief, net zoals 33% van de gazons in de zones; woongebied, bedrijventerrein, hoofdwegen.

Financiële consequenties	Besparing t.o.v. huidige situatie	Percentuele besparing in jaarlijkse onderhoudskosten	Eenmalige investering	Terugverdien termijn in jaren
Nul variant	€ 0	0,00%	€ 0	
Minimum variant	€ 71.310	12,04%	€ 0	0

7. PLANTENSCHALEN

Om de buitenruimte en daarmee de inwoners een plus te leveren is het wenselijk de bestaande plantenschalen te behouden. Wel moet er gelijkheid binnen de totale gemeente worden nagestreefd.

	Omvormings-scenario's
	Omschrijving
Nul variant	De bestaande plantenschalen worden naar rato verdeeld over de hele gemeente West-Betuwe, uitgezonderd plantenschalen die geschonken zijn door derden.
Minimum variant	De plantenschalen worden verwijderd tenzij inwoners het onderhoud overnemen, ofwel de schalen adopteren.

Financiële consequenties	Besparing t.o.v. huidige situatie	Percentuele besparing in jaarlijkse onderhoudskosten	Eenmalige investering	Terugverdien termijn in jaren
Nul variant	€ 0	0,00%	€ 0	
Minimum variant	€ 11.052	100,00%	€ 3.540	0